

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU SANDOMIERSKIEGO

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO POWIATU SANDOMIERSKIEGO NA LATA 2007 – 2013

Aktualizacja czerwiec 2012

Sandomierz 2007

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
2. DIAGNOZA	8
2.1 Położenie geograficzne i jego znaczenie.....	8
2.2 Rys historyczny	10
2.3 Demografia.....	10
2.3.1 Struktura ludności	10
2.3.2 Przyrost naturalny	15
2.3.3 Migracja	17
2.4 Baza ekonomiczna powiatu	18
2.4.1 Struktura podmiotów gospodarczych.....	18
2.4.2 Budżet powiatu i jego uwarunkowania prawne	20
2.4.3 Analiza budżetu powiatu sandomierskiego pod kątem możliwości finansowania zadań wynikających ze Strategii rozwoju	26
2.5 Zatrudnienie i bezrobocie	27
2.5.1 Stan i struktura zatrudnienia.....	28
2.5.2 Stan i struktura bezrobocia	32
2.5.3 Plan działań Powiatu Sandomierskiego na rzecz zatrudnienia na lata 2007-2013.....	36
2.5.4 Bezrobocie Powiatu Sandomierskiego na tle województwa.....	45
2.6 Rolnictwo.....	49
2.7 Mienie powiatu sandomierskiego.....	52
2.8 Infrastruktura techniczna	54
2.8.1 Infrastruktura drogowa	54
2.9 Infrastruktura społeczna	55
2.9.1 Ochrona zdrowia	55
2.9.2 Pomoc społeczna	57
2.9.3 Oświata.....	58
2.9.4 Kultura.....	61
2.9.5 Sport	63
2.9.6 Turystyka.....	63
2.9.7 Stowarzyszenia i organizacje społeczne	68
2.10 Środowisko naturalne	69
2.10.1 Ochrona wód	69
2.10.2 Kopaliny	75
2.10.3 Ochrona powietrza	80
2.10.4 Hałas.....	81
2.10.5 Ochrona przyrody.....	82
2.10.6 Gospodarka odpadami.....	86
3. ANALIZA SWOT (SIŁY, SŁABOŚCI, SZANSE, ZAGROZENIA)	90
3.1 Położenie geograficzne i sieć osadnicza	91
3.2 Demografia.....	92
3.3 Rolnictwo.....	93
3.4 Gospodarka , zatrudnienie i bezrobocie.....	95
3.5 Infrastruktura techniczna	97

3.6 Infrastruktura społeczna	98
3.7 Oświata i sport.....	100
3.8 Kultura i turystyka.....	102
3.9 Finanse publiczne	104
4. MISJA STRATEGII	105
4.1 Cele strategiczne (na podstawie analizy SWOT	105
4.2 Cele operacyjne i zadania przypisane celom strategicznym	106
4.3 Plany i projekty inwestycyjne	113
4.3.1 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – oświata i sport	115
4.3.2 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – drogi powiatowe - planowane	120
4.3.3 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – ochrona zdrowia	123
4.3.4 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – kultura i turystyka	130
4.3.5 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – administracja	135
4.3.6 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – inwestycje ponadlokalne	138
5. SYSTEM MONITOROWANIA	139
5.1 Istota monitoringu.....	139
5.2 Instytucje monitorujące	139
5.3 Źródła danych.....	140
5.4 Raportowanie.....	140
5.5 Wskaźniki monitoringu	140
6. WDROŻENIE I AKTUALIZACJA STRATEGII.....	141

WPROWADZENIE

Potrzeba aktualizacji

Konieczność aktualizacji *Strategii* wynika z potrzeby dostosowania jej zapisów do zmieniających się unormowań prawnych, możliwości finansowych oraz organizacji jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.

Aktualizacja została dokonana przez powołany Zarządzeniem Starosty Sandomierskiego nr 26/2011 z dnia 21 listopada 2011 r. Zespół ds. aktualizacji *Strategii* Rozwoju Powiatu Sandomierskiego. Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013. W skład Zespołu weszli:

- 1) Wojciech Dzieciuch – Wicestarosta – Przewodniczący,
- 2) Witold Surowiec – Członek Zarządu Powiatu w Sandomierzu,
- 3) Bernadeta Ślęzak – Naczelnik Wydziału Finansowo – Budżetowego,
- 4) Waldemar Gosek – Przewodniczący Komisji *Strategii*, Rozwoju Gospodarczego oraz Promocji Powiatu,
- 5) Janusz Kwaśniewski – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu,
- 6) Jerzy Marian Łatkowski – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy,
- 7) Piotr Martyniak – Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych,
- 8) Maciej Dynkowski – Naczelnik Wydziału Komunikacji i Transportu,
- 9) Irena Gronek – Naczelnik Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości,
- 10) Stanisław Kraska – Naczelnik Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska,
- 11) Jerzy Nowakowski – Naczelnik Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich i Ochrony Zdrowia,
- 12) Roman Zbojak - Naczelnik Wydziału Architektury, Budownictwa i Inwestycji,
- 13) Anna Szewczyk – Inspektor ds. Promocji i Rozwoju Powiatu.

Opracowany przez Zespół i zatwierdzony przez Zarząd Powiatu w Sandomierzu projekt zaktualizowanej *Strategii*, zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Sandomierzu, został poddany pod konsultacje społeczne. Konsultacje były prowadzone w terminie od 25 maja do 4 czerwca 2012 r. Projekt zaktualizowanej *Strategii* został zawieszony na stronie internetowej powiatu, na stronie BIP oraz wyłożony do wglądu obok tablicy ogłoszeń. W wyniku przeprowadzonych konsultacji żadna z organizacji nie zgłosiła uwag do przedstawionego projektu *Strategii*.

Przedstawiona aktualizacja obejmuje w głównej mierze diagnozę stanu faktycznego powiatu oraz zadania przewidziane do realizacji. Nie zostały zgłoszone żadne zmiany w odniesieniu do głównych kierunków rozwoju powiatu określonych w pierwotnym dokumencie. W niewielkim zakresie natomiast dokonano zmian w zakresie analizy SWOT oraz zadań przypisanych celom strategicznym.

Wprowadzenie do Strategii

W chwili utworzenia powiatów w 1998 r. samorząd powiatowy przejął wiele kompetencji i obowiązków związanych z pełnieniem zadań ponadgminnych, które w myśl zasady subsydiarności mogły być lepiej realizowane na szczeblu ponadlokalnym. Władze powiatowe pełnią rolę dualistyczną tj. z jednej strony są administratorem środków publicznych, z drugiej zaś są odpowiedzialne za rozwój społeczno-gospodarczy podległego im obszaru. Wywiązanie się z tego zadania związane jest z pełnieniem roli katalizatora inicjatyw podejmowanych przez poszczególne gminy oraz niezależne podmioty gospodarcze, a także środowiska i stowarzyszenia zawodowe, społeczne i polityczne. Władze samorządowe powiatu, odpowiedzialne za kreowanie rozwoju całego obszaru, podjęły się roli oddziaływania na zachowania niezależnych jednostek gospodarczych w ramach możliwości określonych przez krajowe ustawodawstwo. Muszą poszukiwać takich metod zarządzania, które sprzyjałyby tworzeniu warunków dla osiągania optymalnej efektywności produkcji i usług, ale także dla podniesienia warunków bytowych i zaspokajania potrzeb ludności w sferze materialnej, jak i niektórych potrzeb duchowych. Wszystkie działania władz w jednostkach terytorialnych są podporządkowane celowi głównemu, jakim jest tworzenie dobrobytu społecznego.

Gospodarowanie i zarządzanie w XXI wieku wymaga zarówno znajomości praw rządzących rozwojem regionalnym i lokalnym w Polsce, jak i procesów zachodzących w ramach gospodarki światowej. Do współczesnych warunków gospodarowania muszą być dopasowane metody zarządzania zarówno w jednostkach terytorialnych, jak i podmiotach gospodarczych. Zarządzanie jednostkami terytorialnymi jest trudniejsze, ponieważ procesy zachodzące w przestrzeni są wynikiem działania wielu podmiotów: publicznych, społecznych, gospodarczych i politycznych. Powszechnie stosowaną i uznaną za efektywną metodą zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne. Metoda ta polega na wytyczeniu kluczowych kierunków działań realizowanych na rzecz rozwoju przez podmioty działające i mające realny wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych w przestrzennie określonym obszarze. Władze powiatowe wraz z władzami samorządowymi w gminach, partnerami reprezentującymi organizacje rządowe i pozarządowe, wiodącymi jednostkami gospodarczymi oraz instytucjami działającymi w ramach społeczeństwa lokalnego opracowują program działania będący kompromisem różnych sił na rzecz rozwoju obszaru.

Instrumentem władz spełniającym wymogi dotyczące zarządzania w układach terytorialnych i realizującym reguły wynikające z demokratyzacji życia politycznego i demokratyzacji procesów decyzyjnych jest w powiecie sandomierskim zwany „strategią”.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego lata 2007-2013 jest narzędziem, którego zadaniem jest wspomaganie planowania i zarządzania tymi dziedzinami działalności gospodarczej i społecznej powiatu, które wchodzą w jego zakres kompetencji, ale także tymi, które pozostają poza zakresem kompetencji tego szczebla, a stanowią przedmiot żywotnych zainteresowań społeczności lokalnej. Stanowi pomost współpracy między samorządem lokalnym a innymi szczeblami władzy publicznej (administracją samorządową gmin i województwa oraz administracją rządową). Ze względu na układ kompetencji w zakresie polityki gospodarczej głównymi partnerami powiatu jest obecnie samorząd wojewódzki oraz samorządy gminne.

Opracowanie strategii rozwoju jest obowiązkiem wynikającym z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658). Jest to także wyrazem inicjatywnej funkcji władzy oraz dokumentem wymaganym przy aplikowaniu

o zewnętrzne środki rozwojowe. Strategia może pełnić trzy zasadnicze funkcje, jak każda inna forma planowania gospodarczego w sferze publicznej:

1. **Funkcja decyzyjna** obejmuje realizację zatwierdzonych celów strategicznych i operacyjnych w celu podjęcia określonych decyzji gospodarczych. Wówczas strategia staje się uzasadnieniem dla przygotowania odpowiednich decyzji dla Zarządu Powiatu Sandomierskiego oraz uchwał Rady Powiatu Sandomierskiego.
2. **Funkcja koordynacyjna**, której zadaniem jest określenie porządku działań. W ramach tej funkcji, poza sekwencyjnym porządkiem działań, na podkreślenie zasługuje potrzeba kojarzenia działań równoczesnych. Są to najczęściej działania między sobą skojarzone komplementarnie. Przykładowo wyznaczenie terenów inwestycyjnych powinno być komplementarnie skojarzone z budową dróg dojazdowych czy nowymi fragmentami infrastruktury technicznej. W praktyce komplementarność działań rzadko jest zachowywana, głównie ze względu na niewystarczające środki finansowe. Strategia powinna informować zarówno o następczym jak i komplementarnym (równoczesnym) układzie przedsięwzięć gospodarczych.
3. **Funkcja szerokiej informacji o polityce rozwoju powiatu** na tle gospodarczych, społecznych i prawnych uwarunkowań rozwoju. Informacja ma być odbierana przez wszystkie partnerskie szczeble władzy publicznej, przez podmioty potencjalnie zainteresowane inwestowaniem na terenie powiatu i przez społeczność lokalną coraz bardziej angażującą się w sprawy rozwoju swojego terenu. Informacja o polityce rozwoju wyrażonej w strategii lokalnej będzie też istotna dla wszystkich zewnętrznych podmiotów finansujących programowe przedsięwzięcia inwestycyjne.

Metodologia opracowania strategii jest zgodna z wymogami stawianymi przed tego rodzaju dokumentami zarówno przez Unię Europejską, instytucje międzynarodowe, jak i krajowe. Oznacza to, iż dokument ten spełnia wszystkie wymogi proceduralne związane z ubieganiem się o pozabudżetowe środki pomocowe. Zarówno metodologia, jak i tryb opracowania prezentowanej strategii sprawia, że jest ona zapisem działań długo, średnio i krótkookresowych, które są realne do wdrożenia zarówno w warunkach istniejącego ustawodawstwa i wynikających z niego możliwości finansowych działania, jak i poparcia władz samorządowych gmin i środowisk społecznych.

Prezentowana strategia składa się z trzech zasadniczych części:

1. **Diagnoza** stanu rozwoju społeczno-gospodarczego obejmująca zarówno podstawowe wskaźniki ilościowe, charakteryzujące poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu, jak i interpretację zjawisk jakościowych oraz trendów mających najistotniejszy wpływ na przebieg procesów rozwojowych.
2. **Analiza SWOT** (sił, słabości, szans i zagrożeń), która porządkuje informacje i dane zawarte w diagnozie, w układzie wymaganym dla zidentyfikowania celów strategicznych i operacyjnych.
3. **Misja strategii**, która zawiera zapis celu nadrzędnego i celów strategicznych, wynikających zarówno z analizy SWOT, jak i rozpoznanych w drodze konsultacji, preferencji szeroko rozumianych środowisk lokalnych; przekład celów strategicznych na cele operacyjne i zadania oraz monitoring, zawierający zapis podstawowych wskaźników statystycznych i miar jakościowych, umożliwiających śledzenie tempa oraz zakresu osiągnięcia celów i realizacji zadań.

Prezentowany dokument powstał dzięki zaangażowaniu:

- Zarządu Powiatu Sandomierskiego,
- Rady Powiatu Sandomierskiego,
- Powiatowego Urzędu Pracy,
- jednostek odpowiedzialnych za sferę kultury, oświaty, opieki zdrowotnej i opieki społecznej,
- pracowników Starostwa Powiatowego w Sandomierzu,
- społeczności lokalnej.

2. DIAGNOZA

2.1 Położenie geograficzne i jego znaczenie

Powiat sandomierski leży we wschodniej części województwa świętokrzyskiego i zajmuje powierzchnię 67 589 ha (8 miejsce wśród 14 powiatów województwa świętokrzyskiego). Powiat tworzy 9 gmin: Miasto Sandomierz, 2 Miasta i Gminy Koprzywnica i Zawichost oraz 6 Gmin: Dwikozy, Klimontów, Łoniów, Obrazów, Samborzec, Wilczyce. Stolicą powiatu jest miasto Sandomierz, który liczy prawie 25,5 tys. mieszkańców.

Polska

Województwo Świętokrzyskie

W związku z tym, iż Sandomierz jest miastem powiatowym, pełni ważne funkcje związane z obsługą administracyjną mieszkańców miasta i powiatu. Na terenie miasta znajdują się siedziby władz samorządowych oraz instytucji ważnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego.

Powiat sandomierski graniczy z 6 powiatami położonymi w granicach 3 województw:

- a) w województwie świętokrzyskim:
 - z powiatem staszowskim
 - z powiatem opatowskim
- b) w województwie podkarpackim:
 - z powiatem stalowowolskim
 - z Tarnobrzegiem
 - z powiatem tarnobrzeskim
- b) w województwie lubelskim:
 - z powiatem krańnickim

Powiat sandomierski zajmuje głównie wschodnią część lessowej Wyżyny Sandomierskiej. Tylko wąski obszar między zboczem wyżyny a korytem Wisły, która stanowi naturalną granicę wschodnią powiatu, należy do Niziny Nadwiślańskiej, a na północ od Zawichostu do Małopolskiego Przełomu Wisły. W okolicach Ułanowic i Konar powiat obejmuje niewielkie południowo-wschodnie krańce Gór Świętokrzyskich. Zachodnia granica powiatu sandomierskiego jest sztuczna, ponieważ w tej części przebiega przez lessową wyżynę, której dalsza część należy do powiatu opatowskiego. Na kształtowanie się tego regionu miało wpływ głównie osadzenie się pod koniec plejstocenu grubej warstwy lessu, który przykrył wszystkie istniejące wcześniej formy rzeźby. Były to różnego wieku, często bardzo stare, bo kambryjskie wzniesienia, ostańce, doliny rzeczne. Grubość warstwy lessowej jest zróżnicowana, wynosi średnio od kilku do 20 i więcej metrów. Wytworzona równina lessowa była jednak krótkotrwała. W lessie, skale bardzo podatnej na rozmywanie przez wodę, wytworzyła się w holocenie gęsta sieć głębokich wąwozów lessowych urozmaicających powierzchnię wyżyny.

Dużą zaletą powiatu sandomierskiego jest korzystna lokalizacja w układzie komunikacyjnym kraju. Stwarza ona dogodne połączenie z głównymi ośrodkami metropolitalnymi i centrami administracyjnymi (Warszawa, Kraków, Kielce, Lublin, Rzeszów).

Gleby

Wyróżnikiem powiatu sandomierskiego jest bardzo dobra jakość gleb: czarnoziemny powstałe na warstwie głębokiego lessu oraz mady w dolinie Wisły, co przy sprzyjających warunkach klimatycznych (długi okres bezprzymrozkowy oraz równomierne usłonecznienie i rozłożenie opadów) umożliwiło powstanie dobrze rozwiniętego ogrodnictwa i warzywnictwa. Ze względu na intensywne rolnictwo w formie szczątkowej występują na terenie powiatu naturalne kompleksy roślinności. Należy wspomnieć przed wszystkim o rezerwacie "Zielonka" z pozostałościami pierwotnych lasów liściastych oraz rezerwacie roślinności stepowej "Góry Pieprzowe".

Surowce naturalne

Do kopalin pospolitych występujących na terenie powiatu sandomierskiego zalicza się surowce ilaste i kruszywa naturalne.

Na terenie powiatu występuje eksploatacja gliny dla potrzeb produkcji cegły ceramicznej oraz piasku na potrzeby budowy i remontu dróg. Wymienione surowce występują na terenie gmin: Dwikozy, Klimontów, Łoniów i Koprzywnica, a obecnie eksploatowane są na terenie gmin Dwikozy (glina) i Łoniów (piasek).

W zakresie eksploatacji kopalin podstawowych na terenie powiatu w miejscowości Piaseczno (Gmina Łoniów) prowadzono w ubiegłych latach wydobywanie złoża siarki metodą odkrywkową. Po eksploatacji złóż pozostało wyrobisko o łącznej powierzchni 266,85 ha, które obecnie jest przewidziane do likwidacji.

Klimat

Obszar powiatu sandomierskiego stanowiącego wschodnią część lessowej wyżyny jest obszarem ciepłym. Wynika to zarówno ze średnich rocznych temperatur powietrza wynoszących 8° C, jak też najcieplejszego miesiąca – 18° C i najchłodniejszego miesiąca - 2,7°C. Długość okresu bez przymrozków wynosi tu średnio 170 dni, a liczba dni mroźnych od 46 do 51.

Okres wegetacyjny obejmujący dni o temperaturze średniej dobowej powyżej 5°C wynosi średnio 213 dni, i jest zbliżony do długości tego okresu w Kotlinie Sandomierskiej i zachodniej części Wyżyny Lubelskiej.

Średnie roczne sumy opadów mieszczą się w granicach 650 - 700 mm i są wyższe jedynie w południowo-zachodniej części. Opady przeważają w półroczu letnim. Maksimum opadów przypada na lipiec, a minimum na luty. Najwyższe sumy opadów (około 800 mm) wiążą się ze zbroczem i doliną Wisły, wzdłuż której ciągnie się, aż do Zawichostu, szlak gradowy związany z częstymi w półroczu ciepłym katastrofalnymi gradobiciami. Przeważają słabe i łagodne wiatry (0-5m/s) głównie z kierunku zachodniego (około 50% wiatrów corocznych). Urozmaicona rzeźba wyżyny ma wpływ także na kształtowanie klimatu lokalnego, czyli warunków panujących na przykład w głęboko wciętych dolinach czy też różnice w nagrzewaniu różnie nachylonych powierzchni stoków. Częstym zjawiskiem jest inwersja termiczna, odznaczająca się znacznym spadkiem temperatur w dolinach i wąwozach oraz zróżnicowanie termiczne i wilgotnościowe zboczy południowych, które są ciepłe i suche oraz przeciwległych - chłodnych i wilgotnych.

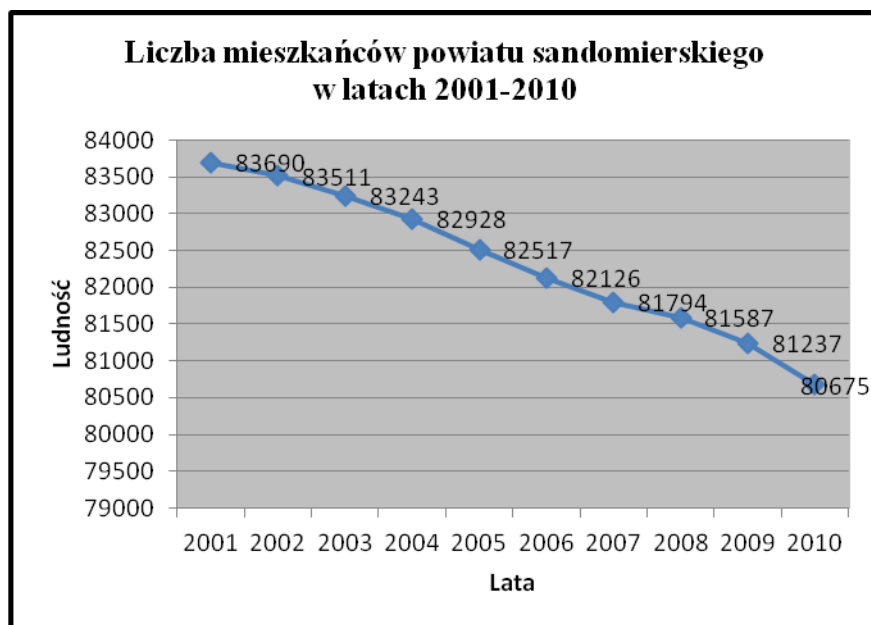
2.2 Rys historyczny

Pierwsze wzmianki o osadnictwie na terenie dzisiejszego Sandomierza pochodzą z VIII w., a ślady po osadzie na terenie obecnego wzgórza zamkowego z wieku X. W XI w. Sandomierz był drugim po Krakowie grodem i ośrodkiem miejskim Małopolski. Dzięki dogodnemu położeniu przy szlaku handlowym na Ruś, Sandomierz dynamicznie się rozwijał, czego dowodem było ufundowanie tu w XII w. największej w Małopolsce kolegiaty. W XIII w. Leszek Biały nadał osadzie prawa miejskie, jednak ostateczna lokacja miała miejsce po odbudowie miasta po zniszczeniach związanych z najazdem tatarskim w 1286 r. W XV i XVI w. w Sandomierzu często przebywał król i dwór królewski. W okresie reformacji i późniejszej kontreformacji w 1570 r. odbył się tu zjazd szlachty różnych wyznań i porozumienie w obronie przed kontreformacją zwane „Zgodą sandomierską”. Do czasów zaborów Sandomierz rozwijał się jako miasto szlacheckie, magnackie, ośrodek handlu i rzemiosła. Podczas walk o przyczółek sandomierski miasto nie zostało zniszczone, toteż do dnia dzisiejszego zachowało swój średniowieczny układ urbanistyczny i około 120 cennych zabytków.

2.3 Demografia

2.3.1 Struktura ludności

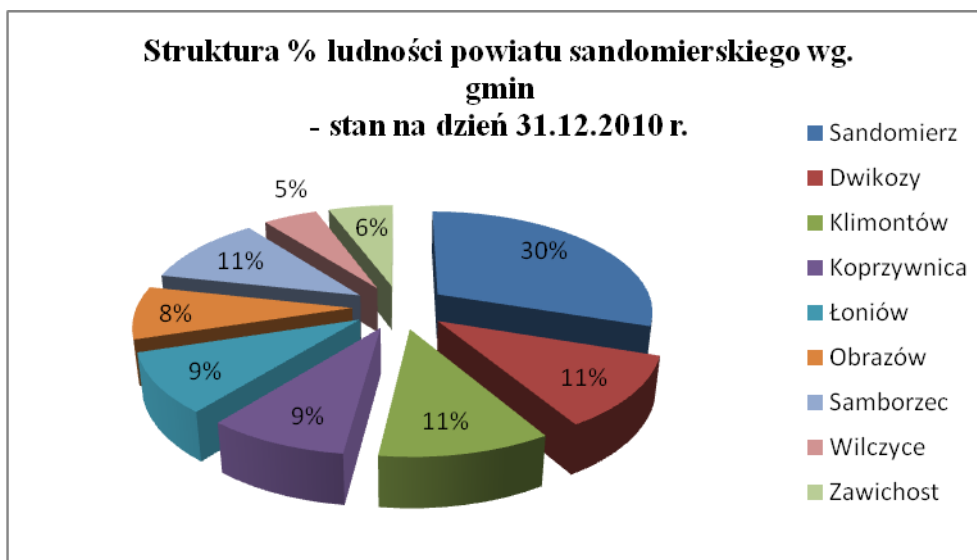
Ludność powiatu sandomierskiego (wg stanu na 31.12.2010 r.) liczyła 80.675 mieszkańców co stanowiło 6,34 % ogólnej liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz około 0,21 % mieszkańców kraju.

Źródło: GUS - Internet

W dniu 31.XII.2010 r. powiat sandomierski liczył 80.675 (zameldowanych na pobyt stały) mieszkańców oraz 80.147 osób według faktycznego miejsca zamieszkania, w tym w rozbięciu na poszczególne gminy:

LP	Gmina	Liczba mieszkańców wg. faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba mieszkańców wg. miejsca zameldowania
1.	Sandomierz	24375	24309
2.	Dwikozy	8973	9070
3.	Klimontów	8450	8593
4.	Koprzywnica	7020	7073
5.	Łoniów	7473	7531
6.	Obrazów	6615	6705
7.	Samborzec	8778	8908
8.	Wilczyce	3829	3890
9.	Zawichost	4634	4596

Wskaźnik gęstości zaludnienia (w oparciu o dane z dnia 31.12.2010 r.) dla powiatu (119 osób na 1 km²) jest nieco niższy od średniej krajowej (122 osoby/1 km²) i znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej (108 osób/1 km²).

Tabela Charakterystyka ludności - stan w dniu 31.12.2010 r.

Wyszczególnienie	Kobiety na 100 mężczyzn	Ludność na 1 km ²
Województwo	105	108
powiaty		
buski	105	76
jędrzejowski	102	70
kazimierski	103	82
kielecki	101	90
konecki	104	73
opatowski	103	61
ostrowiecki	109	185
pińczowski	103	67
sandomierski	106	119
skarżyski	108	197
starachowicki	107	178
staszowski	102	79
włoszczowski	102	51
Kielce	112	1859

Źródło: GUS, Internet

Równocześnie powiat sandomierski posiada jeden z wyższych wskaźników gęstości zaludnienia na 1 km² wśród powiatów województwa świętokrzyskiego (5 miejsce wśród powiatów województwa świętokrzyskiego).

Tabela Małżeństwa, urodzenia żywe, przyrost naturalny – na 1000 mieszkańców w dniu 31.12.2010 r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku produkcyjnym	Małżeństwa na 1000 mieszkańców za rok 2010	Urodzenia żywe na 1000 mieszkańców za rok 2010	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
Polska	64,4 %	6,0	10,8	0,9	122
województwo	63,6 %	6,1	9,8	-1,2	108
powiat sandomierski	61,2 %	5,7	8,7	-3,1	119
Gmina Sandomierz	63,9 %	5,3	8,5	-2,1	850
Gmina Dwikozy	62,7 %	7,0	7,6	-4,8	106
Gmina Klimontów	60,9 %	5,0	9,4	-3,6	85
Gmina Koprzywnica	62,1 %	5,5	7,6	-2,0	101
Gmina Łoniów	62,4 %	5,0	11,3	-0,4	86
Gmina Obrazów	61,0 %	5,6	8,5	-5,4	92
Gmina Samborzec	62,1 %	5,6	8,4	- 4,0	103
Gmina Wilczyce	62,9 %	6,9	7,2	-3,3	55
Gmina Zawichost	60,8 %	6,5	11,1	-7,2	58

Źródło: GUS - Internet

Gminą z terenu powiatu sandomierskiego posiadającą najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia na 1 km² jest Gmina Sandomierz (850 osób/1km²) – jest to gmina miejska. Natomiast najbardziej zaludnioną wiejską jest Gmina Dwikozy (106 osób/1km²). Pozostałe gminy z terenu powiatu posiadają zdecydowanie niższe wskaźniki: Gmina Wilczyce – 55 osób/1 km². W miastach wchodzących w skład powiatu sandomierskiego mieszka 35,46 % ludności powiatu.

Struktura ludności według podziału na podstawowe grupy wiekowe wskazuje na 18,6 % udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Udział ten jest nieznacznie niższy od średniej krajowej 18,7 % , a wyższy od średniej wojewódzkiej 18,2 %.

Tabela Charakterystyka ludności według grup wiekowych – w latach 2005-2010.

Ludność w wieku	Powiat sandomierski					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	udział % w ogólnej ludności					
przedprodukcyjnym	21,6	20,9	20,2	19,7	19,2	18,6
produkcyjnym	60,7	61,2	61,6	61,9	62,3	62,5
poprodukcyjnym	17,7	17,9	18,1	18,4	18,6	18,9

Źródło: GUS - Internet

Należy zwrócić uwagę na postępujący odpływ osób w wieku przedprodukcyjnym, który świadczy o stopniowym starzeniu się społeczeństwa (jest to także trend ogólnonarodowy). Od 2002 r. wskaźnik ten spadł aż o 5 %.

Udział ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 62,5 % jest niższy od średniej krajowej 64,4 % oraz wojewódzkiej 63,6 %. Negatywnym zjawiskiem jest stosunkowo wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców 17,9 %. Należy zauważyć że od 2002 r. wzrósł on o 1,5 %.

Tabela Charakterystyka ludności według grup wiekowych - stan w dniu 31.12.2010 r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem
	w %		
Polska	18,7	64,4	16,9
województwo	18,2	63,6	18,3
powiat sandomierski	18,6	62,5	18,9
Gmina Sandomierz	17,3	63,9	18,9
Gmina Dwikozy	18,0	62,7	19,3
Gmina Klimontów	20,8	60,9	18,3
Gmina Koprzywnica	19,2	62,1	18,8
Gmina Łonów	20,3	62,4	17,3
Gmina Obrazów	19,0	61,0	20,0
Gmina Samborzec	18,4	62,1	19,5
Gmina Wilczyce	18,9	62,9	18,3
Gmina Zawichost	19,2	60,8	20,1

Źródło: GUS - Internet

W gminach wchodzących w skład powiatu sandomierskiego występuje stosunkowo duże zróżnicowanie struktury wiekowej mieszkańców. Do gmin posiadających najwyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym należy zaliczyć Gminę Klimontów i Łonów,

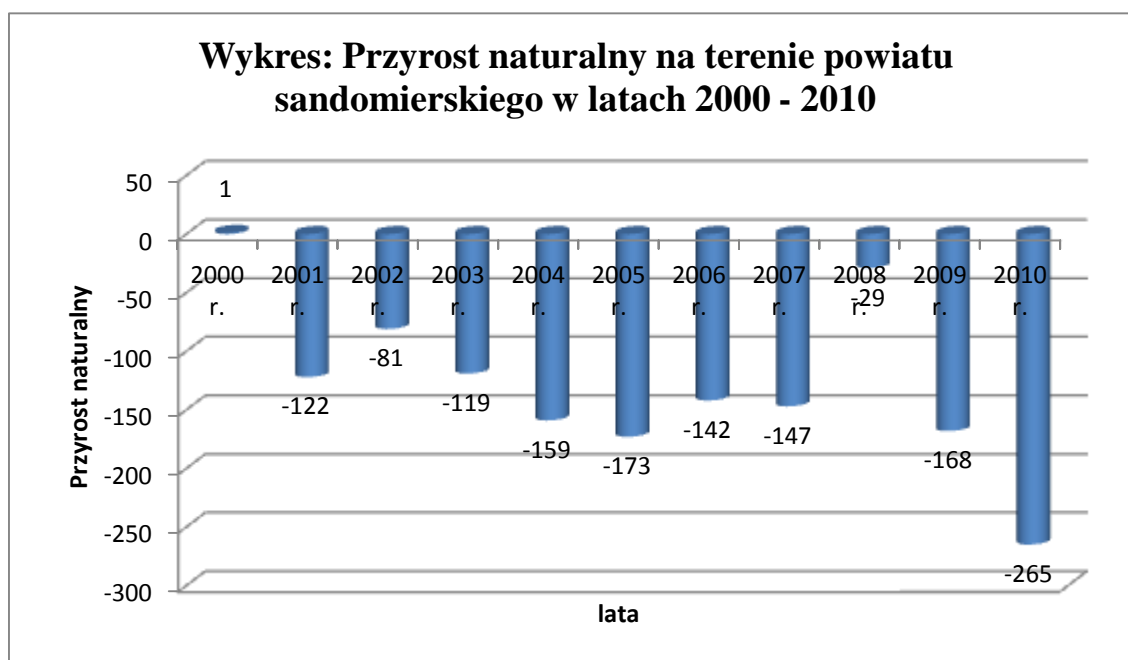

które przekraczają 20 % , a ich wskaźnik jest wyższy zarówno od średniej krajowej, jak i wojewódzkiej.

Najwyższy udział ludności w wieku produkcyjnym posiada miejska Gmina Sandomierz 63,9 %. Wysoki udział osób w wieku produkcyjnym w gminie miejskiej wynika z ruchu migracyjnego odbywającego się z obszarów wiejskich do obszarów miejskich.

2.3.2 Przyrost naturalny

W roku 2010 r. przyrost naturalny był ujemny i wyniósł - 249 osób. Należy zwrócić uwagę, iż powiat posiada ujemną wartość przyrostu naturalnego przypadającego na 1000 mieszkańców (wskaźnik ten wynosi -3,1 osoby). Jest on niższy od średniej krajowej (0,9 osoby) i średniej wojewódzkiej (- 1,2 osoby). W stosunku do innych powiatów z terenu województwa, powiat sandomierski zajmuje dopiero 9 miejsce pod względem poziomu przyrostu naturalnego liczonego na 1000 mieszkańców.

Do gmin posiadających szczególnie niską wartość przyrostu naturalnego w 2010 r. należy zaliczyć Gminę Wilczyce (wskaźnik -5,9 na 1000 mieszkańców), i Gminę Obrazów (wskaźnik - 5,4 na 1000 mieszkańców). Najlepszym przyrostem naturalnym charakteryzuje się Gmina Łoniów, gdzie wskaźnik stanowi - 0,4 na 1000 mieszkańców.

Równie ważnym wskaźnikiem ukazującym bieżące tendencje mieszkańców jest ilość zawieranych małżeństw. Świadczy ona między innymi o skłonności mieszkańców do dalszego pobytu w miejscu dotychczasowego zamieszkiwania.

Tabela Małżeństwa, urodzenia żywe, przyrost naturalny – w dniu 31.12.2010 r.

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony ogółem	Przyrost naturalny
Województwo	7.686	12.348	13.860	-1.512
<i>powiaty</i>				
buski	422	721	962	-240
jędrzejowski	582	1006	1.033	- 26
kazimierski	195	289	487	-198
kielecki	1.257	2.200	1.925	+ 365
konecki	512	785	908	-123
opatowski	341	512	733	-220
ostrowiecki	684	969	1.299	-330
pińczowski	262	348	564	-213
sandomierski	467	798	1063	- 265
skarżyski	474	669	840	-163
starachowicki	576	901	1.003	-102
staszowski	490	753	745	+ 7
włoszczowski	283	464	589	-130
Kielce	1.242	1.956	1.875	+ 81

Źródło: GUS-Internet

2.3.3 Migracja

Ważnym miernikiem charakteryzującym przebieg procesów demograficznych jest saldo migracji stałej. Procesy migracyjne w powiecie charakteryzują się przewagą procesu odpływu mieszkańców nad ich napływem. Dla powiatu sandomierskiego saldo to w 2010 r. wykazywało wartości ujemne (odpływ 308 mieszkańców). W roku 2001 saldo to wynosiło minus 60 mieszkańców, a w 2005 r. minus 245 mieszkańców. Wartości te świadczą o odpływowym charakterze tego obszaru.

Tabela Migracje ludności w 2010 r.

Powiaty	Napływ (zameldowania)	Odpływ (wymeldowania)		Saldo migracji	
		ogółem	w tym za granicę	ogółem	na 1.000 ludności
Województwo	11373	13918	307	-2545	-2,0
<i>powiaty</i>					
buski	792	760	4	32	0,4
jędrzejowski	823	1104	30	-281	-3,1
kazimierski	276	335	0	-59	-1,7
kielecki	2435	1688	17	747	3,7
konecki	753	957	17	-204	-2,4
opatowski	513	645	5	-132	-2,3
ostrowiecki	964	1277	23	-313	-2,7
pińczowski	343	463	2	-120	-2,9
sandomierski	744	1052	11	-308	-3,8
skarżyski	566	924	50	-358	-4,6
starachowicki	657	849	12	-192	-2,0
staszowski	689	848	13	-159	-2,2
włoszczowski	393	469	9	-76	-1,6
Kielce	1425	2547	114	-1122	-5,5

Źródło: GUS Internet

2.4 Baza ekonomiczna powiatu

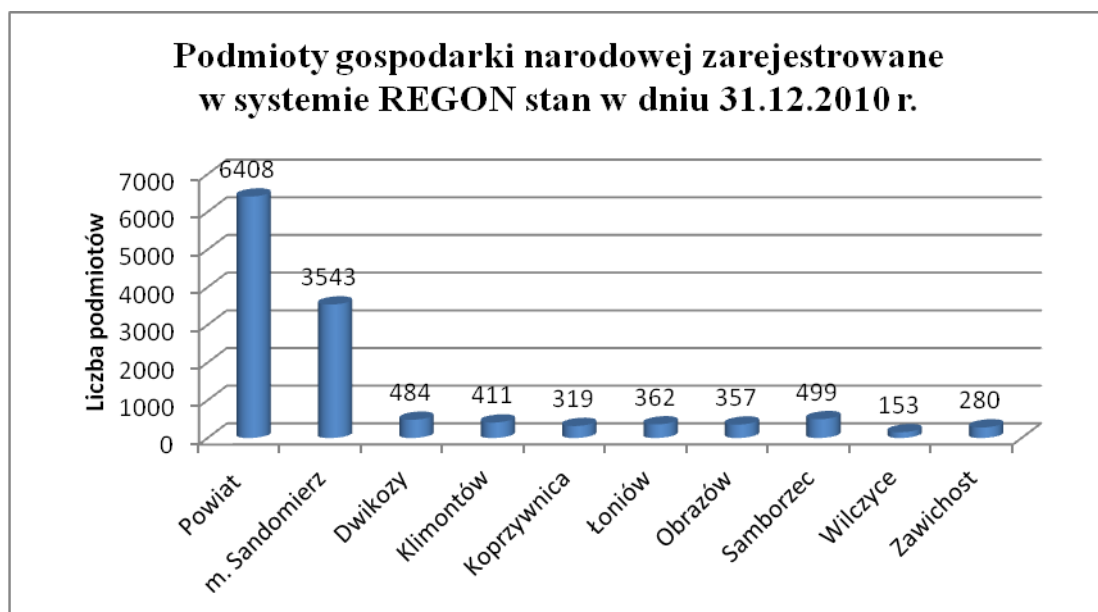
2.4.1 Struktura podmiotów gospodarczych

Powiat sandomierski to region o charakterze rolniczym. Uprawa roli i sadownictwo pozostają nadal podstawową gałęzią gospodarki dla wielu gmin powiatu sandomierskiego. Powiat sandomierski jest powiatem o niskim stopniu uprzemysłowienia. Do największych zakładów działających na terenie należą:

- Pilkington Polska Sp. z o.o w Sandomierzu,
- Pilkington Automotive Poland Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego S.A. „Dwikozy” w Dwikozach,
- Zakłady Przetwórcze Surowców Chemicznych i Mineralnych „Piotrowice” Sp. z o.o. w Piotrowicach, gm Zawichost,
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „Drokam-Piaseczno”
- Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw „Sambor”

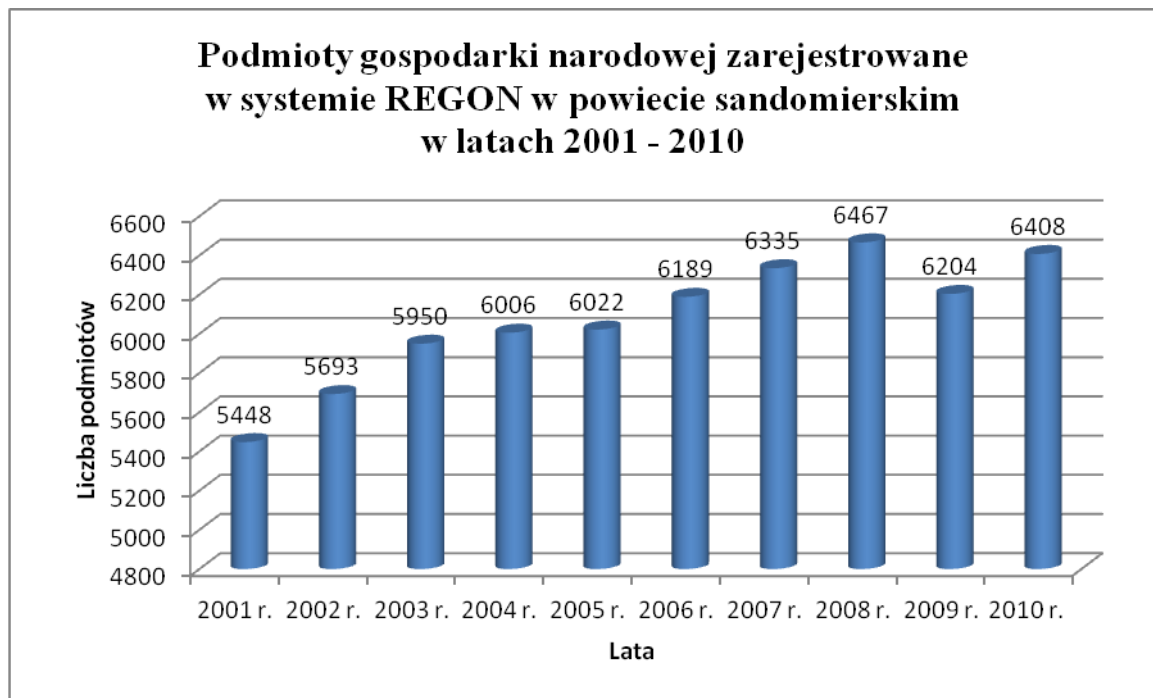
W dniu 31.12.2010 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 6.408 podmiotów gospodarki narodowej z czego 6.183 należało do sektora prywatnego.

Jeśli chodzi o formy prawne podmiotów działających na terenie powiatu, to działalność osób fizycznych (na własny rachunek) stanowiła dominującą formę prawną podmiotów (5.032 podmiotów). Na terenie powiatu działało również: 231 spółek prawa handlowego, 1 przedsiębiorstwo państwowe, 36 spółdzielni, a także 218 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

W celu przeprowadzenia pełniejszej charakterystyki podmiotów gospodarki narodowej z obszaru powiatu, w opracowaniu zostaną przedstawione dane obrazujące sytuację w latach 2001-2010.

Źródło: GUS - Internet

Z danych statystycznych wynika, iż na dzień 31.12.2010 roku liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON zwiększyła się w porównaniu z 2001 rokiem o 15 %. Największy przyrost nowych podmiotów gospodarki narodowej miał miejsce w 2002 roku i wyniósł 257 podmiotów. W 2009 r. miał miejsce znaczny spadek podmiotów - 263.

Do gmin z terenu powiatu posiadających niski wskaźnik poziomu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON należy przede wszystkim wymienić Gminę Wilczyce - 153 podmioty. Natomiast gminami o najwyższym wskaźniku liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON są gminy: Samborzec – 499 podmiotów, Dwikozy – 484 podmioty, Klimontów – 411 podmiotów oraz miasto Sandomierz – 3.543 podmioty.

Tabela Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w systemie REGON na 1000 mieszkańców – stan w dniu 31.12.2010 r.

Wyszczególnienie	Jednostki zarejestrowane w systemie REGON ogółem
Polska	3.909.802
Województwo	108.715
<i>powiaty</i>	
buski	5576
jędrzejowski	5899
kazimierski	1657
kielecki	13955
konecki	6383
opatowski	3327
ostrowiecki	10864
pińczowski	2478
sandomierski	6408
skarżyski	7787
starachowicki	7320
staszowski	5274
włoszczowski	3239

Źródło: GUS Internet

2.4.2 Budżet powiatu i jego uwarunkowania prawne

Powiat pozyskuje dochody z następujących źródeł :

- subwencja ogólna
- dotacje celowe z budżetu państwa
- dotacje i środki pozyskane na podstawie umów (porozumień) z innymi j.s.t.
- dochody własne
- pozostałe dochody
- środki z UE

Głównym źródłem dochodów powiatu jest subwencja ogólna, gdzie najistotniejsze znaczenie odgrywa część oświatowa, natomiast w dotacjach z budżetu państwa – dotacja na realizację zadań z zakresu administracji rządowej.

Wydatki powiatu dzielą się na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Główną pozycją wydatków bieżących są wynagrodzenia i składki od nich naliczane .

Wydatki obejmują następujące działy klasyfikacji budżetowej:

- Oświata i wychowanie
- Edukacyjna opieka wychowawcza

- Administracja publiczna
- Opieka społeczna
- Transport i łączność
- Ochrona zdrowia
- Bezpieczeństwo publiczne
- Kultura
- Polityka społeczna
- Pozostałe (gospodarka gruntami i nieruchomościami, leśnictwo , obsługa długu)

Na finansowanie zadań oświatowych i pozaszkolnych przeznaczają się ok. 50,0 % ogólnej kwoty wydatków poniesionych przez powiat. Znaczącą pozycję stanowią również wydatki przeznaczone na pomoc społeczną oraz na przebudowę i modernizację dróg.

*Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013*

WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA NA LATA 2012 - 2016

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	z tego:					Wydatki ogółem	z tego:							
		dochody bieżące	w tym:		dochody majątkowe	w tym:		Wydatki bieżące razem	Wydatki bieżące (bez odsetek i prowizji od kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych)	z tego:			wydatki bieżące na obsługę długu	w tym:	
			środki z UE*	z tytułu gwarancji i poręczeń		w tym:				odsetki i dyskonto					
						podlegające wyłączeniu z limitów spłaty zobowiązań z art. 243 ufp/169s ufp					na projekty realizowane przy udziale środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2				
Lp	1.	1.1.	1.1.1.	1.2.	1.2.1.	1.2.2.	2.	2.1.	2.1.1.	2.1.1.1.	2.1.1.2.	2.1.2.	2.1.2.1.		
Formuła	[1.1.]+[1.2]						[2.1.]+[2.2]	[2.1.1]+[2.1.2]							
Wykonanie 2009	69 312 443,00	59 152 829,00	0,00	10 159 614,00	801 214,00	0,00	70 288 992,00	53 453 512,00	53 301 590,00	0,00	0,00	0,00	151 922,00	151 922,00	
Wykonanie 2010	79 678 346,00	64 422 138,00	930 529,00	15 256 208,00	846 908,00	732 702,00	85 026 780,00	61 132 989,00	60 792 689,00	0,00	0,00	0,00	340 300,00	340 300,00	
Plan 3 kw. 2011	82 408 402,00	65 433 591,00	1 868 992,00	16 974 811,00	3 450 364,00	2 252 186,00	92 746 575,00	68 071 025,00	67 511 025,00	358 027,00	0,00	0,00	560 000,00	560 000,00	
Przewidywane wykonanie 2011	82 742 567,00	65 831 933,00	1 868 992,00	16 910 634,00	3 451 270,00	2 252 186,00	93 080 740,00	68 472 792,00	67 912 792,00	358 027,00	0,00	0,00	560 000,00	560 000,00	
2012	71 322 923,00	64 676 501,00	1 706 501,00	6 646 422,00	3 896 000,00	2 300 422,00	72 281 969,00	64 494 070,00	63 894 070,00	765 007,00	0,00	0,00	600 000,00	600 000,00	
2013	73 462 611,00	66 616 796,00	0,00	6 845 815,00	2 500 000,00	0,00	68 381 713,00	60 360 177,00	59 780 177,00	844 589,00	0,00	0,00	580 000,00	580 000,00	
2014	75 666 490,00	68 615 300,00	0,00	7 051 190,00	2 100 000,00	0,00	72 010 771,00	63 748 589,00	63 248 589,00	200 004,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00	
2015	77 936 485,00	70 673 759,00	0,00	7 262 726,00	1 700 000,00	0,00	76 229 539,00	67 719 491,00	67 419 491,00	200 004,00	0,00	0,00	300 000,00	300 000,00	
2016	80 274 580,00	72 793 972,00	0,00	7 480 608,00	1 500 000,00	0,00	79 612 348,00	70 846 998,00	70 746 998,00	149 979,00	0,00	0,00	100 000,00	100 000,00	

* środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych z 2009 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe	w tym:	Wynik budżetu	Dochody bieżące - wydatki bieżące	Przychody budżetu	z tego:					
		na projekty realizowane przy udziale środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2				Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych plus wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 up, angażowane w budżecie roku bieżącego	w tym:	Inne przychody nie związane z zaciągnięciem długu	w tym:	Kredyty, pożyczki, sprzedaż papierów wartościowych	w tym:
Lp	2.2.	2.2.1.	3.	4.	5.	5.1.	5.1.1.	5.2.	5.2.1.	5.3.	5.3.1.
Formuła			[1.] - [2.]	[1.1.] - [2.1.]	[5.1.]+[5.2.]+[5.3.]						
Wykonanie 2009	16 835 480,00	0,00	-976 549,00	5 699 317,00	8 585 196,00	3 361 626,00	3 361 626,00	0,00	0,00	5 223 570,00	0,00
Wykonanie 2010	23 893 791,00	0,00	-5 348 434,00	3 289 149,00	10 266 304,00	0,00	0,00	5 214 253,00	2 559 877,00	5 052 051,00	2 788 557,00
Plan 3 kw. 2011	24 675 550,00	0,00	-10 338 173,00	-2 637 434,00	13 154 243,00	3 154 243,00	3 154 243,00	0,00	0,00	10 000 000,00	0,00
Przewidywane wykonanie 2011	24 607 948,00	0,00	-10 338 173,00	-2 640 859,00	13 154 243,00	3 154 243,00	3 154 243,00	0,00	0,00	10 000 000,00	0,00
2012	7 787 899,00	2 772 899,00	-959 046,00	182 431,00	6 474 462,00	4 474 462,00	959 046,00	0,00	0,00	2 000 000,00	0,00
2013	8 021 536,00	0,00	5 080 898,00	6 256 619,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2014	8 262 182,00	0,00	3 655 719,00	4 866 711,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	8 510 048,00	0,00	1 706 946,00	2 954 268,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	8 765 350,00	0,00	662 232,00	1 946 974,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

*Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013*

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu	z tego:			Kwota długu	w tym:		wskaźniki z art. 169/170 sufp			
		Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych	w tym:			dług spłacany wydatkami (zobowiązania wymagalne, umowy zaliczane do kategorii kredytów i pożyczek, itp.)	Łączna kwota wyłączeń z art. 170 ust. 3 sufp	Zadłużenie/dochody ogółem - max 60% z art. 170 sufp (bez wyłączeń)	Zadłużenie/dochody ogółem - max 60% z art. 170 sufp (po uwzględnieniu wyłączeń)	Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań/dochody ogółem - max 15% z art. 169 sufp (bez wyłączeń)	Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań/dochody ogółem - max 15% z art. 169 sufp (po uwzględnieniu wyłączeń)
			kwota wyłączeń z art. 243 ust. 3 pkt 1 ufp oraz art. 169 ust. 3 sufp przypadająca na dany rok budżetowy	Inne rozchody (bez spłaty długu np. udzielane pożyczki)							
Lp	6.	6.1.	6.1.1.	6.2.	7.	7.1.	8.	9.	9a.	10.	10a.
Formuła	[6.1.]+[6.2]										
Wykonanie 2009	2 016 318,00	2 016 318,00	0,00	0,00	6 476 581,00	0,00	0,00	9,34%	9,34%	3,13%	3,13%
Wykonanie 2010	1 761 290,00	1 761 290,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	2,64%	2,64%
Plan 3 kw. 2011	2 816 070,00	2 816 070,00	0,00	0,00	17 844 099,00	0,00	0,00	21,65%	21,65%	4,53%	4,53%
Przewidywane wykonanie 2011	2 816 070,00	2 816 070,00	0,00	0,00	14 621 211,00	0,00	0,00	17,67%	17,67%	4,51%	4,51%
2012	5 515 416,00	5 515 416,00	0,00	0,00	11 105 795,00	0,00	0,00	15,57%	15,57%	9,65%	9,65%
2013	5 080 898,00	5 080 898,00	0,00	0,00	6 024 897,00	0,00	0,00	8,20%	8,20%	8,86%	8,86%
2014	3 655 719,00	3 655 719,00	0,00	0,00	2 369 178,00	0,00	0,00	3,13%	3,13%	5,76%	5,76%
2015	1 706 946,00	1 706 946,00	0,00	0,00	662 232,00	0,00	0,00	0,85%	0,85%	2,83%	2,83%
2016	662 232,00	662 232,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	1,14%	1,14%

*Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013*

Wyszczególnienie	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez JST przypadających do spłaty w danym roku budżetowym podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ufp	wskaźniki z art. 243 ufp						Informacja z art. 226 ust. 2 tj. wydatki:				Kwoty nadwyżki budżetowej planowanej w poszczególnych latach objętych prognozą **	Wartość przejętych zobowiązań	w tym: od samodzielnych publicznych ZOZ
		Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty z art. 243 ufp	Relacja (Db-Wb+Dsm)/Do, o której mowa w art. 243 w danym roku	Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów (bez wyłączeń)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (bez wyłączeń)	Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów (po uwzględnieniu wyłączeń)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (po uwzględnieniu wyłączeń)	na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	związane z funkcjonowaniem organów JST	wydatki bieżące objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp	wydatki majątkowe objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp			
Lp	11.	12.	12a.	13.	13a.	14.	14a.	15.1.	15.2.	15.3.	15.4.	16.	17.	17.1.
Formuła														
Wykonanie 2009	0,00	9,38%	9,38%	3,13%	TAK	3,13%	TAK	34 986 012,00	5 441 635,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2010	0,00	5,19%	5,19%	2,64%	TAK	2,64%	TAK	35 815 463,00	454 992,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2011	0,00	0,99%	0,99%	4,53%	TAK	4,53%	TAK	39 118 456,00	702 295,00	5 775 283,00	3 889 582,00	0,00	0,00	0,00
Przewidywane wykonanie 2011	0,00	0,98%	0,98%	4,51%	TAK	4,51%	TAK	39 173 466,00	936 393,00	5 852 118,00	3 889 582,00	0,00	0,00	0,00
2012	0,00	5,19%	5,72%	9,65%	NIE	9,65%	NIE	37 985 333,00	964 485,00	2 454 177,00	2 350 000,00	0,00	0,00	0,00
2013	0,00	3,97%	11,92%	8,86%	NIE	8,86%	NIE	39 884 600,00	993 420,00	2 609 923,00	1 362 000,00	5 080 898,00	0,00	0,00
2014	0,00	6,21%	9,21%	5,76%	TAK	5,76%	TAK	41 878 830,00	1 023 223,00	1 717 398,00	600 000,00	3 655 719,00	0,00	0,00
2015	0,00	8,95%	5,97%	2,83%	TAK	2,83%	TAK	43 972 772,00	1 053 920,00	1 762 920,00	600 000,00	1 706 946,00	0,00	0,00
2016	0,00	9,03%	4,29%	1,14%	TAK	1,14%	TAK	46 171 411,00	1 085 538,00	1 759 783,00	250 000,00	662 232,00	0,00	0,00

2.4.3 Analiza budżetu powiatu sandomierskiego pod kątem możliwości finansowania zadań wynikających ze Strategii rozwoju

Podsumowując można wyciągnąć kilka wniosków. Po pierwsze w przypadku dochodów powiatu sandomierskiego zaobserwowana została tendencja spadkowa, która utrzymuje się począwszy od roku 2001. Równocześnie zauważyć można niewielką dysproporcję w dynamice zmian wydatków i dochodów na niekorzyść tych drugich, co może stanowić dowód na niedofinansowanie części przekazywanych powiatowi zadań publicznych. Dodatkowo w strukturze wydatków pojawiła się kategoria wydatków na obsługę długu publicznego. Oczywiście ten ostatni fakt ma w tym miejscu stosunkowo małe znaczenie ze względu na to, iż w przypadku innych powiatów taka kategoria pojawiła się w strukturze wydatków już kilka lat wcześniej. Trzeba również pamiętać o unormowaniach ustawowych, które kształtują system zasilania finansowego i wpływają na to jak wygląda podział środków publicznych pomiędzy różne elementy sektora publicznego, w tym zwłaszcza jednostki samorządu terytorialnego.

Ze względu na to finansowanie szerszego niż dotychczas spektrum zadań, które wynikają między innymi z planów działań do strategii, winno być oparte – co wydaje się jak najbardziej słuszne – nie tylko na środkach budżetowych, ale również (a może i przede wszystkim) na źródłach o charakterze pozabudżetowym – zwłaszcza w zakresie zadań o charakterze inwestycyjnym. Nie oznacza to bynajmniej sugestii odchodzenia – w sytuacji braku dodatkowych źródeł finansowania – od zwiększania zakresu realizowanych zadań. Trzeba zdawać sobie bowiem sprawę, iż nowe zadania mogą mieć różny charakter i niekoniecznie muszą wiązać się z koniecznością poniesienia znacznych nakładów finansowych. Analizując zapisy strategii rozwoju powiatu sandomierskiego wyróżnić można kilka kategorii zadań, które związane są z odpowiednimi ponoszonymi na ich realizację wydatkami.

Po pierwsze można zauważyć, iż wśród wielu wyodrębnionych działań do realizacji istnieje spora grupa takich zadań, których realizacja nie wymaga ze strony powiatu, jak i innych potencjalnych dostarczycieli środków finansowych, ponoszenia znacznych nakładów. Mamy bowiem do czynienia z zadaniami, w przypadku których realizacja może być oparta na istniejących już siłach własnych starostwa a wykonanie zasadniczo bez większych problemów może być przekazane odpowiednim pracownikom w ramach ich obowiązków służbowych.

Do kolejnej grupy zaliczyć można te działania, w przypadku których część (często znacząca) nakładów finansowych potrzebnych do realizacji konkretnego zadania zostaje przerzucona na inne jednostki samorządu terytorialnego, zwłaszcza szczebla niższego (gminy powiatu sandomierskiego).

Osobną grupę stanowią zadania, których finansowanie (lub znaczące dofinansowanie) zaplanowane zostało z góry, w oparciu o środki o charakterze pozabudżetowym, źródłem których może być zarówno Unia Europejska, instytucje międzynarodowe (Bank Światowy), fundusze celowe, agencje rządowe (Fundusz Pracy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa). Warto również zwrócić uwagę, iż wyodrębnione zostały również takie działania, które docelowo mają zapewnić w przyszłości możliwość pozyskiwania nowych środków finansowych. Trzeba również

pamiętać, iż do grupy tej zaliczyć można wszelkie działania związane z szeroko rozumianą promocją powiatu sandomierskiego.

Ostatnią grupę stanowią zadania o charakterze inwestycyjnym, które z reguły pociągają za sobą konieczność wyasygnowania większych środków finansowych. Do zadań tych zaliczyć można między innymi budowę i remonty dróg. Oczywiście dla finansowania większości przypadków oprócz środków powiatu sugerowane są również środki o charakterze zewnętrznym, jednakże takie postawienie sprawy wymaga przede wszystkim podjęcia szeroko zakrojonych działań prowadzących do rzeczywistego pozyskania takowych środków. W sytuacji stosunkowo małego udziału w strukturze dochodów środków, w stosunku co do których władze lokalne posiadają pełną samodzielność zdobywanie i bazowanie na środkach o charakterze pozabudżetowym wydaje się być jak najbardziej słuszne i wskazane.

2.5 Zatrudnienie i bezrobocie

Wstęp

Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu będąc jednostką organizacyjną Powiatu, realizuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych przede wszystkim uwzględniając osoby będące w szczególnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Wzrost poziomu zatrudnienia stanowiący cel podstawowy działań **Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Rynku Pracy Powiatu Sandomierskiego na lata 2007-2013** stanowiący część Strategii Rozwoju Powiatu na lata 2007-2013 nawiązuje do programów tworzonych na poziomie regionalnym, krajowym oraz wspólnotowym tj.:

1. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013;
2. Krajowa Strategia Zatrudnienia na lata 2007-2013;
3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki;
4. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020;
5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013;

co warunkuje m.in. absorpcję krajowych i wspólnotowych środków przeznaczonych na wsparcie rozwoju Kapitału Ludzkiego.

Z uwagi na rozpoczynający się w roku 2006 nowy okres programowania na lata 2007-2013 opracowanie niniejsze nawiązuje do założeń programów mających kluczowe znaczenie dla polityki rozwoju zasobów ludzkich w rejonie Sandomierza (Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego).

Opracowanie niniejsze umożliwi:

- identyfikację problemów lokalnego rynku pracy w oparciu o analizę sytuacji;
- wskazanie priorytetów, których realizacja przyczyni się do łagodzenia i rozwiązania istniejących problemów;
- właściwy dobór instrumentów wsparcia w dłuższej perspektywie czasowej;
- budowanie partnerstwa na rzecz inicjatyw prozatrudnieniowych;
- zdiagnozowanie mocnych stron oraz zagrożeń, które mogą decydować o realizacji przyjętych założeń (analiza SWOT).

2.5.1 Stan i struktura zatrudnienia

Według danych Urzędu Statystycznego w Kielcach w powiecie sandomierskim w 2005r. zarejestrowanych było 6022 podmiotów gospodarki narodowej (nie uwzględniono rolników indywidualnych), w tym:

- **78,96% (4755)** stanowiły jednostki osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- **16,89% (1017)** stanowiły osoby prawne oraz samodzielne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

W 2006 r. odnotowano wzrost rejestracji podmiotów gospodarczych głównie w sekcjach:

- Handel i naprawy;
- Działalność usługowo komunalna, społeczna i indywidualna;
- Obsługa nieruchomości i firm;
- Ochrona zdrowia i pomoc społeczna;
- Budownictwo.

Według Banku Danych Lokalnych w powiecie sandomierskim w latach 2007 – 2010 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wahała się; najmniej podmiotów odnotowano w 2009 r. – 6204, zaś najwięcej w 2008 r. – 6467. W stosunku do 2007 roku w 2009 roku odnotowano spadek liczby podmiotów, zaś w I połowie 2011 roku w stosunku do 2009 roku zanotowano niewielki ich wzrost. Według stanu na koniec I półrocza 2011 r. zarejestrowanych było 6242 podmioty gospodarcze.

W 2009 roku w stosunku do 2007 największy spadek zanotowano w sekcji: handel hurtowy i detaliczny i ta tendencja utrzymuje się nadal (stan w końcu I półrocza 2011 r.). Z kolei na lokalnym rynku pracy w latach 2007 – 2011 dużym powodzeniem u klientów cieszyły się usługi budowlane, na które zwiększone zapotrzebowanie wywołała m.in. powódź w 2010 r.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności oraz sekcji PKD 2004 (lata 2007 – 2009).

Sekcja PKD 2004	Opis	2007 r.	2008 r.	2009 r.	wzrost/spadek 2009/2007
A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	67	68	77	10
B	Rybactwo	0	0	0	0
C	Górnictwo	9	9	10	1
D	Przetwórstwo przemysłowe	385	387	362	-23
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	7	9	9	2
F	Budownictwo	467	510	519	52
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i	2723	2731	2553	-170

	domowego				
H	Hotele i restauracje	203	209	208	5
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	512	532	512	0
J	Pośrednictwo finansowe	227	240	215	-12
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	652	664	617	-35
L	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	106	106	109	3
M	Edukacja	204	204	205	1
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	315	329	340	25
O	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	458	469	468	10
P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0
Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
	RAZEM	6335	6467	6204	-131

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności oraz sekcji PKD 2007.

Sekcja PKD 2007	Opis	2009 r.	2010 r.	2011 r. (I półrocze)	wzrost/spadek 2011/2009
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	70	67	70	0
B	Górnictwo i wydobywanie	10	11	11	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	336	351	327	-9
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	4	5	2
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	15	17	17	2
F	Budownictwo	531	619	608	77
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2519	2532	2440	-79
H	Transport i gospodarka magazynowa	522	529	504	-18
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	208	210	213	5
J	Informacja i komunikacja	95	97	96	1

K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	215	209	198	-17
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	92	102	102	10
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	386	405	384	-2
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	71	80	83	12
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	108	108	108	0
P	Edukacja	218	214	217	-1
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	319	328	328	9
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	98	102	102	4
S	Pozostała działalność usługowa	388	423	429	41
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
RAZEM		6204	6408	6242	38

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Dane statystyczne wskazują na zapotrzebowanie społeczności lokalnej na usługi oraz utrwalanie się naturalnych tendencji rozwoju powiatu w kierunku turystyki oraz rolnictwa wraz z usługami w jego obrębie w latach 2004 - 2006. Nowo tworzone podmioty gospodarcze powstawały głównie w skali mikro (zatrudniające do 10 pracowników) i małych przedsiębiorstw (zatrudniające mniej niż 50 osób).

W 2007 roku w stosunku do 2006 nastąpił wzrost ilości podmiotów gospodarczych we wszystkich klasach wielkości, największy w klasie mikroprzedsiębiorstw. W końcu I półrocza 2011 roku w stosunku do 2010 roku zauważono ilościowy spadek podmiotów gospodarczych zatrudniających do 9 osób (mikro). Lata 2006 - 2011 w ogólnym podsumowaniu przyniosły niewielki rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na lokalnym rynku pracy.

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości.

Rok	Wielkość podmiotu gospodarczego					Ogółem
	0-9 (mikro)	10-49 (małe)	50-249 (średnie)	duże		
				250-999	1000 i więcej	
2006	5876	267	38	8	0	6189
2007	6013	275	39	8	0	6335
2008	6147	272	42	5	1	6467
2009	5874	278	46	5	1	6204
2010	6078	277	47	5	1	6408
2011 (I półrocze)	5914	275	47	5	1	6242
wzrost/spadek 2007/2006	137	8	1	0	0	146
wzrost/spadek	-164	-2	0	0	0	-166

2011/2010						
wzrost/spadek 2006/2011	38	8	9	-3	1	53

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Spadek liczby pracujących w poszczególnych sektorach w 2006r. w stosunku do 2005r. o 1,6% dotyczył wszystkich sektorów ekonomicznych, jednakże najwyraźniejszy był w przemyśle.

Tabela. Pracujący wg sektorów ekonomicznych (2004 - 2006).

Lp.	Sektory	2004r.	2005r.	2006r.	wzrost/ spadek 2005/2004	wzrost/ spadek 2006/2005
1	Sektor rolniczy	15562	15572	15569	10	-3
2	Sektor przemysłowy	3372	3922	3582	550	-340
3	Sektor usługowy* - usługi rynkowe	3194	3774	3737	580	-37
4	Sektor usługowy** - usługi nierynkowe	4200	4010	3966	- 190	-44
OGÓLEM		26328	27278	26854	950	-424

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

* transport, turystyka, bankowość, usługi dystrybucyjne, komunikacyjne i pozostałe

** obrona narodowa, edukacja, ochrona zdrowia, system emerytalny

Tendencja ta utrzymywała się w 2008 roku w stosunku do 2007r. Natomiast na znaczeniu zyskał sektor usług nierynkowych, zatrudniający w 2008 roku 4154 osoby.

Tabela. Pracujący wg sektorów ekonomicznych (2007 - 2008).

Lp.	Sektory	2007r.	2008r.	wzrost/ spadek 2007/2008
1	Sektor rolniczy	15566	15514	-52
2	Sektor przemysłowy	3747	3612	-135
3	Sektor usługowy* - usługi rynkowe	3854	3862	8
4	Sektor usługowy** - usługi nierynkowe	3954	4154	200
OGÓLEM		27121	27142	21

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

* transport, turystyka, bankowość, usługi dystrybucyjne, komunikacyjne i pozostałe

** obrona narodowa, edukacja, ochrona zdrowia, system emerytalny

Wzrost zatrudnienia w powiecie sandomierskim wiąże się z ożywieniem gospodarki krajowej tj. wzrostem popytu i podaży oraz wzrostem inwestycji pobudzonych dofinansowaniem funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz kapitałem zagranicznym. Zahamowanie wzrostu zatrudnienia może mieć w przyszłości związek z brakiem odpowiednio wykwalifikowanej kadry, czego dowodzą wyniki badań przeprowadzone przez Departament Analiz Makroekonomii Strukturalnych NBP oraz uwidocznione zostało w projekcie Akademii Świętokrzyskiej „Analiza strukturalna gospodarki regionu

i innowacyjność regionu”, realizowanych w ramach Działania 2.6 ZPORR – szersze ujęcie problemu w Świętokrzyskim Planie Działań na rzecz zatrudnienia na 2007 rok.

Problem związany z niedoborem wykwalifikowanych pracowników znajduje odzwierciedlenie w codziennych kontaktach pośredników z pracodawcami lokalnego rynku pracy. Zgłaszają oni niedobory kwalifikacyjne zatrudnianych osób lub powstaje problem związany z brakiem w ewidencji bezrobotnych z odpowiednimi kwalifikacjami. Wskazuje to na związek ze strukturą kształcenia, która w powolnym tempie reaguje na sygnały płynące z rynku pracy.

Dodatkowy problem podkreślany w w/w pracach badawczych wiąże się z wolno rozwijającym się sektorem małych i średnich przedsiębiorstw, które decydują o potencjale gospodarczym regionu, a województwo świętokrzyskie pod tym względem zajmuje 13 lokatę w kraju.

WNIOSKI:

- Powolny przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2004-2011, rozgraniczony okresowymi spadkami, odnotowano w sektorze usług rynkowych, dotyczył on głównie mikro i małych przedsiębiorstw, w skali województwa był niższy od przeciętnego w kraju. Czynniki wpływające na taki stan rzeczy zdiagnozowano między innymi jako:
 - niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną warunkującą pozyskiwanie inwestorów;
 - słabo rozwiniętą sieć instytucji otoczenia biznesu, w tym funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych.

Procesy restrukturyzacyjne powodują zmniejszenie zatrudnienia w sektorze usług nierynkowych na rzecz usług rynkowych.

Istnieje zagrożenie zahamowania przyrostu zatrudnienia w sektorze usług rynkowych, związane z perspektywą niedoboru wykwalifikowanej kadry pracowniczej.

2.5.2 Stan i struktura bezrobocia

Liczba bezrobotnych powiatu sandomierskiego w ostatnich latach ulegała stopniowemu zmniejszeniu.

Tabela. Poziom bezrobocia w powiecie sandomierskim w latach 2002-2011.

Stan na dzień	Powiat	
	liczba bezrobotnych	stopa bezrobocia %
31.12.2002	6942	17,5
31.12.2003	6772	17,1
31.12.2004	6722	17,0
31.12.2005	6446	16,7
31.12.2006	5467	13,8

31.12.2007	4826	12,3
31.12.2008	3875	10,1
31.12.2009	4356	11,4
31.12.2010	4295	11,8
30.11.2011	4545	12,3

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Najwyższy spadek bezrobocia odnotowano w 2006 r. (liczba bezrobotnych w stosunku do 2005r. badana na dzień 31.12. zmniejszyła się o 979 osób) i związany był z niższym napływem osób bezrobotnych (o 218 osób mniej rejestrujących się w porównaniu do 2005), większą liczbą osób podejmujących pracę (o 268 osób więcej niż w 2005r.) oraz z migracją zarobkową bezrobotnych za granicą (234 osoby zgłosiły wyjazd za granicę i nie powróciły do rejestru bezrobotnych).

Wśród 5467 osób bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2006r.:

- 1315 to bezrobotni do 25 roku życia (24,1% ogółu);
- 2767 to bezrobotne kobiety (50,6% ogółu);
- 3647 to bezrobotni zamieszkali na wsi (66,7% ogółu);
- 5166 to bezrobotni bez prawa do zasiłku (94,5% ogółu);
- 301 to bezrobotni z prawem do zasiłku (5,5% ogółu);
- 272 to bezrobotni w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki (5% ogółu);
- 56 to bezrobotni niepełnosprawni (1% ogółu).

Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu sandomierskiego w 2006 roku przedstawiał się następująco:

Tabela. *Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu w końcu 2006 roku.*

Powiatowy Urząd Pracy	Miasto lub gmina	liczba bezrobotnych ogółem	w tym kobiety	zwolnieni z przyczyn dot. zakł. Pracy	zasiłkobiorecy	w wieku „mobilnym” 18-44 lat	pozostający bez pracy > 12 m-cy
1	2	3	4	6	7	8	9
w Sandomierzu	Sandomierz	1534	814	47	123	1029	862
	Dwikozy	636	321	20	41	464	374
	Klimontów	760	361	21	34	612	459
	Koprzywnic	493	251	12	22	401	281
	Łonów	468	267	14	30	381	283
	Obrazów	425	197	3	16	350	264
	Samborzec	544	265	12	17	460	321
	Wilczyce	272	129	5	6	231	165
	Zawichost	335	162	7	12	260	203
RAZEM		5467	2767	141	301	4188	3212

Źródło: Sprawozdanie MP i PS-01 /31.12.2006/ PUP Sandomierz

Populację bezrobotnych w 2006 charakteryzował wysoki udział osób zamieszkałych na wsi – 66,7% ogółu co jest zrozumiałe z uwagi na typowo rolniczy charakter powiatu.

Najwyższe bezrobocie utrzymywało się na terenie Sandomierza – 28,1% zarejestrowanego ogółu; natomiast najmniejsza liczba na terenie gminy Wilczyce – 5% zarejestrowanego ogółu. Większość bezrobotnych stanowiły osoby młode w wieku mobilnym 76,6% ogółu oraz długotrwale bezrobotne 58,8% ogółu. Duży udział wśród

bezrobotnych stanowiły osoby bez stażu pracy 40,5% ogółu oraz bez kwalifikacji zawodowych – 27,7% ogółu.

Bezrobotni, którzy przed rejestracją w urzędzie pracowali stanowili 59,5% ogółu. Większość bezrobotnych poprzednio pracowała w zakładach sektora prywatnego (75,9%) należących do sekcji: handel i naprawy (24,3%), przetwórstwo przemysłowe (19,8%).

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominujące zawody to: sprzedawca, ślusarz, krawiec, technik ekonomista, robotnik budowlany, technik mechanik, technik budownictwa, operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego, murarz, specjalista ds. administracji publicznej. Powyższe wiąże się z kierunkami kształcenia w jednostkach oświatowych powiatu sandomierskiego.

Wśród 4704 osób bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2011r.:

- 1256 to bezrobotni do 25 roku życia (26,7% ogółu);
- 732 osoby to bezrobotni powyżej (15,6% ogółu);
- 2630 to bezrobotni długotrwale (55,9% ogółu);
- 2383 to bezrobotne kobiety (50,7% ogółu);
- 3121 to bezrobotni zamieszkali na wsi (66,4% ogółu);
- 4310 to bezrobotni bez prawa do zasiłku (91,6% ogółu);
- 394 to bezrobotni z prawem do zasiłku (8,4% ogółu);
- 389 to bezrobotni w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki (8,3% ogółu);
- 139 to bezrobotni niepełnosprawni (2,9% ogółu).

Bezrobotni, którzy pracowali przed dokonaniem rejestracji to 62% ogółu.

Liczba bezrobotnych na koniec grudnia 2011 roku była wyższa o 409 osób w porównaniu z grudniem 2010r. Powyżej 12 miesięcy bez pracy pozostaje 37,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W wieku mobilnym (18-44 lat) jest ponad $\frac{3}{4}$ bezrobotnych (78%). W 2010 roku sytuacja pod tym względem wyglądała nieco korzystniej; powyżej 12 miesięcy bez pracy pozostawało 33,2% ogółu, ale w wieku mobilnym było zarejestrowanych także 78% bezrobotnych.

Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu sandomierskiego w 2011 roku przedstawiał się następująco:

Tabela. Stan bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu sandomierskiego w końcu 2011 roku.

Miasto lub gmina	liczba bezrobotnych ogółem	w tym kobiety	zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	zasiłkobiorcy	w wieku „mobilnym” 18-44 lat	pozostający bez pracy > 12 m-cy
Sandomierz	1308	658	12	156	921	483
Dwikozy	549	281	3	56	410	199
Klimontów	659	328	3	32	542	269
Koprzywnica	426	232	3	24	360	184
Łonów	431	207	5	49	342	152
Obrazów	352	181	3	22	289	133
Samborzec	452	225	3	22	396	140
Wilczyce	229	113	2	15	192	92
Zawichost	298	158	1	18	227	119
RAZEM	4704	2383	35	394	3679	1771

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w 2006 roku były osoby z wykształceniem:

- 1) gimnazjalnym i niższym 56,5% osób w tej grupie;
- 2) zasadniczym zawodowym 52,2% osób w tej grupie;

- 3) średnim ogólnokształcącym 35% osób w tej grupie;
- 4) policealnym i średnim zawodowym 34,8% osób w tej grupie;
- 5) wyższym 21,7% osób w tej grupie.

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie długotrwałym pozostawaniem w ewidencji bezrobotnych. Aż 63% bezrobotnych z wykształceniem wyższym zostaje wyłączona z ewidencji bezrobotnych w okresie do 12 m-cy od rejestracji, podczas gdy w grupie bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym jedynie 32% ogółu ma szansę na szybkie znalezienie zatrudnienia

Tabela. Bezrobotni zarejestrowani w końcu 2006 roku pod względem wykształcenia i czasu pozostawania w ewidencji urzędu.

Okres pozostawania bez pracy	Poziom wykształcenia				
	wyższe	Policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
do 12 m-cy	316	675	202	640	422
od 12 do 24 m-cy	78	219	62	252	153
powyżej 24 m-cy	109	477	142	973	747
OGÓLEM	503	1371	406	1865	1322

Źródło: Sprawozdanie MP i PS-01 /31.12.2006/ PUP Sandomierz

W 2011 roku sytuacja jest pod tym względem wyraźnie poprawiła się. Bez pracy powyżej 24 miesięcy pozostawał znacznie mniejszy odsetek osób w poszczególnych grupach z wykształceniem:

- 1) gimnazjalnym i niższym 21,5% osób w tej grupie;
- 2) zasadniczym zawodowym 19,9% osób w tej grupie;
- 3) średnim ogólnokształcącym 13,3% osób w tej grupie;
- 4) policealnym i średnim zawodowym 13,6% osób w tej grupie;
- 5) wyższym 14,9% osób w tej grupie.

Tabela. Bezrobotni pod względem wykształcenia i czasu pozostawania w ewidencji urzędu (stan na koniec 2011 roku).

Okres pozostawania bez pracy	Poziom wykształcenia					Ogółem
	gimnazjalne i poniżej	zasadnicze zawodowe	średnie ogólnokształcące	średnie zawodowe i policealne	wyższe	
do 12 miesięcy	552	740	273	820	548	2933
od 12 do 24 miesięcy	208	291	104	228	134	965
powyżej 24 miesięcy	208	256	58	165	119	806
Ogółem	968	1287	435	1213	801	4704

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

W 2006r. do urzędu wpłynęło 1091 ofert pracy. Pracodawcy najczęściej zgłaszali zapotrzebowanie na: pracowników administracyjnych, robotników gospodarczych,

sprzedawców, techników ekonomistów, wychowawców w placówkach oświatowych i kucharzy.

Pojawiły się problemy z zagospodarowaniem wolnych miejsc pracy, które wynikają m.in. z powodu: niskich wynagrodzeń oferowanych przez pracodawców, braku gotowości do podjęcia pracy przez osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem oraz niedoborów kwalifikacyjnych bezrobotnych.

W 2006 roku nie zgłoszono do powiatowego urzędu pracy zwolnienia pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

W 2011 roku zgłoszono 1277 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Największe zapotrzebowanie było na sprzedawców, pracowników przetwórstwa owoców i warzyw, robotników gospodarczych, pracowników administracyjnych, budowlanych – wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych, kierowców, mechaników i magazynierów.

Działania aktywizujące na rzecz osób bezrobotnych realizowane na szeroką skalę przez tutejszy urząd, początkowo w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich współfinansowanego z EFS, a następnie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pozwalają utrzymać tendencje spadkowe bezrobocia oraz stopniowo zwiększać poziom zatrudnienia.

Pozwala to realizować cel strategiczny Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007-2013. - Wsparcie rozwoju infrastruktury społecznej w gminach powiatu sandomierskiego.

2.5.3 Plan działań Powiatu Sandomierskiego na rzecz zatrudnienia na lata 2007-2013

Misja:

Podejmowanie i promowanie inicjatyw na rzecz wzrostu zatrudnienia i ograniczenia bezrobocia, które przyczynią się do podniesienia spójności społecznej powiatu.

Priorytet:

Aktywizacja zawodowa osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Uzasadnienie realizacji:

Działania przewidziane do realizacji na rzecz aktywizacji zawodowej osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy skierowane są do zróżnicowanej grupy odbiorców, których cechą wspólną jest zagrożenie wykluczeniem społecznym. Dobór instrumentów wsparcia i aktywizacji musi być zatem zróżnicowany i uwzględniać specyficzne potrzeby odmiennych grup osób bezrobotnych oraz specyfikę rynku pracy powiatu.

Młodzież stanowi grupę docelową wielu działań aktywizacyjnych i inicjatyw prozatrudnieniowych. Wynika to zarówno z priorytetowego traktowania potrzeb zawodowych ludzi młodych, jak i faktu zaistnienia niepokojących zjawisk związanych z eskalacją emigracji zarobkowej w powiązaniu z problemami związanymi z procesem starzenia się społeczeństwa i daleko idącymi konsekwencjami tego zjawiska.

Długotrwale bezrobotni to grupa bezrobotnych szczególnie narażona na wykluczenie społeczne. Stanowią oni liczną grupę wśród bezrobotnych powiatu, dlatego niezbędne jest podjęcie kompleksowych działań aktywizacyjnych wspartych poradnictwem zawodowym, aby przeciwdziałać eskalacji negatywnych skutków wynikających z długotrwałego bezrobocia.

Osoby powyżej 50 roku życia ze względu na niekorzystne uwarunkowania mentalne towarzyszące zatrudnieniu osób w zaawansowanej grupie wiekowej mają utrudniony dostęp do rynku pracy. W związku z takim stanem rzeczy działania aktywizujące tej grupy

wiązać się będą z przełamywaniem stereotypowego traktowania tych osób poprzez promocję potencjału zawodowego związanego z doświadczeniami i dyspozycyjnością starszych pracowników.

Wszelkie działania podejmowane na rzecz aktywizacji zawodowej w sposób priorytetowy uwzględniać będą trudną sytuację kobiet i osób niepełnosprawnych ukierunkowane zostaną na wyrównywanie dysproporcji istniejących w obrębie rynku pracy tych kategorii bezrobotnych.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013

Zadania	Cel	Realizowane działania	Adresaci działań	Realizujący
Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy	Działania na rzecz upowszechnienia prac społecznie użytecznych jako efektywnego instrumentu aktywizacji grup szczególnego ryzyka	Osoby bezrobotne nie posiadające prawa do zasiłku korzystające ze świadczeń pomocy społecznej zarejestrowane w PUP ze szczególnym uwzględnieniem kobiet	Powiatowy Urząd Pracy – partnerzy samorządy gminne
Inicjatywy prozatrudnieniowe na rzecz młodzieży	Uzyskanie przez ludzi młodych doświadczenia zawodowego podnoszącego ich szanse na zdobycie stałego zatrudnienia	Kontynuacja realizacji w ramach Działania 1.2 SPO RZL „Perspektywy dla młodzieży”, rozpoczęcie realizacji PO KL priorytet VI Rynek Pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. <u>Planowane formy wsparcia:</u> - prace interwencyjne ze szczególnym uwzględnieniem MMiŚ przedsiębiorstw oraz z trzeciego sektora; - staże/przygotowanie zawodowe w miejscu pracy;	- Bezrobotni poniżej 25 roku życia do 24 m-cy w ewidencji bezrobotnych (licząc od ostatniej rejestracji w urzędzie pracy) oraz absolwenci wszystkich typów szkół; - Bezrobotni poniżej 25 roku życia zarejestrowani w PUP ze szczególnym uwzględnieniem kobiet	Powiatowy Urząd Pracy - partnerzy: - pracodawcy /głównie MmiŚ, trzeci sektor; - samorządy /powiatowy i gminne/; - jednostki szkoleniowe

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013

		<ul style="list-style-type: none">- szkolenie zawodowe mające na celu dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie kwalifikacji ich podniesienie lub zmianę;- poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy;		
		<ul style="list-style-type: none">- doradztwo, szkolenia oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej;- prace interwencyjne;- refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy;		
Wsparcie osób długotrwale bezrobotnych	Trwała reintegracja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych	Kontynuacja Działania 1.3 SPO RZL „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia” Rozpoczęcie realizacji PO KL Priorytet VI Rynek Pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu	<ul style="list-style-type: none">- Osoby bezrobotne powyżej 25 roku życia do 24 m-cy w ewidencji bezrobotnych /licząc od ostatniej rejestracji w urzędzie pracy/, z wyłączeniem absolwentów;- Bezrobotni powyżej 25 roku życia zarejestrowani w PUP, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet	

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013

		aktywności zawodowej osób bezrobotnych. <u>Planowane formy wsparcia:</u> - pośrednictwo pracy, - poradnictwo i doradztwo zawodowe, -przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, -refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy; - przygotowanie zawodowe w miejscu pracy; - szkolenia zawodowe mające na celu dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez nabycie kwalifikacji ich podniesienie lub zmianę; - prace interwencyjne.		
Promocja aktywnego starzenia się i aktywizacji zawodowej osób powyżej 50 roku życia	Ograniczenie zjawiska odchodzenia z rynku pracy osób powyżej 50 roku życia oraz wykorzystanie ich potencjału zawodowego	Realizacja regionalnego programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób powyżej 50 roku życia,	- Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia zarejestrowane w PUP, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.	Powiatowy Urząd Pracy – partnerzy – samorządy gminne, pracodawcy

		finansowanego ze środków Funduszu Pracy pozostających w dyspozycji samorządu. Rozpoczęcie realizacji PO KL Priorytet VI Rynek Pracy otwarty dla wszystkich Działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.		
Aktywizacja zawodowa bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia poprzez kompleksowe wsparcie bezrobotnych działaniami aktywizującymi	Realizacja zadań na gruncie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w szczególności art.49 w ramach środków Funduszu Pracy przy dostępnym zastosowaniu Instrumenty Rynku Pracy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie aktami prawnymi.	<ul style="list-style-type: none">- Bezrobotni do 25 roku życia;- Bezrobotni długotrwale;- Bezrobotni powyżej 50 roku życia;- Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych;- Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia;- Bezrobotni niepełnosprawni	Powiatowy Urząd Pracy – partnerzy – samorząd powiatowy, samorządy gminne, pracodawcy /mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa/ sektora publicznego i prywatnego, organizacje pozarządowe /NGO/

Przewidywane rezultaty:

- Kompleksowa aktywizacja zawodowa młodzieży w ramach Działania 1.2 SPO RZL, Działanie 6.1.3 PO KL oraz w ramach ustawowych form realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu przyniosą wzrost efektywności zatrudnieniowej w perspektywie 2007-2013 do poziomu 50% /średnio dla wszystkich stosowanych form wsparcia/ badając po 6 m-cach od zaliczenia udziału bezrobotnego w projekcie.
- Długotrwale bezrobotni korzystający z pomocy PUP zdobędą lub podniosą kwalifikacje zawodowe, dzięki którym 30% w okresie 6 m-cy od zakończenia udziału w działaniach aktywizujących podejmie zatrudnienie.
- Szczególne traktowanie kobiet w dostępie do oferty aktywizacyjnej PUP doprowadzi do zwiększenia liczby kobiet aktywnych zawodowo

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013

Zadania	Cel	Realizowane działania	Adresaci działań	Realizujący
Monitoring lokalnego rynku pracy oraz prognozowanie popytu na pracę	Określenie kierunków kształcenia skorelowanych z aktualnymi i prognozowym popytem na pracę	- Badania lokalnego rynku pracy w celu opracowania materiału analitycznego o charakterze diagnostyczno-prognostycznym. - „Ranking zawodów deficytowych” dla powiatu i województwa świętokrzyskiego	- Podmioty zaangażowane w prowadzenie efektywnej polityki kształcenia i zatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu – współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy /realizator opracowano dla województwa/
Podnoszenie jakości usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej	Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie podejmowania decyzji o rozwoju zawodowym	Usprawnienie warsztatu pracy doradcy zawodowego poprzez: - wprowadzenie nowej metody pomiaru preferencji zawodowych: kwestionariusz zainteresowań zawodowych;	- Osoby bezrobotne, poszukujące pracy, chcące poprawić swoją sytuację na rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu
Rozwój sieci europejskich służb zatrudnienia EURES	Zwiększenie mobilności zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez zapewnienie im możliwości korzystania z ofert dostępnych na europejskim rynku pracy.	- Prowadzenie zajęć warsztatowych oraz spotkań informacyjno-doradczych dla osób zainteresowanych pracą za granicą poświęconych przedstawieniu dostępnych ofert pracy oraz warunków życia w krajach UE; - Organizowanie	- Osoby bezrobotne poszukujące pracy, pracodawcy	Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu – współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach

*Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013*

		powiatowych dni EURES dla osób zainteresowanych podjęciem zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej; - Prowadzenie stoisk EURES podczas imprez targowo-wystawienniczych oraz dni karier.		
Promocja usług aktywizacyjnych realizowanych przez Urząd	Dostarczanie czytelnej, kompleksowej wiedzy dotyczącej świadczonych usług.	- Opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu	- Osoby bezrobotne, poszukujące pracy, chcące poprawić swoją sytuację na lokalnym rynku pracy, pracodawcy, młodzież szkół ponadgimnazjalnych, uczelni wyższych.	Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu – współpraca z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Kielcach

Przewidywane rezultaty:

- Dzięki działaniom realizowanym w ramach EURES osoby planujące rozpocząć karierę zawodową na rynku unijnym, zdobędą niezbędną wiedzę z zakresu systemu zabezpieczeń społecznych i przysługującym im świadczeń pracowniczych.
- Uczestnicy poradnictwa zawodowego zajęć warsztatowych w Klubach Pracy otrzymają pomoc w ustaleniu profilu zawodowego i naberą umiejętności niezbędne do efektywnego poszukiwania pracy.
- Dzięki działaniom promocyjnym powiatowe służby zatrudnienia budować będą partnerskie stosunki w obrębie lokalnego rynku pracy kreując jednocześnie nowoczesny i profesjonalny wizerunek publicznych służb zatrudnienia.

2.5.4 Bezrobocie Powiatu Sandomierskiego na tle województwa

Powiat sandomierski pod względem ilości zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2006 roku zajmował 7 miejsce w skali województwa świętokrzyskiego, w skład którego wchodzi 13 powiatów.

Biorąc pod uwagę stopę bezrobocia, gdzie podstawą porównania jest liczba zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo, w 2006 roku zajmowaliśmy 10 miejsce w województwie, co innymi słowy oznacza, iż jedynie 3 powiaty na 13 znajdowały się w korzystniejszej sytuacji pod kątem nasilenia kwestii bezrobocia.

W latach 2007 – 2010 sytuacja nie ulegała większym zmianom; pod względem stopy bezrobocia wśród wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego zajmowaliśmy 9 lub 10 miejsce.

W związku z powyższym podkreślić należy, iż województwo świętokrzyskie charakteryzuje się znaczną dysproporcją bezrobocia w poszczególnych rejonach. Powiat sandomierski zaliczyć należy do grupy rejonów o jednym z niższych wskaźników bezrobocia w województwie świętokrzyskim. W powiecie sandomierskim stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec listopada 2011 r. wynosiła 12,3% i była wyższa o 0,2 punktu procentowego, niż stopa bezrobocia obliczona dla całego kraju. W porównaniu

z województwem świętokrzyskim była niższa o 2,4 punktu.

Tabela. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na koniec 2006 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1	Kielecki i miasto Kielce	29484	29,7%
2	Ostrowiecki	10446	22,7%
3	Konecki	9794	26,7%
4	Skarżyski	8789	28,9%
5	Starachowicki	7099	19,8%
6	Jędrzejowski	5713	15,4%
7	Sandomierski	5467	13,8%
8	Staszowski	5237	14,9%
9	Opatowski	5103	18,6%
10	Włoszczowski	4036	18,2%
11	Buski	3808	10,7%

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

12	Pińczowski	2351	12,1%
13	Kazimierski	2079	12,3%

Źródło: Statystyka WUP Kielce – grudzień 2006

Tabela. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na koniec 2007 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1.	Skarżyski	7844	25,9
2.	Konecki	8326	23,1
3.	Kielecki	14296	20,2
4.	Ostrowiecki	8645	18,8
5.	Opatowski	4546	16,7
6.	Włoszczowski	3173	14,6
7.	Starachowicki	5268	13,9
8.	Staszowski	4328	12,4
9.	Sandomierski	4826	12,3
10.	Jędrzejowski	4532	12,3
11.	Kazimierski	1819	10,9
12.	Pińczowski	1776	9,3
13.	Buski	3219	9,0

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Tabela: Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na koniec 2008 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1.	Skarżyski	6567	22,2
2.	Konecki	7973	22,0
3.	Kielecki	14298	19,4
4.	Opatowski	4490	16,3
5.	Ostrowiecki	7331	16,1
6.	Starachowicki	5357	14,0
7.	Włoszczowski	3013	13,6
8.	Jędrzejowski	4285	11,4
9.	Staszowski	3586	10,2
10.	Sandomierski	3875	10,1
11.	Kazimierski	1684	10,0
12.	Buski	3212	8,8
13.	Pińczowski	1576	8,1

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Tabela: Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na koniec 2009 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1.	Skarżyski	7267	25,0
2.	Ostrowiecki	9454	20,9
3.	Konecki	7074	20,7
4.	Opatowski	5458	20,1
5.	Kielecki	13612	19,1
6.	Starachowicki	6974	18,3
7.	Włoszczowski	3025	13,7
8.	Jędrzejowski	4637	12,6
9.	Staszowski	3924	11,5
10.	Sandomierski	4356	11,4
11.	Kazimierski	1918	11,3

12.	Buski	3213	9,0
13.	Pińczowski	1622	8,5

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Tabela: Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na koniec 2010 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1.	Skarżyski	7316	25,6
2.	Konecki	7070	22,1
3.	Ostrowiecki	8708	20,6
4.	Opatowski	4746	19,5
5.	Kielecki	13261	18,8
6.	Starachowicki	6741	17,3
7.	Włoszczowski	3049	14,6
8.	Jędrzejowski	4871	13,5
9.	Sandomierski	4295	11,8
10.	Staszowski	3773	11,8
11.	Kazimierski	1911	11,5
12.	Pińczowski	1657	9,4
13.	Buski	3305	9,0

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Tabela: Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia na 30.11. 2011 roku wg powiatów.

Lp.	Powiaty	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
1.	Skarżyski	7184	25,0
2.	Konecki	7106	22,0
3.	Ostrowiecki	8402	19,9
4.	Opatowski	5177	20,8
5.	Kielecki	12613	17,9
6.	Starachowicki	6138	15,9
7.	Włoszczowski	2856	13,7
8.	Jędrzejowski	4769	13,2
9.	Sandomierski	4545	12,3
10.	Staszowski	3763	11,7
11.	Kazimierski	2091	12,4
12.	Pińczowski	1552	8,8
13.	Buski	2879	7,9

Źródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

Oferty pracy

W latach 2006 – 2010 liczba ofert pracy zgłoszona do tut. Urzędu systematycznie rosła.

W 2006 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Sandomierzu wpłynęło 1091 ofert pracy, czyli o 11,7% więcej niż w roku 2005, jednakże pod względem ilości ofert pracy powiat zajmował 11 miejsce.

W 2011 roku zgłoszono ich tylko 1255 (stan na 30.11.2011 r.), czyli praktycznie o połowę mniej, niż w ciągu 2010 roku. W pozostałych powiatach województwa świętokrzyskiego również obserwuje się znaczący spadek liczby zgłoszonych w 2011 r. ofert pracy.

Tabela. Liczba ofert pracy zgłoszonych do Powiatowych Urzędów Pracy w latach 2006 – 2011.

Lp.	Powiaty	Liczba zgłoszonych ofert					
		2006	2007	2008	2009	2010	2011 (stan na 30 listopada)
1	Kielce	7443	7386	8736	14391	11342	6456
2	Ostrowiec Św.	3296	3141	3507	3755	3600	2412
3	Skarżysko Kamienna	1993	2510	3458	3647	3176	1822
4	Końskie	2630	2768	2513	2988	3392	1831
5	Starachowice	2510	2624	2874	2157	2496	1837
6	Opatów	1526	1182	1707	1861	3212	760
7	Staszów	1314	2128	2521	2661	3301	1460
8	Jędrzejów	1481	1706	1551	1860	1950	1067
9	Busko Zdrój	1785	2212	1608	1594	1622	981
10	Włoszczowa	1142	1108	1193	1332	1375	709
11	Sandomierz	1091	1065	1844	2244	2242	1255
12	Pińczów	747	805	789	679	954	567
13	Kazimierza	293	417	452	584	751	367

Zródło: [BDL :: Bank Danych Lokalnych](#)

2.6 Rolnictwo

Rolnictwo sandomierskie posiada sprzyjające warunki do produkcji roślinnej. Warunki klimatyczne są zróżnicowane, temperatura powietrza, opady, wiatry, usłonecznienie uzależnione są od ukształtowania terenu.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,2°C.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą wynoszącą 20,1°C. Długość okresu wegetacji waha się od 210 dni do 235 dni, a średnia długość okresu bezśnieżnego wynosi 159 dni. Roczna średnia suma opadów atmosferycznych wynosi 650 – 700 mm/m². Na terenie powiatu dominują przeważnie wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Użytki rolne wynoszą 47442 ha co stanowi 8,25% UR w województwie. W strukturze użytków rolnych, grunty orne stanowią 58,6%, sady 31,8%, trwałe użytki zielone 9,6%, lasy

i grunty leśne 6,7% w stosunku do ogólnej powierzchni powiatu. Produkcja rolnicza jest ściśle związana z jakością warunków glebowych, klimatycznych, rzeźby terenu, warunków wodnych, oraz oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze, w tym na glebę.

W powiecie występuje 74% użytków rolnych od I do III klasy kompleksu pszenno-buraczanego bardzo dobrego i dobrego, pozostałe 26% to gleby słabszej jakości kompleksu żytnio-ziemniaczanego często o nieuregulowanych stosunkach wodnych.

Gleby najlepsze kl. I-IIIa na gruntach rolnych łącznie z sadami zajmują 31,232ha tj. 65,8%, średniej jakości kl. IIIb-IVb 12,364 ha tj. 26,1%, gleby najslabsze kl. V-VI 3862ha tj. 8,1%.

Na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych występują następujące kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych:

1. Gleby kompleksu pszenno-buraczanego bardzo dobrego, zaliczane do I i II klasy bonitacyjnej, występują w gminach Dwikozy, Obrazów, Samborzec i Klimontów.

2. Duże obszary gleb kompleksu pszenno-dobrego, do którego zalicza się gleby II, IIIa i IIIb, występują w gminach Dwikozy, Zawichost, Samborzec, Klimontów.
3. Gleby kompleksu pszenno-wadliwego spotkać można na obszarach lessowych i rędzinowych. Znaczne obszary tego kompleksu zaliczane do klasy IIIb-IVb występują w gminie Wilczyce i Łoniów.
4. Gorszej jakości gleby kompleksu żytnio-ziemniaczanego kl. V i VI często o nieuregulowanych stosunkach wodnych występują w gminie Koprzywnica. Ze względu na wrażliwość tych gleb na suszę, dobór roślin jest ograniczony.

Badania gleb użytków rolnych, obejmujące oznaczenie stopnia zakwaszenia, oraz zawartości podstawowych składników pokarmowych roślin tj. fosforu, potasu, magnezu wykazują, że gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych jest 42%, lekko kwaśnych-22% a zasadowych i obojętnych 36%. Gleby powiatu sandomierskiego można określić jako zasobne w fosfor, potas i magnez. Zawartość przyswajalna tych składników w glebie wynosi:

- Bardzo wysoka.....- 33% powierzchni użytków rolnych
- Wysoka.....- 19% powierzchni użytków rolnych
- Średnia.....- 23% powierzchni użytków rolnych
- Niska i bardzo niska.....- 25% powierzchni użytków rolnych

Na terenie powiatu sandomierskiego nie występują nadmierne skażenia gleb. Wyniki badań gleb w pełni potwierdzają, że gleby powiatu sandomierskiego nadają się do produkcji wysokojakościowych płodów rolnych. Analiza bonitacyjna wskazuje na 74% udział gleb od I do IIb klasy. Powyższy wskaźnik świadczy, iż powiat sandomierski posiada bardzo sprzyjające warunki do intensywnego rozwoju rolnictwa.

Kolejnym czynnikiem degradującym jest proces erozji polegający na zmywaniu, złobieniu lub zwiewaniu wierzchniej warstwy gleby. Podatność gleb na erozję zależy od ich właściwości fizycznych, rzeźby terenu, ilości i nasilenia opadów atmosferycznych oraz struktury użytków. Rozróżnia się trzy typy erozji: wodną powierzchniową, wietrzną i wąwozową.

Na erozję wodną powierzchniową narażone są przede wszystkim gleby lessowe i pyłowe położone na stokach. Erozja bardzo silna występuje na stokach o nachyleniu powyżej 15°. Powoduje nie tylko zniszczenie całego profilu glebowego ale także inicjuje rozcięcie powierzchni terenu. Na erozję wodną narażone są grunty orne położone na terenie gmin w dolinie Wisły tj. Obrazów, Klimontów, Dwikozy, Zawichost, Łoniów, Koprzywnica, Samborzec i Sandomierz.

Na erozję wietrzną narażone są przede wszystkim grunty położone w gminach o bardzo niskiej lesistości, a gleby są podatne na wywiewanie.

Erozja wąwozowa występuje na terenach lessowych szczególnie silnie urzeźbionych. Największe obszary rozczłonkowanie przez erozję wąwozową występują w gminach: Dwikozy, Obrazów, Klimontów, Samborzec, Zawichost, Sandomierz.

Zagrożenie gleb powiatu sandomierskiego przez erozję jest bardzo poważne, bowiem występują wszystkie jej rodzaje. Zachodzi więc konieczność stosowania zarówno profilaktycznych zabiegów przeciwoerozyjnych, jak i bezpośrednich sposobów zmagania się z tym groźnym dla rolnictwa zjawiskiem przyrodniczym.

W powiecie sandomierskim na 100 ha użytków rolnych przypada ogółem 102 osoby, z tego w wieku produkcyjnym 56,10 osoby a czynnych zawodowo jest 34,40 osób na 100 ha użytków rolnych.

Wykształcenie wyższe posiada 1861 rolników tj. 4%, średnie zawodowe 11774 tj. 25,3%, zasadnicze zawodowe 11774 tj. 25,3%, podstawowe 21129 tj. 45,4%.

Aktualna sytuacja na wsi charakteryzuje się wysokim przeludnieniem, brakiem lokalnego pozarolniczego rynku pracy co jest przyczyną dużego bezrobocia.

Według stanu na 31.12.2006 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych jest 5467 osób bezrobotnych w tym 3647 osób mieszka na wsi, co stanowi 66,7%.

W powiecie sandomierskim jest 10352 indywidualnych gospodarstw rolnych, w tym 7546 gospodarstw posiada powierzchnie do 5 ha UR co stanowi 72,9%. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 4,58 ha. Najmniejsze obszarowo gospodarstwa są w gminie Sandomierz i wynoszą 1,8 ha, natomiast największe w gminie Zawichost 7,28 ha i Wilczyce 6,78 ha. Przytoczone dane statystyczne wskazują, że rolnictwo naszego powiatu charakteryzuje się ogromnym rozdrobnieniem.

Użytki rolne zajmują 70,2% powierzchni powiatu, lasy i grunty leśne 6,7%. Grunty orne stanowią 58,6% użytków rolnych, sady 31,8%, trwałe użytki zielone 9,6%, warzywa 28,4% oraz jagodowe 2,1% w ogólnej powierzchni gruntów ornych.

W uprawie warzyw największą powierzchnie zajmuje kapusta 22,12%, pomidory 19,95%, marchew 17,32%, cebula 13,73%. W uprawach sadowniczych dominują jabłonie z globalną produkcją w ostatnich latach około 350.000 ton, wiśnie 23.000 ton, śliwy 11.000 ton oraz morele 7.200 ton. Z każdym rokiem wzrasta areal uprawy gruszek, brzoskwiń i nektaryn.

Zużycie środków ochrony roślin w masie na 1 ha użytków rolnych wynosi 7,40 kg, natomiast zużycie substancji biologicznie czynnej 3,48 kg. Zużycie nawozów mineralnych średnio na 1 ha użytków rolnych wynosi 78,9% NPK. Znaczne zużycie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych wiąże się z wysoko towarową produkcją sadowniczo-warzywniczą prowadzoną na terenie powiatu sandomierskiego. Niekorzystną tendencję stanowi odnowa kwalifikowanego materiału siewnego i sadzeniakowego. Według aktualnych danych na około 8,3% powierzchni zasiewów zbóż i 1% arealu ziemniaków zastosowano materiał odnawialny.

Aby dostosować gospodarke do coraz większych wymagań rynku, rolnicy wykorzystują dotacje z Unii Europejskiej realizują inwestycje polegające na zakładaniu nowoczesnych plantacji sadowniczych, doposażeniu gospodarstw w nowoczesny sprzęt specjalistyczny, rozbudowie bazy przechowalniczej i sortowniczej na owoce i warzywa.

2.7 Mienie powiatu sandomierskiego

Stan na dzień 31 grudnia 2011 r.

Zasób nieruchomości Powiatu Sandomierskiego obejmuje nieruchomości, które stanowią jego własność i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste, oraz jedną nieruchomość o powierzchni 0,0185 ha, stanowiącą własność Gminy Sandomierz będącą przedmiotem użytkowania wieczystego Powiatu. W skład zasobu Powiatu Sandomierskiego wchodzi również nieruchomość położona na terenie Powiatu Stalowowolskiego, w obrębie Charzewice o powierzchni 3,0241 ha.

Zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2011 roku mienie powiatowe stanowi 488 działek o łącznej powierzchni 359,2459 ha, w tym:

- o nieregulowanym stanie prawnym znajdują się 302 działki o łącznej powierzchni 226,0952 ha, z czego 299 działek o łącznej powierzchni 222,9454 ha stanowi drogi powiatowe, 2 działki o łącznej powierzchni 2,0260 ha znajdują się we władaniu szkół ponadgimnazjalnych, oraz 1 działka o powierzchni 1,1238 ha użyczona Muzeum Okręgowemu w Sandomierzu,
- o uregulowanym stanie prawnym znajduje się 186 działek ewidencyjnych o łącznej powierzchni 133,1507 ha, z czego: 1 działka ewidencyjna o powierzchni 0,4158 ha jest zajęta pod siedzibę Starostwa, 16 działek ewidencyjnych o łącznej powierzchni 12,6761 ha jest oddanych w nieodpłatne użytkowanie na rzecz SPZZOZ w Sandomierzu, 161 działek o powierzchni 115,9108 ha pozostaje w trwałym zarządzie sprawowanym przez 10 powiatowych jednostek organizacyjnych (*Tabela Nr 1*) oraz 8 nierozdysponowanych działek o łącznej powierzchni 4,1480 ha, zajętych pod drogi powiatowe.

Tabela Nr 1

Ilość działek oddanych w trwały zarząd powiatowym jednostkom organizacyjnym	Łączna powierzchnia działek (w ha)	Jednostki organizacyjne sprawujące trwały zarząd
17	14,5079	Bursa Szkolna w Sandomierzu
117	91,0087	Zarząd Dróg Powiatowych w Sandomierzu
2	0,9016	I Liceum Ogólnokształcącego <i>Collegium Gostomianum</i> w Sandomierzu
2	1,0954	Ponadgimnazjalny Zespół Szkół Ekonomicznych <i>im. E. Kwiatkowskiego</i> w Sandomierzu
2	0,4007	Dom Pomocy Społecznej w Sandomierzu
1	1,2734	Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu
4	2,5224	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących <i>im. Prof. Z. Strzeleckiego</i> w Sandomierzu
3	0,96	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Klimontowie
9	2,4370	Domy dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie
4	0,8037	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Zawichoście
Razem:	162	115,9108

Z tytułu sprawowanego trwałego zarządu 3 jednostki organizacyjne ponoszą opłaty roczne (*Tabela Nr 2*). Z obowiązku ponoszenia opłat z tytułu trwałego zarządu zwolnionych zostało 8 jednostek organizacyjnych, z czego 7 jednostek na podstawie art. 81 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz.

2572 ze zm.) oraz Zarząd Dróg Powiatowych zgodnie z art. 83 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz. U. z 2010 r., Nr 102, poz. 651 ze zm.) za nieruchomości oddane w trwałe zarząd pod drogi publiczne.

Tabela Nr 2

Lp	Położenie		Numer działki	Powierzchnia działki [w ha]	Stan prawny	Wartość [w zł]	Stawka procentowa [%]	Wysokość opłaty rocznej [w zł]	Data ostatniej aktualizacji	Udział w nieruchomości	Termin opłaty	Trwały zarządca						
	Gmina	Obręb																
1.	Loniów	Loniów	210/37	0,2600	KW 88649	514 323	0,3	1 542,97	2010-12-15	1/1	31 marca	Domy dla Dzieci i Młodzieży w Loniowie						
			210/24	0,1046	KW 88630	1 569 622	0,3	4 708,87	2010-12-15	1/1								
			210/26	0,1291	KW 88630					1/1								
			210/27	0,1246	KW 88630					1/1								
			232/6	0,3357	KW 79327					756/1493								
			232/5	0,3730	KW 79329					7540/15080								
			210/39	1,0000	KW 90005					91 000			0,3	273,00	2011-05-10	1/1		
			210/32	0,0581	KW 78780					53 470			0,3	160,41	2011-02-22	767/1604		
			210/34	0,0519	KW 78780											767/1604		
2.	Samborzec	Samborzec	409/79	0,7372	KW 59565					258 165	1	2 581,65	2011-05-10	1/1	31 marca	Zarząd Dróg Powiatowych w Sandomierzu		
			423/84	2,5000	KW 59565	3.	Sandomierz	Lewobrzeżny	358/2								0,3932	KW 57165
3.	Sandomierz	Lewobrzeżny	358/2	0,3932	KW 57165				7 965 730	0,3	23 897,19	2010-12-15	1/1	31 marca	Dom Pomocy Społecznej w Sandomierzu			
			358/4	0,0075	KW 57165													

Razem: 6,0749 ha

33 164,09 zł

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Powiat Sandomierski nie posiada nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste.

W 2012 roku z zasobu mienia powiatowego planowane jest:

- zbycie w drodze przetargu, położonej w Samborcu zabudowanej nieruchomości oznaczonej działką ewidencyjną nr 422/2 o powierzchni 0,2000 ha,
- zbycie w drodze przetargu, położonej w Sandomierzu, obręb Lewobrzeżny, nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów działką nr 1510/10 o powierzchni 0,4663 ha, zabudowanej budynkiem byłego internatu o łącznej powierzchni użytkowej 2408 m²,
- zbycie w drodze przetargu, położonej w Sandomierzu, obręb Lewobrzeżny, nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów działką nr 1510/7 o powierzchni 0,4660 ha, zabudowanej budynkiem magazynowym o łącznej powierzchni użytkowej 528 m²,
- zbycie w drodze przetargu, położonej w Sandomierzu, obręb Lewobrzeżny, nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów działką nr 1510/5 o powierzchni 0,0352 ha, zabudowanej budynkiem handlowym o łącznej powierzchni użytkowej 164 m²,
- zbycie w drodze przetargu, położonej w Stalowej Woli, obręb Charzewice, nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów działką nr 1088/30 o powierzchni 3,0241 ha,
- kontynuowanie bezprzetargowej sprzedaży lokali mieszkalnych w budynkach przy ul. Schinzla, ul. Milberta i ul. Mokoszyńskiej w Sandomierzu, w związku z zainteresowaniem najemców.

Do zasobu nieruchomości stanowiących własność Powiatu Sandomierskiego planowane jest nabycie nieruchomości położonej w Sandomierzu, obręb Lewobrzeżny stanowiącej część gruntu wydzielonego z działki 1193/2 o prognozowanej powierzchni

0,1400 ha, w drodze darowizny od Gminy Sandomierz na cel publiczny - pod budowę boiska sportowego dla I Liceum Ogólnokształcącego w Sandomierzu.

Nieruchomości nabywane będą również w wyniku systematycznie prowadzonej regulacji stanów prawnych nieruchomości zajętych pod pasy dróg powiatowych oraz nieruchomości zabudowanych obiektami szkół ponadgimnazjalnych, położonych w Klimontowie i Sandomierzu o łącznej powierzchni 2,0260 ha. Przygotowywana jest również dokumentacja niezbędna do złożenia wniosków w Sądzie Rejonowym w Sandomierzu o zasiedzenie nieruchomości.

2.8 Infrastruktura techniczna

2.8.1 Infrastruktura drogowa

Sieć dróg publicznych w powiecie sandomierskim tworzą drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz drogi gminne i zakładowe.

W gestii **Zarządu Dróg Powiatowych** jest 347,33 km dróg, w tym 24,734 km ulic w Sandomierzu, Koprzywnicy i Zawichoście (wyszczególnienie podajemy poniżej),

- Dwikozy	47,00 km dróg	-
- Łoniów	34,60 km dróg	-
- Klimontów	56,70 km dróg	-
- Koprzywnica	25,896 km dróg	7,2 km ulic
- Obrazów	39,50 km dróg	-
- Samborzec	61,50 km dróg	-
- Sandomierz	-	11,534 km ulic
- Wilczyce	35,6 km dróg	-
- Zawichost	21,8 km dróg	6,0 km ulic,

oraz 37 mostów o łącznej długości 560 mb i 206 przepustów.

Długość dróg gminnych w powiecie wynosi 785,519 km.

Szczegółowy wykaz miejscowości i długość odcinków dróg gminnych :

- Dwikozy	74,090 km	- Samborzec	131,65 km
- Łoniów	44,449 km	- Sandomierz	115,00 km
- Klimontów	87,420 km	- Wilczyce	66,175 km
- Koprzywnica	49,246 km	- Zawichost	101,217 km
- Obrazów	116,272 km		

Przez teren powiatu przebiegają odcinki następujących dróg krajowych:

- Nr 9 Radom- Barwinek
- Nr 79 Warszawa- Sandomierz-Kraków
- Nr 77 Lipnik- Sandomierz-Jarosław

Strukturę dróg wojewódzkich tworzą następujące drogi:

- Nr 723 Sandomierz(Droga 77)- Tarnobrzeg 74
- Nr 755 Ostrowiec –Ożarów –Zawichost -rz. Wisła
- Nr 758 Iwaniska –Koprzywnica –Ciszycza -rz. Wisła -Tarnobrzeg
- Nr 759 (Droga 777)-Piotrowice -rz. Wisła -Zabełcze-Opoka Duża(854)
- Nr 777 Sandomierz-Droga 74(Annopol)
- Nr 872 (Droga 9)-Łoniów –Świniary -rz. Wisła -Baranów Sandomierski

Drogi powiatowe posiadają stan nawierzchni wymagający częściowej modernizacji polegającej na wzmocnieniu nakładkami bitumicznymi, ścinaniu poboczy, utrzymaniu drożności przepustów i rowów odwadniających.

W powiecie jest:

- poza granicami miasta 305,49 km dróg powiatowych o nawierzchni bitumicznej twardej, 5,873 km dróg o nawierzchni nieulepszonej tłuczniowej oraz 24, 433 km dróg o nawierzchni gruntowej

- w granicach miasta Sandomierza : 9,725 km dróg powiatowych o nawierzchni bitumicznej twardej, 1,202 km dróg z kostki oraz 0,607 km dróg o nawierzchni z bruku.

Drogi

o nawierzchni gruntowej wymagają kompleksowej budowy.

2.9 Infrastruktura społeczna

2.9.1 Ochrona zdrowia

Na terenie powiatu istnieją dwa rodzaje podmiotów, które świadczą usługi zdrowotne dla ludności. Są to:

1. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Sandomierzu,
2. Zakłady podstawowej opieki zdrowotnej, którymi są:
 - niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej i gminne samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej.

Podstawowa opieka zdrowotna zapewnia całodobowe świadczenia zarówno w zdrowiu, jak i w chorobie na przestrzeni życia pacjenta, w miejscu zamieszkania oraz środowisku nauczania i wychowania.

W ramach tej opieki są realizowane usługi zdrowotne lekarza POZ, pielęgniarki POZ, położnej POZ, pielęgniarki szkolnej, nocnej i świątecznej ambulatoryjnej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, nocnej i świątecznej wyjazdowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej.

Na terenie Powiatu Sandomierskiego liczba podmiotów (publicznych i niepublicznych zoz-ów, praktyk indywidualnych i grupowych), które zawarły umowy ze Świętokrzyskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej, w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na 2011 r. wyniosła 18 punktów.

W Sandomierzu POZ sprawują:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „**ZDROWIE**” s.c. obejmujący opieką 6 200 osób, zatrudniający 5 lekarzy.
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „**RODZINA**” s.c. obejmujący opieką 11 500 osób, zatrudniający 7 lekarzy i 8 pielęgniarek.
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „**ESKULAP**” s.c. obejmujący opieką 4 150 osób, zatrudniający 3 lekarzy i 3 pielęgniarki.
4. Centrum Medyczne „**ROKITEK**” obejmujące opieką 9 700 osób, zatrudniające 7 lekarzy i 12 pielęgniarek.
5. Przychodnia Medycyny Pracy i Medycyny Rodzinnej „**MEDICAL**” obejmująca opieką 2 500 osób, zatrudniająca 4 lekarzy i 3 pielęgniarki.

Na terenie Miasta i Gminy Zawichost opiekę zdrowotną oferują:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „**ZDROWIE**” obejmujący 3 200 osób, którymi opiekuje się 2 lekarzy i 3 pielęgniarki.

2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wiejski Ośrodek Zdrowia w Czyżowie Szlacheckim, który obejmuje opieką 1 700 osób, którymi opiekuje się 1 lekarz i 2 pielęgniarki.

Na terenie Gminy Dwikozy działają :

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej , który posiada 3 600 pacjentów, którymi opiekuje się 5 lekarzy i 3 pielęgniarki.

2. Indywidualna Praktyka Lekarza Rodzinnego – obejmująca opieką 900 pacjentów, mająca

1 lekarz i 1 pielęgniarkę.

Na terenie Gminy Wilczyce opiekę sprawuje:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej obejmujący opieką 2 600 osób, zatrudniający 3 lekarzy i 2 pielęgniarki.

Na terenie Gminy Klimontów POZ oferują:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej obejmujący opieką 4 000 osób, zatrudniający 3 lekarzy, 5 pielęgniarek i 2 położne.

2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gabinet Medycyny Rodzinnej” w Goźlicach i Klimontowie obejmujący opieką 4 700 pacjentów, którymi opiekuje się 2 lekarzy i 4 pielęgniarki.

Na terenie Gminy Łoniów istnieją:

1. Niepubliczny Zakład Medycyny Rodzinnej w Sulisławicach, który sprawuje opiekę nad 3 200 pacjentami, przez 2 lekarzy i 4 pielęgniarki.

2. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Starych Świniarach obejmujący opieką 3 000 osób, którymi opiekuje się 3 lekarzy i 4 pielęgniarki.

Na terenie Gminy Obrazów opiekę realizuje:

1. Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Obrazowie z siedzibą w:

- Świątnikach, który ma zarejestrowanych 4 500 pacjentów, pod opieką 2 lekarzy i 5 pielęgniarek,

- Kleczanowie, który obejmuje opieką 2 500 pacjentów, którymi zajmuje się 1 lekarz i 2,5 pielęgniarki.

Na terenie Miasta i Gminy Koprzywnica POZ oferuje:

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK” obejmujący opieką 3 600 osób, pod opieką 3 lekarzy i 10 pielęgniarek..

Na terenie Gminy Samborzec działa:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Samborcu z Ośrodkiem Zdrowia w Chobrzeżanach, który opiekuje się 5 500 Pacjentami, przez 3 lekarzy i 7 pielęgniarek.

Z przedstawionych danych liczbowych wynika, że więcej pacjentów złożyło pisemną deklarację wyboru lekarza w niepublicznych placówkach ochrony zdrowia.

Zgodnie ze standardami przyjętymi przez NFZ maksymalna liczba świadczeniobiorców objętych opieką jednego lekarza POZ nie powinna przekraczać 2 750 osób, a w opiece pediatrycznej 1320 osób.

Podobnie sytuacja przedstawia się, jeżeli przyjmiemy pod uwagę opiekę pielęgniarską. Pacjenci w większości złożyli deklarację wyboru pielęgniarki w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej. Zgodnie ze standardami przyjętymi przez NFZ maksymalna liczba świadczeniobiorców objętych opieką jednej pielęgniarki w POZ nie powinna przekraczać 2 750 osób.

Zabezpieczenie świadczeń nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej na terenie Powiatu Sandomierskiego pełni Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Sandomierzu przy ul. Schinzła 13.

Apteki funkcjonujące na terenie miasta Sandomierz i całego powiatu w pełni zaspakajają potrzeby ludności.

Przedstawione powyżej dane obrazują stan na 2011 r.

2.9.2 Pomoc społeczna

Na terenie powiatu sandomierskiego funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej w Sandomierzu przy ul. Czyżewskiego 1 na 110 miejsc przeznaczony dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych:

- dla osób w podeszłym wieku – 100 miejsc
- dla przewlekle somatycznie chorych- 10 miejsc

Na dzień 31.12.2011 r. w DPS w Sandomierzu przebywało 102 mieszkańców

- 64 osoby pochodzące z Powiatu Sandomierskiego,
- 36 osób pochodzących z innych powiatów.

2. Dom Pomocy Społecznej w Skwirzowej na 46 miejsc w tym 10 miejsc przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych ze skierowaniami wydanymi przed dniem 1 stycznia 2004 r.

Na dzień 31.12.2011 r. w DPS w Skwirzowej przebywało 4 mieszkańców (ze skierowaniami wydanymi przed dniem 1 stycznia 2004 r.) pochodzących z innych powiatów.

W ramach opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, Powiat Sandomierski organizuje pomoc poprzez prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych i umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych.

Na terenie powiatu funkcjonują 73 rodziny zastępcze, w których umieszczono 101 dzieci, w tym w 2011r. utworzono 10 rodzin zastępczych i umieszczono w nich 15 dzieci.

Pomoc pieniężna wypłacana jest rodzinom zastępczym na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka.

Na terenie powiatu sandomierskiego funkcjonują następujące placówki opiekuńczo– wychowawcze:

- Domy dla Dzieci i młodzieży w Łoniowie typu socjalizacyjnego przeznaczone dla 30 wychowanków oraz typu interwencyjnego przeznaczone dla 10 wychowanków,
- Niepubliczna Placówka Rodzinna w Nowym Garbowie (placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego) przeznaczona dla 8 dzieci,
- Rodzinny Dom Dziecka w Sandomierzu (placówka opiekuńczo – wychowawcza tpu rodzinnego) przeznaczony dla 7 wychowanków.

W Domach dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie na koniec 2011 r. przebywało 27 wychowanków (24 wychowanków placówki typu socjalizacyjnego i 3 wychowanków

placówki typu interwencyjnego). W Niepublicznej Placówce Rodzinnej w Nowym Garbowie na koniec 2011 r. przebywało 5 dzieci.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sandomierzu pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych i młodzieżowych ośrodków wychowawczych, udziela pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz wychowankom kontynuującym naukę PCPR udziela pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych powiat realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez:

- 1) dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych,
- 2) dofinansowanie osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 3) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- 4) dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji.

Na terenie powiatu sandomierskiego działają 4 Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Dwa działają na terenie miasta Sandomierza przy:

- Stowarzyszeniu na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym TRATWA w Sandomierzu ul. Zawichojska 13,
- Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Zatrudnieniu, Rehabilitacji i Rewalidacji oraz Bezrobotnym i Poszukującym Pracy w Uaktywnianiu Zawodowym „INTEGRACJA” w Sandomierzu ul. Jakubowskiego 5,

Oraz dwa na terenach wiejskich tj. przy:

- Urzędzie Gminy w Samborcu, Śmiechowice 99,
- Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawichoście, Piotrowice 18.

Ogółem w 4 Warsztatach uczestniczy 191 osób niepełnosprawnych:

- WTZ przy Stowarzyszeniu TRATWA - 45
- WTZ przy Stowarzyszeniu INTEGRACJA - 40
- WTZ przy UG w Samborcu - 40
- WTZ przy OPS w Zawichoście - 66

2.9.3 Oświata

Na terenie powiatu sandomierskiego funkcjonują publiczne szkoły ponadgimnazjalne i placówki : I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum w Sandomierzu, II

Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Sandomierzu, Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Jadwigi Królowej w Sandomierzu, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. prof. Zbigniewa Strzeleckiego w Sandomierzu, Ponadgimnazjalny Zespół Szkół Ekonomicznych im. Eugeniusz Kwiatkowskiego w Sandomierzu, Zespół Szkół Kształcenia Rolniczego, Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. Komisji Edukacji Narodowej w Sandomierzu, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Klimontowie, Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Chobrzeżanach, Liceum Ogólnokształcące w Koprzywnicy, Liceum Ogólnokształcące w Zawichoście, Bursa Szkolna, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sandomierzu, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Zawichoście.

W skład zespołów szkół prowadzonych przez powiat sandomierski wchodzi następujące typy szkół ponadgimnazjalnych: licea ogólnokształcące, technika czteroletnie, trzyletnie technika uzupełniająca, dwu i trzyletnie zasadnicze szkoły zawodowe oraz szkoły policealne.

Szkoły ponadgimnazjalne kształcą w zawodach z przyszłością, dostosowując kierunki kształcenia do aktualnych potrzeb rynku, zarówno lokalnego jak i europejskiego. Aktualne kierunki kształcenia w technikach i szkołach policealnych to: technik hotelarstwa, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik handlowiec, technik ekonomista, technik mechanik, technik budownictwa, technik mechaniczny, technik informatyk, technik ochrony środowiska. Szkoła policealna kształci w zawodzie : technik bezpieczeństwa i higieny pracy oraz technik informatyk.

Na uwagę zasługują kierunki kształcenia oferowane w zasadniczych szkołach zawodowych, które z każdym rokiem cieszą się coraz większą popularnością wśród młodzieży. Aktualne kierunki kształcenia, które pozwalają w krótkim czasie zdobyć atrakcyjny, poszukiwany zawód oraz zdobyć dobrze płatną pracę to: mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, technolog robót wykończeniowych, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, malarz-tapeciarz, murarz, posadzkarz, krawiec odzieży, sprzedawca, piekarz, fryzjer, kucharz małej gastronomii.

Dyrektorzy zespołów szkół w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę na każdy nowy rok szkolny ustalają nowe zawody w których będzie kształcić szkoła. Priorytetami przy ustalaniu zawodów są : zainteresowania absolwentów gimnazjów, ich rodziców, aktualne i przyszłościowe zapotrzebowanie rynku pracy, kadra i baza dydaktyczna szkoły. Na uwagę zasługuje szkolnictwo zawodowe, które z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością wśród młodzieży, a także wśród osób dorosłych. Ogółem w roku szkolnym 2010/2011 w szkołach publicznych prowadzonych przez powiat sandomierski w 129,5 oddziałach kształci się 3.049 uczniów i słuchaczy.

Ogólnie w roku szkolnym 2010/2011 w szkołach publicznych prowadzonych przez powiat sandomierski, liczba uczniów w porównaniu do roku szkolnego 2009/2010 spadła o 161 uczniów.

Młodzież kształcąca się w szkołach ponadgimnazjalnych ma możliwość zakwaterowania w Bursie Szkolnej w Sandomierzu, która dysponuje 200 miejscami.

Do dyspozycji młodzieży jest : „Kompleks sportowy „Moje Boisko - Orlik 2012” przy ZSTiO w Sandomierzu, Boisko wielofunkcyjne przy ZSGiH w Sandomierzu (2010)

, Boisko wielofunkcyjne i obiekty towarzyszące przy I Liceum Ogólnokształcącym, Collegium Gostomianum w Sandomierzu.

Część zadań realizowanych przez szkoły i placówki wspiera Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu poprzez realizację zadań diagnostycznych, terapeutycznych i doradczych w stosunku do dzieci i młodzieży wymagających badań psychologicznych, pedagogicznych czy logopedycznych. Poradnia obejmuje zakresem swojej działalności teren powiatu sandomierskiego.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy jest jedyną placówką resocjalizacyjną w województwie świętokrzyskim dla chłopców w wieku 13-18 lat, gdzie przybywa młodzież nawet z kilkunastu województw. Ośrodek posiada możliwość jednoczesnego przyjęcia 72 wychowanków.

Działalność oświatowo - wychowawcza finansowana jest ze środków ogólnej subwencji oświatowej z budżetu państwa. Środki te zabezpieczają jedynie podstawową działalność szkół i placówek tj. płace i utrzymanie budynków. Inwestycje przeprowadzone w szkołach i placówkach zostały zrealizowane przy znacznym udziale środków własnych powiatu, częściowego dofinansowania z dotacji celowych oraz z pożyczek Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a także Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Szkoły niepubliczne działające na terenie powiatu sandomierskiego stanowią jedną z możliwości wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży, szczególnie ze środowisk wiejskich. Organami prowadzącymi te szkoły są: osoby fizyczne, stowarzyszenia, fundacje, spółki prawa handlowego i inne. Szkoły te mają charakter szkół niepublicznych z uprawnieniami szkół publicznych.

Należą do nich: Niepubliczne Medyczne Studium Zawodowe Techniki Farmaceutycznej w Sandomierzu (zawód: technik farmaceutyczny), Zaoczne Uzupełniające Technikum Zawodowe w Klimontowie (zawód: technik mechanik, technik rolnik, technik elektryk, technik budownictwa), Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sandomierzu, Niepubliczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sandomierzu, Policealne Studium Rachunkowości (zawód: technik ekonomista), Policealne Studium Informatyczne (zawód: technik informatyk), Szkoła Policealna TWP w Gierlachowie (zawód: ratownik medyczny), Prywatne LO dla Dorosłych w Sandomierzu, Prywatne Uzupełniające LO dla Dorosłych w Sandomierzu, Prywatna Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sandomierzu.

Ponadto powiat sandomierski prowadzi szkolnictwo specjalne w Ośrodku Rehabilitacyjno – Edukacyjnym “Radość Życia” dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, gdzie funkcjonują: Szkoła Podstawowa Specjalna (dla upośledzonych w stopniu umiarkowanym bądź znacznym), Gimnazjum Specjalne (dla upośledzonych w stopniu umiarkowanym bądź znacznym), Szkoła Podstawowa Specjalna dla Uczniów z Autyzmem, Gimnazjum Specjalne dla Uczniów z Autyzmem, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy (kształci młodzież

z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi). Dla dzieci i osób upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, prowadzone są zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze. Organem prowadzącym tych szkół jest Caritas Diecezji Sandomierskiej. Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjny “Radość Życia” dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Sandomierzu,

zaspakaja potrzeby w zakresie kształcenia specjalnego dla terenu powiatu sandomierskiego, jak również przyległych gmin i powiatów sąsiednich.

Na terenie powiatu funkcjonują również: Niepubliczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sandomierzu, Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Sandomierzu ZDZ Kielce, Ośrodek Kształcenia Zawodowego ZDZ Rzeszów, Ośrodek Kształcenia Ustawicznego "Sannort".

Działalność dydaktyczną szkół regulują statuty poszczególnych placówek oświatowych. Szkoła współczesna ma przygotować ucznia do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a nie jedynie uczyć przystosowania do istniejących warunków, co staje się zasadniczym wymogiem współczesności. We współczesnej szkole należy formułować zadania z punktu widzenia uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych szkoły. Powinny być one autentyczne, wyrastać z tradycji szkoły i być dostosowane do potrzeb i możliwości nauczycieli, a przede wszystkim uczniów. Absolwent szkoły powinien być wyposażony w dorosłe życie w sprawność i kompetencje takie jak: odpowiedzialność za własne zachowanie i postępowanie, postawę tolerancji, adekwatną samoocenę oraz aktywność emocjonalną.

Współczesna szkoła powinna przygotować młodzież do tworzenia nowoczesnego społeczeństwa - społeczeństwa poinformowanego. W obecnej i przyszłej edukacji ogromne znaczenie odgrywają umiejętności interpersonalne oraz biegła znajomość Internetu i technologii informacyjnych. Konieczna jest biegłość posługiwania się co najmniej dwoma językami obcymi.

Bardzo ważnym zadaniem dydaktyczno- wychowawczym współczesnej szkoły jest m. in. :

- 1) współpraca ze szkołami równorzędnymi na terenie krajów unii europejskiej, jak również z krajami pozaunijnymi,
- 2) współpraca z wyższymi uczelniami, a szczególnie uczelniami województwa świętokrzyskiego,
- 3) współpraca z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną, Muzeum Okręgowym, Biurem Wystaw Artystycznych oraz innymi instytucjami kulturalno – edukacyjnymi.

2.9.4 Kultura

Na terenie powiatu sandomierskiego działa 5 gminnych ośrodków kultury (w Zawichoście, Dwikozach, Klimontowie, Łoniowie i Koprzywnicy) świadcząc usługi edukacyjne i kulturalne społecznościom lokalnym, przede wszystkim poprzez pracę z dziećmi i młodzieżą (zajęcia plastyczne, choreograficzne - wokalne, zespoły ludowe, nauka języków obcych). Na terenie miasta Sandomierza ośrodkami działalności kulturalnej są: Fundacja Kultury Ziemi Sandomierskiej, Sandomierskie Stowarzyszenie Kulturalne "LAPIDARIUM", Ośrodek Akcji Kulturalnej w Sandomierzu, Muzeum Okręgowe, Biuro Wystaw Artystycznych, Diecezjalne Muzeum Sztuki Kościelnej oraz Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

- Jednostkami kultury finansowanymi z budżetu powiatu są Muzeum Okręgowe oraz Biuro Wystaw Artystycznych. Muzeum posiada w swych zbiorach ponad 16,5 tys.

eksponatów. W Zamku i Ratuszu sandomierskim udostępniane są stałe i czasowe ekspozycje. Muzeum przeprowadza badania z zakresu historii, historii sztuki, archeologii, etnografii i literatury. Organizuje konferencje, sesje naukowe, lekcje muzealne, spotkania autorskie, koncerty, prowadzi działalność naukowo-badawczą i wydawniczą. Do stałych form propagujących dorobek kultury regionu i kraju prowadzonych przez Muzeum Okręgowe należy:

- Ogólnopolska Nagroda im. Aleksandra Patkowskiego
- Sandomierskie Warsztaty Złotnicze pn. „ Krzemień Pasiasty – Kamień Optymizmu”.
- Spotkania z tradycją – cykl propagujących dorobek regionu świętokrzyskiego poprzez formy:
 - Nasze Sandomierskie kulinaria regionalne (konkurs o srebrną chochlę)
 - Warsztaty rękodziela ludowego
- Cykle propagujące dorobek literatury polskiej i światowej min.:
 - Literackie dziedzictwo Zjednoczonej Europy
 - Sandomierskie spotkania z literaturą
 - Pomosty kultury – Pomosty literatury

Biuro Wystaw Artystycznych posiada w zbiorach ponad 1400 eksponatów z dziedziny malarstwa współczesnego, grafiki, rysunku, rzeźby, szkła unikatowego. Organizuje działalność wystawienniczą w Galerii Sztuki Współczesnej. Najważniejsze wydarzenia artystyczne to imprezy organizowane co roku: "PORÓWNANIA" - wystawa prezentująca dorobek artystyczny środowiska plastycznego związanego z Ziemią Sandomierską i Przegląd Sztuki Współczesnej "ALTERNATYWY - sztuka jako wydarzenie artystyczne - sztuka performance, instalacja, obraz - obiekt, nowe media". BWA prowadzi także działalność wydawniczą i edukacyjną wśród dzieci i młodzieży. Współpracuje z Centrum Sztuki Współczesnej i Galerią Zachęta w Warszawie, Galeriami ASP, ZPAP i innymi ośrodkami kultury w Powiecie Sandomierskim, a także w Polsce i Europie.

- Najważniejsze imprezy na terenie powiatu to: w Sandomierzu - Festiwal "Muzyka w Sandomierzu", Wieczory Organowe w Bazylice Katedralnej, Festiwal Muzyki Wodniackiej SZANTOMIERZ, cykle etnograficzne Spotkania z tradycją np. Śniadanie Wielkanocne, Turniej Rycerski o Miecz Zawiszy Czarnego z Garbowa, Festyn "Truskawkowa Niedziela", w Samborcu - Święto Kwitnącej Jabłoni, w Dwikozach - Święto Pomidora, w Obrazowie - Święto Jabłkobrania, w Klimontowie – Jarmark na Św. Jacka.
- Dziedzictwo kulturowe powiatu sandomierskiego - przede wszystkim zabytki kultury materialnej i sakralnej Sandomierza, Zawichostu, Klimontowa i Koprzywnicy w połączeniu z warunkami krajobrazowymi oraz przyrodniczymi stanowią podstawę do rozwoju turystyki. Główną barierą jest brak bazy noclegowej o wysokim standardzie oraz właściwej oferty promującej przez cały rok walory turystyczne powiatu sandomierskiego. Ponadto brak jest pomysłów na wykreowanie produktów markowych zorientowanych na turystykę kulturową i agroturystykę.

2.9.5 Sport

Mapa usług sportowo - rekreacyjnych, w skali powiatu skupia się wokół istniejących i nowopowstałych klubów sportowych, ośrodków sportu i rekreacji, obiektów szkolnych i komunalnych oraz terenów zieleni miejskiej. Obserwuje się ciągły proces poszerzania bazy sportowo - rekreacyjnej o nowe obiekty, które poprawiają infrastrukturę sportową na terenie powiatu.

Do ważniejszych obiektów zaliczyć należy:

- Zespół Basenów Krytych „Błękitna Fala” w Sandomierzu,
- Halę Widowiskowo – Sportową w Sandomierzu,
- Basen odkryty,
- Przyszkolne sale gimnastyczne i boiska sportowe.
- Boiska gminne i wiejskie.
- Stadion Sportowy w Sandomierzu

Dzieci, młodzież i dorośli na bazie sal gimnastycznych oraz boisk do gier zespołowych mogą rozwijać swoje zainteresowania sportowe dzięki funkcjonującym na terenie Powiatu uczniowskim klubom sportowym, do których zaliczamy:

1. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Chobrzany
2. Uczniowski Klub Sportowy Olimpia Kleczanów w Kleczanowie
3. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Piątka w Sandomierzu
4. Uczniowski Klub Sportowy Trójka w Sandomierzu
5. Uczniowski Klub Sportowy Olimpia Kleczanów
6. Uczniowski Klub Sportowy Sparta Dwikozy
7. Uczniowski Klub Sportowy Junior w Niedźwicach
8. Uczniowski Klub Sportowy w Gnieszowicach
9. Uczniowski Klub Sportowy Tempest w Radoszkach
10. Uczniowski Klub Sportowy Polonia w Janowicach
11. Uczniowski Klub Sportowy w Samborcu
12. Uczniowski Klub Sportowy Arka w Koprzywnicy
13. Uczniowski Klub Sportowy Błękit w Sandomierzu
14. Uczniowski Klub Sportowy Nikolas w Łoniowie
15. Międzyszkolny Klub Sportowy Foka Sandomierz
16. Parafialny Klub Sportowy Salwator w Sandomierzu
17. Uczniowski Klub Sportowy Czwórka Sandomierz
18. Klub Tenisowy Smecz

Na terenie Powiatu Sandomierskiego działają także liczne stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe:

Stowarzyszenia kultury fizycznej

1. Stowarzyszenie Piłki Ręcznej w Sandomierzu
2. Klub Sportowy Sparta w Dwikozach
3. Sandomierski Klub Sportowy Wisła Sandomierza

4. Strzelecki Klub EGIL w Zawichoście
5. Klub Tenisa Stołowego Sandomierz w Sandomierzu
6. Ludowy Klub Sportowy Sandomierz w Sandomierzu
7. Stowarzyszenie Sportów Siłowych w Sandomierzu
8. Ludowy Klub Sportowy Klimontowianka w Klimontowie
9. Stowarzyszenie Piłki Nożnej- Wisła w Sandomierzu
10. Klub Sportowy Koprzywianka w Koprzywnicy
11. Sandomierskie Towarzystwo Tenisowe w Sandomierzu
12. Stowarzyszenie Sportu i Rekreacji w Dacharzowie

Stowarzyszenia kultury fizycznej nie prowadzące działalności gospodarczej

1. Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Sandomierzu
2. Powiatowy Szkolny związek Sportowy w Sandomierzu
3. Ludowy Klub Sportowy -Huragan Wilczyce
4. Ludowy Klub Sportowy Zryw Zbigniewice
5. Klub Sportowy Powiśle w Zawichoście
6. Sandomierski Klub Karate
7. Ludowy zespół Sportowy Sokół Jachimowice
8. Gminny Klub Sportowy Świniary w Świniarach
9. Gminny Klub Sportowy Łoniów
10. Stowarzyszenie Sportu i Rekreacji Gałkowice Ocina
11. Miejski Szkolny Związek Sportowy w Sandomierzu
12. Sandomierski Klub Kolarski Race Squad
13. Gminny Klub Sportowy Agricola w Łonowie
14. Stowarzyszenie Chwałki Razem
15. Stowarzyszenie Nowe Pokolenie
16. Klub Jazdy Konnej Na Wzgórzu

2.9.6 Turystyka

Sandomierz to miasto o ponad 1000-letniej historii, malowniczo położone na krawędzi Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej, opadającej kilkudziesięciometrowymi skarpami do doliny Wisły, o unikatowym na tych obszarach ciepłym mikroklimacie. Niegdyś siedziba królów

i książąt, dziś miasto powiatowe w województwie świętokrzyskim, stanowiące jak gdyby muzeum historyczne i architektoniczne pod gołym niebem, do którego każda z epok coś dodała, pozostawiając ponad 120 budowli zabytkowych wszystkich stylów, co w połączeniu

z pięknym krajobrazem, wspaniałą, bujną zielenią i malowniczym położeniem na 7 wzgórzach poprzecinanych głębokimi jarami daje efekt dużej atrakcyjności turystycznej.

Sandomierz zaliczany jest do najcenniejszych, historycznych zespołów urbanistyczno - krajobrazowych w Polsce. Zabytkowa część miasta usytuowana jest na lewym wysokim brzegu Wisły.

Do wyjątkowych walorów historyczno-kulturowych i krajobrazowych należą:

- Zespół Starego Miasta, w granicach wyznaczonych fragmentami murów średniowiecznych, najpełniej zachowanym zespole staromiejskim,
- Wzgórze Staromiejskie, gdzie znajdowała się pierwotna osada miejska,
- Stare Przedmieście - Opatowskie i Zawichostu,

- Krajobraz Wyżyny Sandomierskiej uzupełniony rezerwatem Góry Pieprzowe i Wzgórzem Salve Regina,
- Dawne układy wiejskie na prawym brzegu Wisły.

W rejestrze zabytków Sandomierza umieszczono:

- Brama Opatowska - jedyna zachowana brama z dawnych murów obronnych z II połowy XIV w., w stylu gotyckim. W XVI w. otrzymała mającą 30 m wysokości renesansową attykę.
- Kościół św. Ducha - gotycki (XIV-XV w.) przebudowany po 1757 roku. Fasada klasycystyczna z 1823 roku.
- Ratusz - (II poł. XIV w.) rozbudowany w XV i II połowie XVI w. (renesansowe formy), wieża z XVII w.
- Synagoga - zbudowana po 1758 roku w dawnej dzielnicy żydowskiej.
- Collegium Gostomianum - dawna szkoła jezuicka (1605 - 1615).
- Katedra - gotycka (ok. 1360 r.) wystrój barokowy z II połowy XVII w.
- Zamek - budowany od XIV w., z późniejszymi zmianami architektonicznymi.
- Kościół św. Józefa wraz z zabudowaniami byłego klasztoru reformatów, wzniesiony pod koniec XVII wieku.
- Kościół św. Jakuba z fragmentami byłego klasztoru dominikanów - jeden z najcenniejszych kościołów w Polsce (I poł. XIII w.). Późnoromański, bazylikowy budynek ceglany z bogatym zdobnictwem, z dzwonnica obronna; wnętrze kościoła pierwotne z zabytkami sztuki kościelnej różnych okresów.
- Kościół św. Pawła - gotycko - barokowy (XV w., II poł. XVII w., XVIII w.), ciekawe wnętrze, piękna tzw. kalisko - lubelska dekoracja na sklepieniu.
- Kościół św. Michała wraz z kompleksem poklasztornym benedyktynek – barokowy.
- Dom Długosza - fundacja Jana Długosza z 1476 roku.
- Wąwóz Królowej Jadwigi - najpiękniejszy wąwóz lessowy w regionie o długości 300 m.
- Góry Pieprzowe - unikatowy w Europie rezerwat geologiczno - przyrodniczy (ok. 18 ha), odkrywki kambryjskie (łupki), siedliska roślin sucholubnych, stanowiska rzadkich roślin, w tym wiele gatunków dzikiej róży.
- Podziemna Trasa Turystyczna - ciąg dawnych piwnic kupieckich pod kamienicami na Starym Mieście.

Gmina Zawichost

- Kościół p.w. Św. Jana i klasztor – obiekty pofranciszkańskie z II poł. XIII w. – w Zawichoście.
- Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny w Zawichoście – barokowy z I poł. XVIII w., w partii fundamentalnej wątki budowli romańskiej z XI w.
- Kościół p.w. Św. Trójcy w Zawichoście z XV w.
- Kościół p.w. Wszystkich Świętych w Czyżowie – z II poł. XVIII w.
- Zespół pałacowo – parkowy w Czyżowie – dwór późnobarokowy z I poł. XVIII w.
- Zespół dworsko parkowy w Linowie z I poł. IX w.
- Murowana figura wytyczająca trakt handlowy z Krakowa na Litwę z XVII w. – Zawichost.
- Obelisk granitowy z XIX w. oraz wieżyczka pomiaru wód na Wiśle wybudowana w 1922 r. w Zawichoście.

Gmina Klimontów

- Barokowa kolegiata p.w. Św. Józefa wzniesiona na planie elipsy w latach 1643 – 1650, wg. projektu architekta Wawrzyńca Senesa.
- Dworek infulatów z XVIII w. obecnie odnawiany.
- Zespół klasztorny Dominikanów składający się z kościoła p.w. Św. Jacka z lat 1617 – 1620 i klasztoru z lat 1620 – 1623.
- Kościół z XIII w. w Goźlicach.
- Pałac Ledóchowskich z pocz. XIX w. w Górkach Klimontowskich.

Gmina Samborzec

- Kościół p.w. Św. Trójcy, w którym zachowały się ślady pierwotnego romańskiego kościoła z półkolistą absydą z poł. XII w.
- Gotycki kościół w Skotnikach wsparty na jednym filarze z XIV w., na ścianach znajdują się cenne freski z XIV-XV w.
- Obraz z XV w. „Święta Rodzina” w kościele w Chobrzeżanach

Gmina Koprzywnica

- Pocysterski zespół kościelno – klasztorny p.w. Św. Floriana, kościół Matki Boskiej Różańcowej
- pozostałości parku podworskiego z XVIII wieku w Błoniu.
- cmentarzysko z epoki żelaza w Błoniu.
- dwór z końca XVIII wieku w Niedźwicach.
- dawny kościół parafialny w Sulisławicach zbudowany z kamienia - połowa XIII wieku, przebudowany w 1600 roku, rozbudowany w 1 połowie XVIII wieku.

Gmina Łoniów

- kościół p.w. Św. Mikołaja z XV w., rozbudowany w XVIII i XIX w..
- pałac Moszyńskich z lat 1880-85.
- dawny kościół parafialny w Sulisławicach zbudowany z kamienia - połowa XIII wieku, przebudowany w 1600 roku, rozbudowany w 1 połowie XVIII wieku.

Gmina Dwikozy

Obiekty zabytkowe to:

- kaplica przydrożna w Dwikozach
- kościół parafialny oraz pozostałości parku, a także cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (wpisany do rejestru zabytków) w Górach Wysokich.

Ciekawostki archeologiczne to:

- cmentarzysko kurhanowe z VI-VII wieku. w Winiarach
- osada wczesno-średniowieczna na cyplu Gór Pieprzowych.

Gmina Obrazów

- Kościół p.w. św. Piotra i św. Pawła w Obrazowie
- Kościół w Kleczanowie.

Na terenie Sandomierza działają również muzea, które wzbogacają ofertę turystyczną.

- Muzeum Okręgowe – Ratusz - ekspozycja stała „ Z historii i kultury artystycznej Sandomierza” .
- Muzeum Okręgowe - Zamek Królewski, *Muzea oprócz stałych ekspozycji organizują czasowe wystawy tematyczne - artystyczne i historyczne, spotkania autorskie, promocje książek, imprezy.* Muzeum Okręgowe posiada ponad 16,5 tys. eksponatów z różnych dziedzin muzealnych. Stale czynne są ekspozycje – „ Ziemia sandomierska w pradziejach i w średniowieczu” „ Krzemień pasiasty w biżuterii i obiektach sztuki” „ Kuchnia królewska – Europejskie rzemiosło artystyczne” „Dawna wieś sandomierska” „Ciemne ścieżki”.
- Muzeum Diecezjalne Sztuki Kościelnej - Muzeum Sztuki Sakralnej posiada szczególnie cenne eksponaty takie jak gotycki obraz z ok. 1440 roku "Trzy święte", dzieło Cranacha starszego "Matka Boska z Dzieciątkiem i Św. Katarzyną", liczącą około 600 eksponatów kolekcję szat liturgicznych, tkanin, rzeźb i portretów, malarstwa na szkle.
- Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego - udostępnia zbiory związane z dziejami ruchu ludowego.

Powiat sandomierski posiada ogromne walory przyrodnicze, które wpływają na jego atrakcyjność turystyczną. Wchodzi on skład Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej, rozciągającej się między Pilicą a Wisłą. Południowo-wschodnia część - Wyżyna Sandomierska to obszar pokryty lessem. Obszar odwadniany jest przez dopływy Wisły: Koprzywiankę i Opatówkę. W okolicach Sandomierza Wyżyna Sandomierska opada stromą krawędzią ku Wiśle. Ten północno-wschodni skłon wyżyny to tzw. **Góry Pieprzowe** (rezerwat przyrody) zbudowane ze skał kambryjskich, których odsłonięcia można obserwować na powierzchni (kwarcyty i łupki kambryjskie).

Sam Sandomierz leży w miejscu, gdzie stykają się trzy odrębne obszary: Wyżyna Małopolska, Kotlina Sandomierska i Wyżyna Lubelska (krajobraz tych trzech krain geograficznych można obserwować z tarasu widokowego na Bramie Opatowskiej).

Na terenie powiatu sandomierskiego znajdują się liczne miejsca widokowe, m.in. w okolicy Koprzywnicy - panorama zagłębia siarkowego i wiele innych miejsc widokowych na dolinę Wisły, starorzecza i piaszczyste łąchy, zarośla łęgowe, będące ostoją ptactwa wodnego, które odpowiednio zagospodarowane i włączone w szerszą ofertę turystyczną mogą stanowić ciekawy element zagospodarowania turystycznego.

Lesistość na obszarze powiatu jest niewielka, lasy znajdują się m.in. w gminie Łoniów, co stwarza dodatkową możliwość ich wykorzystania rekreacyjnego (ścieżki spacerowe, grzybobrania, ścieżki rowerowe i dydaktyczne).

W pobliżu samego Sandomierza znajdują się najstojniejsze wąwozy lessowe m.in. Wąwóz Królowej Jadwigi, głęboko wcięty w lessowe podłoże z bogatą florą m.in. wiśnia karłowata, wąwóz Piszczele, szeroki i rozległy ze znaleziskami archeologicznymi m.in. kości ludzkich. Przez wąwozy te przebiegają trasy turystyczne.

Walory wynikające z funkcji rolniczej obszaru to przede wszystkim możliwość wypoczynku i rekreacji w krajobrazach wiejskich, w gospodarstwach agroturystycznych i w wiejskich pensjonatach, a w związku z tym:

- możliwość podpatrywania pracy rolnika lub nawet pomagania przy nieskomplikowanych pracach gospodarskich, np. grabienie siana, plewienie ogródka warzywnego czy zbiorów owoców,

- możliwość zapoznawania dzieci ze zwierzętami gospodarskimi (z wywiadów, które zostały przeprowadzone w gospodarstwach agroturystycznych na terenie gminy Uście Gorlickie wynika, iż zapoznawaniem dzieci ze zwierzętami gospodarskimi zainteresowani są np. Holendrzy. Dzieci pochodzące z dużych miast lepiej znają zwierzęta egzotyczne, które mogą często oglądać w ogrodach zoologicznych, niż kury, kaczki, króliki, czy świnię),
- możliwość uprawiania wędrówek pieszych, rowerowych, konnych na obszarach o ekstensywnym zagospodarowaniu i użytkowaniu turystycznym (lasy, rzeki, cisza i spokój, brak zatłoczonych centrów turystycznych, okazja do samodzielnego planowania wycieczek),
- możliwość spożywania posiłków ze zdrowej żywności wyprodukowanej na terenie gospodarstwa,
- możliwość zakupu u rolników mleka, sera, jaj, miodu, owoców i warzyw oraz innych produktów z gospodarstwa,
- dodatkowym walorem rolniczym jest dobrze rozwinięte w powiecie sandomierskim sadownictwo,
- możliwość zapoznawania się z kulturą ludową obszaru, obyczajami, obrzędami, tradycyjnymi obchodami świąt, a także okazja do zakupu pamiątek regionalnych - produktów miejscowego rzemiosła, podpatrywanie pracy rzemieślników.

Zainteresowanie turystyką na obszarach wiejskich jest od wielu lat bardzo duże, zwłaszcza w wysoko uprzemysłowionych i zurbanizowanych krajach zachodnioeuropejskich. Tam już dość dawno turyści dostrzegli, że wyjeżdżając na wypoczynek stoją w korkach na drogach, a w ośrodkach turystycznych napotykać na zatłoczenie, zaśmiecenie i hałas, a przecież właśnie od tego pragnęli uciec, opuszczając miasto.

2.9.7 Stowarzyszenia i organizacje społeczne

Na terenie Powiatu Sandomierskiego działa ogółem 235 stowarzyszeń. Stan stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminach powiatu sandomierskiego przedstawia się następująco:

1. Gmina Dwikozy - 20
2. Gmina Koprzywnica - 19
3. Gmina Klimontów - 24
4. Gmina Łoniów - 17
5. Gmina Obrazów - 25
6. Gmina Samborzec - 23
7. Gmina Sandomierz - 79
8. Gmina Wilczyce - 18
9. Gmina Zawichost - 10

Stowarzyszenia wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego - ok. 143, co stanowi 83,14 % w ogólnej liczbie funkcjonujących stowarzyszeń

Stowarzyszenia wpisane do ewidencji prowadzonej przez Starostę Sandomierskiego w liczbie - 34 , co stanowi 14,46 % w ogólnej liczbie funkcjonujących stowarzyszeń, w tym:

1. Uczniowskie Kluby Sportowe w liczbie 18, co stanowi 7,6 % w ogólnej liczbie funkcjonujących stowarzyszeń ,
2. Stowarzyszenia Kultury Fizycznej, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej w liczbie 16, co stanowi 6,8 % w ogólnej liczbie funkcjonujących stowarzyszeń.

Zakładanie i działanie efektywnych organizacji jest jednym z najważniejszych zadań w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Mimo przeszkód na jakie bardzo często napotykają mogą one odegrać kluczową rolę we wzmocnieniu wizerunku powiatu. Mogą się też przyczynić do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego bardziej bezpośrednio - promując życzliwy klimat.

Współpraca administracji z organizacjami pozarządowymi odbywa się na podstawie opracowywanego corocznie „Programu Współpracy Powiatu Sandomierskiego z Organizacjami Pozarządowymi”.

2.10 Środowisko naturalne

Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Sandomierzu opracował raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Sandomierskiego na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem lat 2013 - 2016”.

Powyższe opracowanie stanowi uszczegółowienie „Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego. Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 - 2013”, w dziale 2.10 środowisko naturalne.

2.10.1 Ochrona wód

Powiat sandomierski ma bogatą powierzchniową sieć wodną, opartą o Wisłę i jej lewobrzeżne dopływy. Najważniejszymi dopływami Wisły są: Koprzywianka – płynąca przez gminy zachodnie oraz Opatówka płynąca przez gminy środkowo-wschodnie. Na terenie powiatu znajdują się środkowe i dolne odcinki biegu tych rzek. Do większych dopływów Koprzywianki należą Kacanka, obejmująca tereny gminy powiatu staszowskiego oraz Gorzyczanka, w całości płynąca na terenie powiatu.

Uzupełniają tę sieć mniejsze potoki, wpadające bezpośrednio do Wisły, jak - idąc od zachodu – Broźnia na terenie gminy Łoniów, Prypeć na terenie gminy Dwikozy i Czyżówka na terenie gminy Zawichost, która w odcinku środkowym i końcowym istnieje jako „Kanał Ożarów – Wisła”.

Po wschodniej stronie Wisły niewielki cypel Sandomierza okala rzeka Trześniówka i potok Atramentówka, stanowiące prawobrzeżne dopływy Wisły.

Prowadzenie badań i wykonywanie ocen stanu wód powierzchniowych na terenie województwa Świętokrzyskiego dokonywane jest przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Kielcach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Ostatnią ocenę stanu wód przedstawiono w opracowaniu WIOŚ w Kielcach z czerwca 2011 r pt.: „Wyniki klasyfikacji i oceny stanu wód powierzchniowych w województwie świętokrzyskim w roku 2010”.

W roku 2010 monitoring jakości wód powierzchniowych na terenie powiatu Sandomierskiego prowadzony był zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Woj. Świętokrzyskiego na lata 2010 – 2012” i obejmował kontrolę jakości rzek: Wisła, Koprzywianka i Opatówka, łącznie w 3-ch punktach pomiarowo-kontrolnych, tj.: Wisła-Sandomierz, Koprzywianka – Andruszkowice i Opatówka- Słupcza.

Podstawą oceny i klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008).

Rozporządzenie określa m.in. sposób klasyfikacji stanu JCWP, w tym:

- elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych,
- stanu ekologicznego JCWP w poszczególnych kategoriach wód,
- potencjału ekologicznego sztucznych i silnie zmienionych JCWP,
- stanu chemicznego JCWP.

Stan ekologiczny naturalnej JCWP określa się na podstawie elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych, poprzez nadanie jednej z 5 klas jakości wód:

- klasa I – bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II – dobry stan ekologiczny,
- klasa III – umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV - słaby stan ekologiczny
- klasa V – zły stan ekologiczny.

Potencjał ekologiczny sztucznych i silnie zmienionych JCWP określa się na podstawie elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych, poprzez nadanie jednej z 5 klas jakości wód:

- klasa I-II – dobry i wyższy niż dobry potencjał ekologiczny,
- klasa III – umiarkowany potencjał ekologiczny,
- klasa IV - słaby potencjał ekologiczny
- klasa V – zły potencjał ekologiczny.

Stan chemiczny danej JCWP klasyfikuje się na podstawie analizy wyników pomiarów substancji chemicznych z punktu pomiarowego danej JCWP (stan dobry i poniżej stanu dobrego)

Ogólny stan wód w JCWP ocenia się porównując wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego, bądź w silnie zmienionych JCWP – potencjału ekologicznego, z wynikami klasyfikacji stanu chemicznego, a o ocenie decyduje gorszy ze stanów.

Ocena stanu wód rzek powiatu sandomierskiego w badanych punktach pomiarowych wykazała:

- rz. Wisła- Sandomierz: potencjał ekologiczny – dobry (klasa II), stan chemiczny – poniżej stanu dobrego (PSD), ogólnie stan wód w punkcie pomiarowo-kontrolnym oceniono jako zły.

- rz. Koprzywianka – Andruszkowice: potencjał ekologiczny – słaby (klasa IV), stan chemiczny – poniżej stanu dobrego (PSD), ogólnie stan wód w punkcie pomiarowo-kontrolnym oceniono jako zły.
- rz. Opatówka – Słupcza: potencjał ekologiczny – słaby (klasa IV), stan chemiczny – brak danych i brak oceny ogólnego stanu wód.

Podstawą klasyfikacji i oceny stanu wód w roku 2010 było w/w rozporządzenie MŚ z dnia 20 sierpnia 2008 r, które w zasadniczy sposób zmieniło system klasyfikacji i oceny

jakości wód powierzchniowych oraz wprowadziło nowy sposób prowadzenia monitoringu wód.

Oceny stanu JCWP za rok 2010 nie można porównywać do ocen jakości wód powierzchniowych z lat wcześniejszych (rok 2008 w POŚ) z uwagi na zmiany systemu klasyfikacji oraz zmiany w metodykach badawczych i wartościach granicznych wskaźników biologicznych.

Gospodarka wodno - ściekowa

Głównym celem działań strategicznych dotyczących ochrony wód jest poprawa stanu czystości wód poprzez budowę nowych i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków i rozbudowę systemu sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu w kierunku zmniejszenia dysproporcji istniejących pomiędzy zwodociągowaniem, a skanalizowaniem gmin. Wszystkie gminy w powiecie są zwodociągowane w stopniu powyżej 90%, a nawet w 100%, natomiast kanalizacją objęte jest około 17 % wsi całego powiatu.

Na terenie powiatu, miasto Sandomierz oraz gminy: Klimontów, Koprzywnica, Samborzec, Zawichost i Dwikozy (nowowytbudowana, oddana do eksploatacji w październiku 2011 r) posiadają gminne, mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych o łącznej przepustowości hydraulicznej 9963 m³/d.

Aktualnie oczyszczalnie te wykorzystywane są w ok. 30 – 40 % ich przepustowości hydraulicznej, z uwagi na brak pełnego systemu sieci kanalizacji sanitarnej w zlewniach poszczególnych oczyszczalni, planowanych w fazie projektowania.

Gmina Dwikozy posiada także 2 oczyszczalnie ścieków komunalnych o łącznej przepustowości 19 m³/d, obsługujące jedynie budynki użyteczności publicznej (budynek Urzędu Gminy, Poczty, Ośrodka Zdrowia, Szkoła Gimnazjum).

Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje szereg małych oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących obiekty usługowe oraz szkoły i budynki użyteczności publicznej jak również istnieją oczyszczalnie ścieków przemysłowych i deszczowych funkcjonujące przy Zakładach przemysłowo-usługowych na terenie powiatu.

Stan zwodociągowania i skanalizowania gmin w powiecie sandomierskim na dzień 31.12.2011r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Długości sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w poszczególnych gminach

Miasto, gmina	długość sieci wodociągowej [km]	długość sieci kanalizacyjnej [km]	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej [C/B] [%]
A	B	C	D
Sandomierz	121,5	96,4	79,3
Dwikozy	172,48	11	6,4
Klimontów	94,41	25,9	27,43
Koprzywnica	97,21	18,0	18,52
Łoniów	150,4	-	0,00

Obrazów	195	12,7	6,5
Samborzec	164	24,2	14,8
Wilczyce	103,5	-	0,00
Zawichost	101,5	15	14,8
Razem	1200	203,2	16,9

W poszczególnych gminach prowadzona jest sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnych.

Zasoby wód podziemnych

Występowanie wód podziemnych jest uzależnione od budowy geologicznej, morfologii terenu, rozmieszczenia i wielkości sieci rzecznej, wielkości opadów atmosferycznych.

Badania geologiczne na obszarze powiatu wykazują bardzo dużą zmienność budowy, a tym samym ma to wpływ na obecność i zasobność pokładów wodonośnych. Obok obszarów o dużej zasobności wód podziemnych, występują obszary praktycznie bezwodne.

Na obszarze powiatu występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych:

1. • GZWP 422 – Romanówka.

Jego powierzchnia wynosi 74 km². Jest to zbiornik szczelinowo – krasowy, porowy. Wody występują w utworach jury górnej i trzeciorzędu, a w dolinie Wisły także czwartorzędu. Zbiornik rozciąga się od Sandomierza do Zawichostu. Zasoby tego zbiornika szacowane są na 580 m³/h.

1. • GZWP 425 – północne obrzeże zbiornika Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów.

Jest to zbiornik porowy, a wody występują głównie w utworach czwartorzędu. Zasoby tego zbiornika rozciągają się od Sandomierza po zachodnie granice gmin leżących w dolinie Wisły i Koprzywianki.

Zaopatrzenie w wodę podziemną ludności i przemysłu odbywa się zasadniczo z własnych terenów wodonośnych. Jedynie część gminy Obrazów zaopatruje się w wodę z ujęć położonych we Włostowie gmina Lipnik i część gminy Klimontów z ujęcia w gminie Bogoria.

Z zasobów GZWP 422 zaopatrują się w wodę gminy Zawichost, Dwikozy, Sandomierz, Wilczyce i częściowo Obrazów. Z tego zbiornika zaopatruje się również przemysł spożywczy, głównie w gminie Dwikozy.

Wody z piętra jurajskiego są dobrej jakości, natomiast najslabszą jakość mają wody czwartorzędowe, ujmowane w dolinie Wisły. Wymagają one z reguły uzdatniania.

Z zasobów GZWP 425 ujmowane są wody podziemne w gminach: Samborzec, Koprzywnica i Łonów.

Gminy położone nad GZWP 425 pobierają wodę z utworów trzeciorzędowych.

Wody czwartorzędowe są złej jakości i są uzdatniane ze względu na żelazo i mangan. Wody czwartorzędowe pochodzące z drenażu Wisły są słabszej jakości.

Najbardziej wodonośne zasoby występują w dolinie Wisły i Koprzywianki o średniej wydajności.

Pozostałe obszary powiatu należą do obszarów bezwodnych. Lokalne ujęcia szczelinowe nie mają większej wydajności. Zaopatrzenie w wodę tych obszarów odbywa się z ujęć Romanówka, Włostów i Bogoria lub lokalnych, o niewielkiej wydajności.

Ochrona przeciwpowodziowa i budownictwo wodne

Rzeka Wisła oraz ujściowe odcinki jej dopływów posiadają obustronne obwałowania przeciwpowodziowe o długości ogółem 95,7 km na terenie powiatu.

Na przedmiotowych wałach istnieją 32 przepusty (śluzy) wałowe oraz 6 przepompowni przeciwpowodziowych w:

- Linowie, gm. Zawichost,
- Kępie Chwałowskiej, gm. Dwikozy,
- Sandomierzu – Nadbrzeziu,
- Zajeziorku, gm. Samborzec,
- Szewcach, gm. Samborzec,
- Grabinie, gm. Łoniów.

Wymienione urządzenia zabezpieczają obszary powiatu przed wodami powodziowymi rz. Wisły, obwałowanych odcinków ujściowych jej dopływów oraz większych cieków, na ujściu których znajdują się przepompownie.

Nadal występuje zagrożenie lokalnymi powodziąmi opadowymi i roztopowymi w dolinach cieków nie obwałowanych oraz uchodzących do rzek poprzez śluzy wałowe. Omawiane zagrożenie wzrasta w okresach długotrwałych opadów oraz może występować wielokrotnie w ciągu roku.

W dolinie Wisły występują zagrożenia powodziowe powstałe wskutek przerwania i osłabienia konstrukcji wałów. Ostatnie powodzie przyczyniły się do modernizacji, umocnień obwałowań Wisły oraz dopływów przepływających doliną Wisły.

W zakresie poprawy warunków bezpieczeństwa powodziowego Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach Rejonowy Oddział w Sandomierzu realizował opracowany przez siebie program inwestycyjny finansowany ze środków PHARE, EBI i budżetu Wojewody.

Realizacja planu poprawy bezpieczeństwa powodziowego na terenie powiatu sandomierskiego (lata 2002 – 2011) w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu według stanu na koniec roku 2011 przedstawia się następująco:

- Miasto Sandomierz – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 8 068 mb.
- Miasto i Gmina Koprzywnica – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 3 100 mb.

- Miasto i Gmina Zawichost – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 8 511 mb.
- Gmina Dwikozy – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 9 470 mb.
- Gmina Łonów – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 6 603 mb.
- Gmina Samborzec – wyremontowano, wybudowano lub naprawiono wały przeciwpowodziowe na długości 8 260 mb.

W 2007 roku oddano do eksploatacji Magazyn Przeciwpowodziowy z częścią socjalno – bytową w miejscowości Kępa Chwałowska.

Przyjęty i zrealizowany program inwestycyjny mający na celu poprawę bezpieczeństwa powodziowego powiatu sandomierskiego pozwolił na poprawę stanu technicznego ponad 44 km wałów przeciwpowodziowych.

Oprócz realizowanego programu inwestycyjnego w ramach nadzoru nad utrzymaniem urządzeń służących do ochrony przeciwpowodziowej przeprowadzana jest konserwacja uregulowanych rzek i cieków (przeprowadzono konserwację Strugi „A”, Strugi „Doraz”, rz. Opatówki, rz. Zawidzanki, rz. Gorzyczanki, rz. Koprzywianki, oraz cieków Atramentówka, od Zajeziorza, od Linowa, od Ublinka, od Dębian, od Kępy Chwałowskiej oraz kanału „Ożarów”, okaszanie wałów przeciwpowodziowych, bieżące remonty na wałach (wymiana i montaż klap, poprawa korony wałów), remont magazynu przeciwpowodziowego, remonty śluz oraz bieżące przepompowni, zabudowa lisich nor i nor po bobrach, usuwanie szkód powodziowych.

Odtworzenie uszkodzonych wałów, ich zmodernizowanie, przebudowa pompowni przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

W 2012 roku opracowana została „Koncepcja ochrony przed powodzią rzeki Wisły i jej dopływów w rejonie Sandomierza i Tarnobrzega” przez Politechnikę Krakowską w konsorcjum z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie oraz Przedsiębiorstwo Inżynierskie CERMET – BUD w Krakowie.

Zakłada ona podwyższenie wałów z uwzględnieniem retencji polderowej i utrzymanie odpowiedniego stanu koryta i międzywała rzeki Wisły. Wały przeciwpowodziowe mają być podniesione od 0,5 do 1,5 metra z uszczelnieniem wału i podłoża oraz gruntownie mają zostać zmodernizowane istniejące przepompownie. Mają zostać również wybudowane 4 nowe przepompownie.

Do większych obiektów hydrotechnicznych na terenie powiatu sandomierskiego należą:

- wielofunkcyjny zbiornik retencyjny na rzece Koprzywiance w Koprzywnicy o powierzchni 17,8ha oraz pojemności 300 tys. m³,
- zbiornik na rzece Koprzywiance w Szymanowicach, gm. Klimontów o następujących parametrach: pojemność przy NPP = 186,00 m. npm. V=980,000 m³, pojemność

użyteczna $V = 700,000\text{m}^3$, powierzchnia lustra wody przy NPP, $F = 51,3\text{ha}$, średnia głębokość $t = 2,10\text{m}$.

Ponadto w zlewni rzeki Zawidzanki w Zawidzy, gm. Łoniów istnieją stawy rybne o powierzchni 16 ha, ale z ujęciem wody na terenie powiatu staszowskiego.

Na terenie powiatu sandomierskiego istnieją ponadto 3 obiekty hydrotechniczne będące źródłami energii odnawialnej, tj.:

- mała elektrownia wodna na młynówce „Skwirzowa” wykorzystująca piętrzenie na istniejącym jazie w km. 23+520 rz. Koprzywianka w m. Skwirzowa, gm. Łoniów,
- młyn wodny zlokalizowany na młynówce „Sulisławice” gm. Łoniów wykorzystujący piętrzenie na jazie w km. 23+520 rz. Koprzywianka i produkujący energię elektryczną dla własnych potrzeb,
- mała elektrownia wodna przy istniejącym jazie stałym w km. 5+670 rz. Opatówki w m. Dwikozy.

2.10.2 Kopaliny

Prawidłowa gospodarka zasobami surowców mineralnych, ochrona złóż oraz ich właściwa eksploatacja, a także zabezpieczenie obszarów występowania zasobów udokumentowanych złóż przed zainwestowaniem, uniemożliwiającym ich późniejszą eksploatację, realizowane są na bieżąco poprzez działania administracyjne, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem przez właściwe organy, m.in. poprzez opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nadzór nad wydawaniem i realizacją koncesji, zawiadamianie organów samorządu terytorialnego o udokumentowanych złóżach oraz o obowiązku ujawniania ich lokalizacji w studium i planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

Teren powiatu sandomierskiego nie należy do zasobnych w kopaliny, ich wydobywanie nie odbywa się na dużą skalę. Pozyskane kopaliny przeznaczone są dla potrzeb budownictwa i drogownictwa. Wzrastające zapotrzebowanie na surowce mineralne przekłada się na stwierdzony wzrost zainteresowania dokumentowaniem złóż na terenie powiatu sandomierskiego oraz chęcią uzyskania koncesji umożliwiającej wydobywanie z nich kopaliny. Dość poważnym ograniczeniem możliwości uzyskiwania koncesji jest przeważnie, choć nie w każdym przypadku, brak w dokumentach planistycznych gmin zapisów uwzględniających w swojej treści tereny udokumentowanych złóż, a udzielenie koncesji na wydobywanie kopaliny ze złóż wymaga uzgodnienia w wójcie, burmistrzem, prezydentem miasta, które następuje na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku na podstawie studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy. Brak odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych gminy uniemożliwia wójtowi/burmistrzowi/prezydentowi pozytywnie uzgodnić udzielenie koncesji. Ostateczne uzgodnienie Burmistrza jest wiążące dla Starosty i warunkuje podjęcie decyzji w sprawie udzielenia koncesji. Dotychczasowa ustawa Prawo geologiczne i górnicze zawierała w zapisie art. 48 lakoniczny zapis zgodnie z którym m.in. udokumentowane złoża kopaliny

uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nie wskazywała ona jednocześnie podmiotu odpowiedzialnego za uwzględnienie terenów złóż w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Pewne ułatwienia w tym zakresie, dla zainteresowanych uzyskaniem koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, wprowadza obecnie obowiązująca ustawa Prawo geologiczne i górnicze zgodnie z art. 95 ust.1 której m.in. udokumentowane złoża kopalin w celu ich ochrony ujawnia się w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa. Ust. 2 art. 95 w/w ustawy wskazuje, iż w terminie 2 lat od zatwierdzenia dokumentacji geologicznej obszar udokumentowanego złoża obowiązkowo wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków... Jak wynika z art. 96 w/w ustawy po upływie cyt. Wyżej 2 lat wojewoda wprowadza obszar udokumentowanego złoża kopalin do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i wydaje w tym trybie zarządzenie zastępcze. Sporządzone w tym trybie studium wywołuje skutki prawne tak jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Koszt sporządzenia studium ponosi w całości gmina, której obszaru dotyczy wykonanie zastępcze.

W okresie obejmującym niniejsze sprawozdanie (2009-2011) aktem prawnym regulującym kwestie dokumentowania złóż i ich eksploatacji była ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze /t.j. Dz.U. z 2005r., Nr 228, poz. 1947 z późn. zm./, którą zastąpiła od dnia 1 stycznia 2012 roku obecnie obowiązująca, tj. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze /t.j. Dz.U. z 2011r., Nr 163, poz. 981/. Wedle ówczesnych przepisów, dzielących kopaliny na podstawowe i pospolite, starosta był organem właściwym w sprawach udzielania koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych jeżeli jednocześnie spełnione były odpowiednio następujące wymagania:

- obszar zamierzonej działalności nie przekroczy powierzchni 2ha,
- wydobycie kopalin w roku kalendarzowym nie przekroczy 20 000m³,
- działalność będzie prowadzona bez użycia materiałów wybuchowych,

Zarówno poszukiwanie i rozpoznawanie złóż oraz eksploatacja kopalin wymagały uzyskania koncesji w myśl przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej /t.j.Dz.U. Z 2010r., Nr 220, poz. 1447 z późn. zm./.

Ustawa Prawo geologiczne i górnicze zabraniała wydobywania kopalin inaczej niż koncesjonowana działalność gospodarcza w rozumieniu w/w ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Za wydobywanie kopalin ze złóż bez wymaganej koncesji lub wbrew warunkom w niej określonym groziły odpowiednie, określone prawem geologicznym i górniczym sankcje karne.

W okresie 2009-2011 na terenie powiatu sandomierskiego istniało 11 udokumentowanych złóż kopalin pospolitych (w tym jedno w trakcie dokumentowania):

L.p.	Nazwa złoża lokalizacja rodzaj kopaliny	Użytkownik złoża	Rok udokument.
1	„Zawichost -Podgórze” ZAWICHOST, gm. Zawichost kruszywo naturalne piaskowo- żwirowe(kop.gł.), surowe ilaste (kop. towarz.)	PHU „PIASKOPOL” A.P,IZIOR”	2011
2	„Dacharzów” DACHARZÓW, gm. Wilczyce, piaski	Agnieszka Stradomska „Trans- Kop”	2007
3	„Pielaszów” PIELASZÓW, gm. Wilczyce kruszywo naturalne piaskowo-żwirowe	Żwirownia Piachu Wiślanego i Usługi Ładowarką; Kędziora Krzysztof	2011
4	„Gałkowice” GAŁKOWICE- OCIN, gm. Wilczyce, piaski	PPHU „Agro-San” s.c. Mariusz Gara i Bożena Gara	2011
5	„Suliszów” SULISZÓW, gm. Łoniów, piasek	FHU KOP-BUD – Żak Waldemar od 06.02.2012r. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TRANSDŹWIG – Leszek Konieczny (przeniesienie koncesji)	2007
6	„Krowia Góra” KROWIA GÓRA, gm. Łoniów, piasek	PRD DROKAM Sandomierz Tomasz Wojtas	2003, dod 1 -2007, dod 2 - 2010
7	„Bożydar-Kawęcki”, BOŻYDAR, gm. Dwikozy, surowiec ilasty	Cegielnia Kawęcki s.c., Zbigniew Kawęcki, Stanisław Kawęcki, Marek Kawęcki, Marian Kawęcki	2008
8	„Krowia Góra I” KROWIA GÓRA, gm. Łoniów, piasek	PRD DROKAM Sandomierz, Tomasz Wojtas	2006 dod 1 - 2010
9	„Gałkowice-Kolonia” GAŁKOWICE-KOLONIA, gm. Dwikozy, piaski i piaskowce	FHPU „TARKOWSKI” Sławomir Tarkowski	2005 dod 1 - 2011
10	„Skrzypaczowice” SKRZYPACZOWICE, gm. Łoniów, piaski	Firma Transportowo-Handlowa „B.Myszka”, Bogdan Myszka	2005
11	„Krowia Góra – Konieczny” KROWIA GÓRA, gm. Łoniów, piaski, /w 2011r. w trakcie dokumentowania/	„Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TRANSDŹWIG” Leszek Konieczny”	2012

Na terenie powiatu sandomierskiego w zakresie eksploatacji kopalin pospolitych prowadzona jest eksploatacja surowców ilastych dla potrzeb produkcji cegły oraz kruszywa naturalnego dla potrzeb budowy i remontu dróg. Wymienione surowce w ilościach o znaczeniu gospodarczym występują na terenie gmin: Dwikozy, Klimontów, Łoniów, Wilczyce, Koprzywnica i obecnie eksploatowane są jedynie na terenie gmin Dwikozy (surowce ilaste, piasek) i Łoniów(piasek).

W latach 2009-2011 na terenie powiatu sandomierskiego funkcjonowało 5 zakładów górniczych posiadających koncesje na wydobywanie :surowców ilastych, kruszywa naturalnego, piasku, tj.:

- Przedsiębiorstwo Robót Drogowych DROKAM Sandomierz Tomasz Wojtas z siedzibą w Piasecznie; Piaseczno 84/21-26; 27-670 Łoniów;

Koncesja Starosty Sandomierskiego **na wydobywanie piasku ze złoża „Krowia Góra”**, położonego w miejscowości Krowia Góra, gm. Łoniów ważna do dnia 31.12.2009r. **wygaszona** decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.7511/5/2010 z dnia 18.03.2010r. w związku z upływem terminu na jaki została wydana.

Koncesja Starosty Sandomierskiego **na wydobywanie piasku ze złoża „Krowia Góra I”**, położonego w miejscowości Krowia Góra, gm. Łoniów. Ważna do dnia 12.07.2016r.

- „Cegielnia Kawęcki” s.c., Kawęcki Zbigniew, Kawęcki Marek, Kawęcki Stanisław, Kawęcki Marian; Szczytniki 89; 27-620 Dwikozy

Koncesja Starosty Sandomierskiego **na wydobycie surowca ilastego ze złoża „Bożydar-Kawęcki”**, położonego w miejscowości Bożydar, gm. Dwikozy. Ważna do dnia 30.11.2012r.

- Firma Handlowo-Produkcyjno-Usługowa „TARKOWSKI” Sławomir Tarkowski; ul. Sandomierska 107; 27-620 Dwikozy;

Koncesja Starosty Sandomierskiego **na wydobywanie piasków i piaskowców trzyczłonowych ze złoża „Gałkowice-Kolonia”**, położonego w miejscowości Gałkowice - Kolonia gm. Dwikozy. Ważna do dnia 31.12.2013r.

Przedsiębiorca planuje ubiegać się o zmianę koncesji w związku z poszerzeniem granic złoża i ustaleniem nowych jego zasobów, co wynika z przyjętego zawiadomieniem Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.6528.8.2011 z dnia 19.09.2011r. Aktualnie przed Wójtem Gminy Dwikozy toczy się postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia polegającego na zmianie koncesji na wydobywanie kopalin ze złoża „Gałkowice-Kolonia”, poprzedzającej w rozpatrywanym przypadku ubieganie się o koncesję / zmianę koncesji.

- Firma Transportowo-Handlowa „B. Myszka”; Bogdan Myszka; ul. Szkolna 18; 39-451 Skopanie;

Koncesja Starosty Sandomierskiego na wydobywanie piasków czwartorzędowych ze złoża „Skrzypaczowice 1”, położonego w miejscowości Skrzypaczowice, gm. Łoniów.

- Firma Handlowo-Usługowa „KOP-BUD”- Waldemar Żak; ul. Szlachecka 41A; 39-400 Tarnobrzeg.

Koncesja Starosty Sandomierskiego na wydobywanie piasku czwartorzędowego ze złoża „Suliszów” położonego w miejscowości Suliszów, gm. Łoniów. Ważna do dnia 30.03.2028r.

przeniesiona decyzją Starosty Sandomierskiego znak: RO.XIII.Oś.6522.1.2012 z dnia 06.02.2012r. Na rzecz P. Leszka Konieczny, prowadzącego dz. gosp. p.n. „Przedsiębiorstwo Wielobranżowe TRANSDŹWIG” Konieczny Leszek”.

Ponadto o udzielenie koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża „Pielaszów” ubiegał się P. Krzysztof Kędziora prowadzący dz. gosp. p.n. „Żwirownia Piachu Wiślanego i Usługi Ładowarką” z siedzibą w Zawichoście. Jednak Starosta Sandomierski odmówił udzielenia koncesji z przyczyn formalno-prawnych.

Przedsiębiorcy realizowali obowiązki w zakresie przedkładania kwartalnych informacji o ilości wydobytej kopaliny organowi koncesyjnemu, NFOŚiGW oraz gminie, na terenie której prowadzone było wydobywanie. Przedkładane operaty ewidencyjne, szczególnie te obmiarowe potwierdzały ilości wydobytej kopaliny wykazane w informacjach kwartalnych, bądź też stanowiły podstawę do wszczęcia przez tut. organ postępowań wyjaśniających w tym zakresie. Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach, jako organ nadzoru i kontroli zakładów górniczych nie zgłaszał tut. organowi żadnych nieprawidłowości w prowadzeniu ruchu zakładu przez poszczególne zakłady górnicze.

W przypadku wygaśnięcia koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż (dot. koncesji na wydobywanie piasków ze złoża „Krowia Góra” Przedsiębiorca zobowiązany został decyzją do dokonania czynności w zakresie rozliczenia zasobów złoża i przedstawienia tego rozliczenia w formie dodatku do dokumentacji geologicznej złoża, a ponadto do podjęcia działań związanych z rekultywacją terenów poeksploatacyjnych (zastosowanie mają tu przepisy o ochronie gruntów rolnych i leśnych), zagospodarowaniem terenów po działalności górniczej zabezpieczenia wyrobiska górniczego, zabezpieczenia niewykorzystanej części złoża. Przedsiębiorca uzyskał też decyzję Starosty Sandomierskiego o kierunku rekultywacji terenu w obrębie wyrobiska poeksploatacyjnego złoża „Krowia Góra” w oparciu o którą roboty rekultywacyjne.

2.10.3 Ochrona powietrza

Stan powietrza w naszym powiecie w okresie ostatnich dwóch lat nie uległ istotnej zmianie i jest zadawalający.

Wg prowadzonego monitoringu powietrza w województwie świętokrzyskim w 2010 r. wyniki klasyfikacji dla poszczególnych zanieczyszczeń (SO₂, NO₂, PM10, Pb, C₆H₆, CO, O₃) wg kryteriów ochrony zdrowia i ochrony roślin dla powiatu sandomierskiego uzyskały klasę A. Ogólna klasa dla powiatu – A (poziomy stężenie nie przekraczają wartości dopuszczalnych).

Powyższa klasyfikacja dla powiatu (klasa A) oznacza iż zakres działań na rzecz ochrony powietrza powinien być skierowany na utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Powiat sandomierski ma niewielki udział w województwie świętokrzyskim w emisji gazów i pyłów do powietrza.

Rozkład emisji zanieczyszczeń w powiecie w odniesieniu do województwa świętokrzyskiego w latach 2009 – 2010 wg danych GUS przedstawia się następująco:

Rok	Pyły ogółem		Zanieczyszczenia gazowe									
			Dwutlenek siarki		Tlenki azotu		Tlenek węgla		Dwutlenek węgla		Pozostałe	
	Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%
Powiat Sandomierski												
2009	77	2,4	92	0,5	863	4,4	56	0,1	131634	1,1	14	1,8
2010	58	2	101	0,6	310	1,6	64	0,2	128795	1	6	0,6
Województwo Świętokrzyskie												
2009	3222	100	17937	100	19580	100	41233	100	11623931	100	774	100
2010	2844	100	17150	100	19424	100	40549	100	13252184	100	963	100

W stosunku do danych zawartych w „Programie...” emisja zanieczyszczeń do powietrza kształtuje się na podobnym poziomie.

Największa koncentracja emisji zanieczyszczeń do powietrza występuje w Sandomierzu, Dwikozach i Piotrowicach, co związane jest z działalnością przemysłową.

Do zakładów o największej emisji w powiecie należą:

- Pilkington Polska Sp. z o.o w Sandomierzu,
- Pilkington Automotive Poland Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Sandomierzu,

- Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego S.A. „Dwikozy” w Dwikozach,
- Zakłady Przetwórcze Surowców Chemicznych i Mineralnych „Piotrowice” Sp. z o.o. w Piotrowicach, gm Zawichost,
- Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „Drokam-Piaseczno” – Wojtas Marian w Piasecznie gm. Łonów.

Emitowane zanieczyszczenia pochodzą ze spalania paliw oraz z procesów technologicznych (produkcji szkła i przerobu surowców mineralnych).

Na terenie powiatu, w okresie objętym niniejszym raportem, działania prowadzone w zakresie ochrony powietrza dotyczyły ograniczenia niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego, głównie poprzez stosowanie w lokalnych kotłowniach paliw przyjaznych środowisku, przeprowadzanie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, budynki urzędów, ośrodki zdrowia, itp.).

2.10.4 Hałas

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska, który zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska /t.j. Dz.U. z 2008 r, Nr 25, poz. 150, z późn.zm./ jest głównym źródłem informacji o poziomie hałasu w środowisku.

W okresie objętym sprawozdaniem Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska w Kielcach nie przeprowadzała w ramach monitoringu, pomiarów hałasu na terenie naszego powiatu.

- **hałas komunikacyjny** – w powiecie sandomierskim ten strumień hałasu stanowi największą uciążliwość dla środowiska i dla ludzi z uwagi na dynamiczny rozwój transportu i motoryzacji oraz niedostosowany do narastających potrzeb stan i ilość dróg.

Stan klimatu akustycznego wokół dróg ulega ciągłym zmianom, spowodowanym wzrostem pojazdów samochodowych, a co za tym idzie wzrostem natężenia ruchu, co pogarsza sytuację akustyczną przyległych terenów.

Z drugiej jednak strony obserwuje się znaczny postęp prac związanych z budową nowych odcinków dróg, odnowy nawierzchni (w tym stosowanie cichej nawierzchni), jak również budowę elementów ochrony środowiska ograniczających emisję hałasu (ekrany akustyczne, wały ziemne, zieleń...).

W przypadku ograniczania hałasu komunikacyjnego istotną rolę pełnią służby planowania przestrzennego i urbanistycznego a także służby drogowe utrzymujące właściwy stan nawierzchni.

- **hałas przemysłowy** – skala zagrożeń tym strumieniem hałasu w powiecie sandomierskim nie jest zbyt duża i należy podkreślić, iż ma charakter lokalny i krótkotrwały. Emitowany hałas przez istniejące na terenie powiatu zakłady przemysłowe nie stanowi znaczącej uciążliwości dla środowiska i ludzi.

2.10.5 Ochrona przyrody

Na terenie powiatu sandomierskiego znajdują się 3 rezerwaty przyrody:

1. **Góry Pieprzowe**

utworzone w 1979 r. o pow. 18,01 ha

Typ: stepowy

wyróżniający się unikalnymi łupkami kambryjskimi / kwarcowo-mikowymi / i roślinnością chronioną jak: murawy kserotermiczne oraz 24 gatunkami róż i orzechem wodnym t.zw. kotewką.

W najbliższym czasie planowane jest powiększenie rezerwatu o działkę nr. 44 położoną we wsi Kamień Plebański gm. Sandomierz. Działka ta o pow. 5,90 ha stanowi własność wspólnoty wsi Kamień Plebański.

2. **Zielonka**

utworzona w 1974 r. o pow. 20,09 ha

Typ leśny: grąd wysoki lipowo-grabinowy.

Ochroną ścisłą objęte są m.in. gatunki: parzydło leśne, lilia złotogłów, powojnik prosty.

3. **Wisła pod Zawichostem**

Utworzony w 2008 r. o pow. 1246 ha

Rodzaj rezerwatu: faunistyczny (Fn)

Typ rezerwatu: faunistyczny (PFn)

Podtyp: ptaków (Pt)

Typ rezerwatu ze względu na główny typ ekosystemu: wodny (Ew)

Podtyp: rezerwat rzek, ich dolin, potoków, źródeł (rp)

Cel rezerwatu: zachowanie ze względów społecznych, naukowych i dydaktycznych stanowisk łągowych, miejsc zerowania, odpoczynku.

Zarejestrowano również 71 pomników przyrody forma drzewiasta na terenie poszczególnych gmin. Są to przeważnie pojedyncze egzemplarze, rzadko aleje, usytuowane w dawnych parkach podworskich. Ich rozmieszczenie w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- 1 Sandomierz 11 szt
- 2 Dwikozy 1 szt
- 3 Obrazów 9 szt
- 4 Łoniów 10 szt
- 5 Koprzywnica 8 szt
- 6 Wilczyce 5 szt
- 7 Samborzec 5 szt
- 8 Zawichost 9 szt
- 9 Klimontów 13 szt

Towarzystwo Badań i Ochrony Przyrody w Kielcach opracowało projekt pod nazwą „Czynna ochrona przyrody w rezerwacie Góry Pieprzowe” polegający na powstrzymaniu sukcesji roślin drzewiastych i krzewiastych i przywróceniu większych powierzchni muraw kserotermicznych, zachowaniu rzadkich gatunków róż oraz zagospodarowaniu turystycznym rezerwatu. Projekt ten był realizowany w roku 2006 i jest obecnie kontynuowany przy dużym wsparciu finansowym ze strony Starostwa w wysokości 6 tyś. zł pochodzących z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W ramach **Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000** w Dyrektywie Siedliskowej i Ptasiej na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. /Dz. U. Nr 92 poz.880 / rozporządzeniem Ministra Środowiska z 21 lipca 2004 r. zostały wytypowane specjalne obszary ochrony ptaków / OSO / i specjalne obszary ochrony siedlisk / SOO/ w skład których zostały zaliczone:

- 1 - wieś Linów w gminie Zawichost w obszarze „Przełom Wisły w Małopolsce”
- 2 - „Ostoja Żyznów” - wydzielony obszar gm. Łoniów
- 3 - „Tarnobrzaska Dolina Wisły” - w obrębie gmin: Dwikozy, Koprzywnica, Łoniów, Sandomierz.

W roku 2009 ustanowiono **Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy** na terenie gm. Łoniów pod nazwą „*Dębina nad Zimną Wodą*”.

Zasoby leśne

Z uwagi na wysoką bonitację gleb rolnych, stopień lesistości powiatu sandomierskiego jest w porównaniu z innymi powiatami niski i wynosi 5,8%.

Najbardziej zalesione są gminy z pld-zach. części powiatu, charakteryzujące się glebami gorszej jakości a mianowicie: Koprzywnica, Klimontów, Łoniów.

W związku z tym, ważnym elementem polityki leśnej naszego regionu jest dążenie do dalszego zwiększania udziału lasów w przestrzeni przyrodniczej poprzez zalesianie.

Powiatowy program zwiększania lesistości opracowany został w oparciu o założenia „Wojewódzkiego Programu Zwiększania Lesistości” a ten z kolei w oparciu o „Krajowy Program Zwiększania Lesistości” zatwierdzony przez Radę Ministrów w 1995 r. i zmodyfikowany w maju 2003 r.

Głównym celem tego programu jest zwiększenie lesistości kraju do 32%, czyli osiągnięcie standardów europejskich, poprzez zalesienie gleb gorszej jakości, połączenie większych kompleksów leśnych, tworzenie węzłów ekologicznych oraz likwidacja małych enklaw polnych wśród lasów.

Roczny rozmiar zalesień zależy jest od ilości środków finansowych pozyskanych na ten cel, oraz od świadomości i zaangażowania rolników, którzy wycofują z użytkowania rolniczego gleby gorszej jakości, przeznaczając je do zalesień.

Obecnie powierzchnia lasów na terenie powiatu sandomierskiego wynosi:

1. Lasy Państwowe - 2 309 ha
2. Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa - 2 276 ha

Gatunkiem panującym jest sosna zajmująca ponad 72% stanu gatunkowego, pozostałe gatunki jak: jodła, dąb, brzoza, buk, olcha zajmują 28%.

Z uwagi na dobre gleby wyróżnia się 2 główne typy siedliskowe lasu jak: L.M.św. – /Las Mieszany świeży/ oraz B.M.św. - /Bór Mieszany świeży/.

Kondycja zdrowotna lasu jest dobra. Nie stwierdza się szczególnego zagrożenia ze strony szkodników leśnych, nie zachodziła zatem potrzeba chemicznego zwalczania szkodników leśnych na naszym terenie.

Rozmiar zalesień na gruntach porolnych i nieużytkach wynosi przeciętnie ok. 6 ha/rok

Z uwagi na wycofanie się Lasów Państwowych z refundacji kosztów zalesień w 2007 roku, zalesienia te będą refundowane jedynie z budżetu Wojewody Świętokrzyskiego i wyniosą ok. 6,00 ha.

Corocznie prowadzi się również zabiegi hodowlane jak:

- Pielęgnacja upraw i młodników w wysokości ok. 10 ha.
- Trzebieże w wysokości ok. 50 ha

W 1999 r. lasy powiatu sandomierskiego nie posiadały aktualnej dokumentacji urzędzeniowej.

W chwili obecnej na terenie naszego powiatu, lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa posiadają w 100 % aktualną dokumentację urzędzeniową. Jest to jedyny przypadek w skali całego województwa świętokrzyskiego. Poniższe zestawienie przedstawia rozmieszczenie lasów według poszczególnych gmin:

L.p.	miejsowość	pow. Planu [ha]	pow. inwent. [ha]	RAZEM
1	Dwikozy	261,06	38,36	299,42
2	Klimontów	319,27	35,19	376,46
3	Koprzywnica	498,65	8,27	507,37
4	Łoniów	458,29	28,09	486,38
5	Obrazów	33,64	14,04	47,68
6	Samborzec	-	42,94	42,94
7	Wilczyce	152,83	25,27	178,10
8	Zawichost	335,07	4,95	317,18
9	Sandomierz	-	-	-
OGÓŁEM POWIAT				2 276,37

Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu / jako zadanie własne starosty zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach tekst jednolity z 15 marca 2005 r. / w radykalny sposób usprawni nadleśniczym zarządzanie tymi lasami a właścicielom tych lasów, sposób prowadzenia właściwej i racjonalnej gospodarki w lasach przez okres 10 lat, bo na taki okres czasu planowane są zabiegi pielęgnacyjne. Usprawni również pracę w gminach, pomagając w naliczeniu podatku leśnego.

Należy podkreślić, iż całość prac związanych z wykonywaniem uproszczonych planów urządzenia lasu jest finansowana z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

2.10.6 Gospodarka odpadami

Odpady komunalne.

Jedyną stosowaną jak dotąd metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych wytworzonych na terenie powiatu jest składowanie. Odpady komunalne składowane są na składowiskach zlokalizowanych na terenie powiatu tj.:

- Szymanowice Dolne,

oraz wywożone są na składowiska położone w sąsiednich powiatach tj.:

- Jańczyce , powiat opatowski,
- Janik, powiat ostrowiecki ,

Na terenie powiatu istnieją następujące składowiska :

Lokalizacja	Zarządzający	Stan istniejący
BUGAJ gm. Wilczyce	Zakład Gospodarki Komunalnej w Wilczycach	Składowisko zamknięte, zrehabilitowane Prowadzony monitoring eksploatacyjny
PIASECZNO gm. Łonów	A.S.A. Tarnobrzeg Sp.z o.o. ul. Jasińskiego 19, 39-400 Tarnobrzeg	Składowisko zamknięte, zrehabilitowane
SŁUPCZA gm. Dwikozy	Zakład Gospodarki Komunalnej w Dwikozach	Składowisko zamknięte.
SZYMANOWICE DOLNE gm. Klimontów	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Klimontowie	Składowisko czynne. Obiekt służy jedynie do deponowania odpadów pochodzących z gm. Klimontów

Ilość zebranych w powiecie zmieszanych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania przedstawia się następująco:

2009 [Mg]	2010 [Mg]	2011 [Mg]
5768	9516	9327

Na składowiskach deponowane są przede wszystkim zmieszane odpady komunalne, jak też w niewielkim stopniu odpady z oczyszczalni ścieków (komunalne osady ściekowe, skratki, zawartość piaskowników) i inne odpady.

Ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych przeznaczone do składowania, oraz odpadów pozyskiwanych z selektywnej zbiórki w latach 2009-2011 wg poszczególnych gmin przedstawia tabela nr 1.

Udział procentowy mieszkańców powiatu objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych w rozbiciu na poszczególne gminy przedstawia tabela nr 2 .

Tab. nr 1

Lp.	Gmina	Ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych [Mg]			Ilość odpadów pozyskiwanych z selektywnej zbiórki [Mg]		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
1	Sandomierz	2282,2	5839,16	5859,94	935,5	976,8	966,7
2	Koprzywnica	202,36	268,81	227,99	112,7	99,71	134,54
3	Zawichost	446,4	420,9	415,7	27,1	26,1	47,4
4	Dwikozy	bd.	bd.	551,17	bd.	bd.	108,63
5	Klimontów	1457	1507	909,69	56,02	54,85	81,75*
6	Łoniów	200	333,67	287,66	7,5	5,9	
7	Obrazów	96,7	108,3	129,3	51,6	68,7	75,4
8	Samborzec	831,41	780,33	699,77	123,26	111,49	155,8
9	Wilczyce	252	258	246,6	21,8	20	25,9

Tab. nr 2

Lp.	Gmina	Udział procentowy mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów [%]			Udział procentowy mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów [%]		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011
1	Sandomierz	84,91	82,4	76	83,8	82,4	76
2	Koprzywnica	78	78	78	78	78	78
3	Zawichost	50	60	70	100	100	100
4	Dwikozy	bd.	bd.	43	bd.	bd.	70
5	Klimontów	100	100	65	0	0	65
6	Łoniów	90	90	90	3	3	3
7	Obrazów	100	100	100	100	100	100
8	Samorzec	79	81	82	79	81	82
9	Wilczyce	85	85	87	85	85	87

Selektywną zbiórkę odpadów komunalnych prowadzą obecnie wszystkie gminy z terenu naszego powiatu. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów umożliwi zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska co wiąże się z obniżeniem kosztów jakie ponoszą gminy w związku ze składowaniem odpadów niesegregowanych, a z drugiej strony jest świadectwem wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców i realizacji obowiązków jakie nakładają na gminy przepisy z zakresu gospodarki odpadami.

Odpady przemysłowe.

Bilans odpadów pochodzenia przemysłowego w latach 2009 – 2010 w powiecie sandomierskim.

Odpady wytworzone			
Rok	ogółem	w tym	
		poddane odzyskowi	unieszkodliwione
	[Mg]	[Mg]	[Mg]
2009	29900	29700	200
2010	29200	29000	200

Wg GUS

Ilości wytwarzanych odpadów w sektorze gospodarczym utrzymują się na podobnym poziomie.

Do największych wytwórców odpadów należą:

- Pilkington Polska Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- Pilkington Automotive Poland Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- Schollglas Polska Sp. z o.o. w Sandomierzu,
- Zakłady Przemysłu Owocowo – Warzywnego „DWIKOZY” S.A.
- Zakłady Przetwórcze Surowców Chemicznych i Mineralnych „PIOTROWICE”,
- Zakład Przetwórstwa Owoców „SAMBOR” Sp. z o.o w Samborcu,
- T.B.FRUIT Dwikozy Sp. z o.o.

W wytwarzanych w powiecie odpadach przemysłowych dominują odpady z następujących grup :

- odpady z przygotowania , przetwórstwa produktów i używek spożywczych oraz odpady pochodzenia roślinnego, w tym odpady z owoców, warzyw,

- odpady z hutnictwa szkła,

- oleje odpadowe,

- odpady nieujęte w innych w grupach,

- odpady z diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej .

Obowiązki wytwórców w zakresie gospodarowania odpadami są określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach /j.t. Dz.U. z 2010 roku Nr 185 poz. 1243 z późn.zm./.

Cele nadrzędne to:

- ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska odzysku, jeżeli nie udało się zapobiec powstawaniu odpadów,
- zapewnienie zgodnego z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwiania odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

3. ANALIZA SWOT (SIŁY, SŁABOŚCI, SZANSE, ZAGROZENIA)

Drugim etapem planowania strategicznego o charakterze diagnostycznym jest Analiza SWOT polegająca na ocenie wewnętrznych (silne i słabe strony) i zewnętrznych (szanse i zagrożenia) uwarunkowaniach rozwoju. Analizie tej poddane są atuty i słabości, jakie tkwią w jednostce terytorialnej oraz szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia powiatu. Silne strony powiatu są zbiorem uwarunkowań – jego atutów, które należy wykorzystać sprzyjając będą jego rozwojowi; to zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości stymulowania rozwoju, na które bezpośredni wpływ mają władze samorządowe, społeczność, instytucje. Słabości (bariery) to zjawiska ograniczające możliwości rozwoju, na które bezpośredni wpływ mają lokalni aktorzy i które niewyeliminowane utrudniać będą rozwój powiatu sandomierskiego. Szanse należy postrzegać jako zjawiska korzystne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju, jednak ich występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego oddziaływania społeczności lokalnej, to uwarunkowania zewnętrzne, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych przez nich działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu. Natomiast zagrożenie dla rozwoju powiatu to te zjawiska negatywne, na które regionalny układ społeczno-gospodarczy nie ma bezpośredniej możliwości oddziaływania, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jego rozwoju.

Otrzymany w wyniku analizy SWOT zbiór informacji pozwala nam na ocenę systemu wzajemnych oddziaływań (pozytywnych i negatywnych) pomiędzy powiatem, a jego otoczeniem.

Przeprowadzona analiza sytuacji społeczno-gospodarczej umożliwiła wskazanie pozytywnych i negatywnych uwarunkowań rozwoju powiatu, głównych atutów i barier rozwoju oraz rysujących się szans i zagrożeń.

3.1 Położenie geograficzne i sieć osadnicza

<i>Siły</i>	<i>Słabości</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- położenie przy ważnych szlakach komunikacyjnych,- dobrze rozwinięta sieć osadnicza w powiecie,- dość mocne powiązania gmin z Sandomierzem,- graniczne położenie powiatu w woj. Świętokrzyskim.	<ul style="list-style-type: none">- peryferyjne położenie w woj. Świętokrzyskim,- niedostateczny system komunikacji,- podział własności infrastruktury drogowej (drogi gminne, miejskie, powiatowe, wojewódzkie i krajowe),- zły stan nawierzchni dróg,- zwiększające się problemy komunikacyjne, w szczególności typu tranzytowego,- brak planów zagospodarowania przestrzennego w części gmin powiatu,	<ul style="list-style-type: none">- zainteresowanie inwestorów terenami zlokalizowanymi w powiecie, położonymi wzdłuż krajowych szlaków komunikacyjnych- nowe inwestycje w strefach przemysłowych- nowe strefy przemysłowe- poprawa połączeń z resztą kraju, Europą i światem poprzez budowaną sieć autostrad i planowane lotnisko pod Kielcami	<ul style="list-style-type: none">- migracja ludzi do większych ośrodków - starzenie się społeczeństwa- słaba pozycja i kondycja powiatu sandomierskiego na mapie gospodarczej regionu i Polski- konkurencja ze strony powiatów ościennych o zbliżonych walorach lokalizacyjnych- pogorszenie środowiska naturalnego wynikające z urbanizacji, zagęszczenia szlaków komunikacyjnych i rosnącego uprzemysłowienia.

3.2 Demografia

<i>Sily</i>	<i>Slabosci</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- duży odsetek ludzi w wieku produkcyjnym,- duża grupa dobrze wykształconych fachowców.	<ul style="list-style-type: none">- migracje młodzieży poza teren powiatu,- migracje wykształconych fachowców w inne rejony kraju oraz za granicę,- starzenie się ludności,- słaba mobilność zawodowa mieszkańców,- ujemny (ciągle zmniejszający się) wskaźnik przyrostu naturalnego.	<ul style="list-style-type: none">- wejście w wiek produkcyjny wyżu demograficznego z lat 80.- prorodzinna polityka rządu.	<ul style="list-style-type: none">- migracja zawodowa mieszkańców do większych ośrodków.- starzenie się społeczeństwa.- rosnąca konkurencja miejsc o większej atrakcyjności pod względem możliwości uzyskania pracy- malejąca liczba ludzi w wieku przedprodukcyjnym.

3.3 Rolnictwo

<i>Sily</i>	<i>Slabosci</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- Wysoki stopień zwodociagowania gmin,- wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe powiatu (rezerwaty przyrody, liczne pomniki przyrody, malownicze doliny rzek Wisly, Opatowki, Koprzywianki),- istniejace wielofunkcyjne zbiorniki wodne (Szymanowice, Koprzywnica),- niski stopien zdegradowania srodowiska,- bardzo dobre warunki glebowe i klimatyczne,- znaczący potencjal produkcji rolnej i ogrodniczej,- bardzo dobrze rozwinięte sadownictwo,- nie zanieczyszczone grunty rolne,	<ul style="list-style-type: none">- niezadowolajacy stopien skanalizowania poszczegolnych gmin,- brak komunalnych oczyszczalni sciekow w 4 spośród 9 gmin powiatu,- mala ilosc gospodarstw agroturystycznych i niewystarczajaca ich oferta ,- dlugotrwały proces likwidacji i rekultywacji wyrobiska posiarkowego w Piasecznie,- rozdrobnienie gospodarstw rolnych i slaba ich kondycja ekonomiczna,- niska oplacalnosc produkcji rolniczej i trudnosc w zbycie,- niewystarczajaca samoorganizacja producentow rolnych,- brak wiazki marketingowych miedzy producentami,- niski poziom uslug na terenach wiejskich,- niewystarczajaca siec przetworstwa rolno –	<ul style="list-style-type: none">- dostepnosc srodkow zewnetrznych na realizacje przedsiwziec związanych z ochroną wód (kanalizacja, oczyszczalnie sciekow) oraz wielokierunkową ochroną srodowiska,- rozwój turystyki, agroturystyki,- zagospodarowanie i wykorzystanie istniejacych zbiornikow wodnych w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych,- mozliwosc uzyskania doplat do produkcji rolnej z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,- mozliwosc wsparcia finansowego ze srodkow unijnych dla rolnictwa- zainteresowanie konsumentow produktami rolnymi o wysokiej jakosci- bliskość rynkow zbytu na produkty rolnicze, w tym warzywa i owoce.	<ul style="list-style-type: none">- rosna konkurencja w pozyskiwaniu srodkow zewnetrznych,- brak zainteresowania inwestorow terenami o niskim poziomie uzbrojenia w infrastrukture,- wysokie ceny srodkow produkcji- niskie ceny plodow rolnych- zmniejszajaca sie dochodowosc pracy w rolnictwie- brak mozliwosci tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na terenach wiejskich wynikajacy z trudnej sytuacji finansowej ludnoscii wiejskiej- niskie ceny skupu zywnca a co za tym idzie spadek poglowia trzody chlewnej i bydla.

<ul style="list-style-type: none">- wieloletnie tradycje sadownicze i warzywnicze oraz wysokie umiejętności rolników,- duża wydajność produkcji rolniczej,- dynamiczny rozwój nowych metod uprawy,- rozwój przechowalnictwa,- stały rozwój rynków sprzedaży hurtowej,- rozwój instytucji rynku rolnego,- korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,	spożywczego,		
---	--------------	--	--

3.4 Gospodarka , zatrudnienie i bezrobocie

<i>Sily</i>	<i>Slabości</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- funkcjonowanie dużych zakładów pracy o charakterze rozwojowym,- bardzo dobra baza dla rozwoju branży przetwórczej,- duży potencjał ludzi gospodarnych i pracowitych,- sprawne funkcjonowanie funduszy celowych pozwalających na aktywizację osób bezrobotnych, w tym w szczególności EFS, Fundusz Pracy- umiejętność pozyskiwania środków FP i EFS na promocję zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizację zawodową- duża efektywność realizowanych programów rynku pracy profesjonalne	<ul style="list-style-type: none">- odpływ ludzi młodych i wykształconych,- wzrost liczby bezrobotnych,- duże bezrobocie wśród mieszkańców terenów wiejskich,- niewielka ilość firm w branżach nowoczesnych technologii,- stały wzrost osób korzystających z pomocy społecznej,- brak miejsc pracy dla specjalistów,- brak programów profilaktycznych,- niekorzystna struktura gospodarki oparta o rolnictwo (przewaga osób utrzymujących się i zatrudnionych w rolnictwie)- niedostateczna liczba miejsc pracy i niskie płace (co powoduje konieczność szukania pracy poza	<ul style="list-style-type: none">- dostępność zagranicznych środków pomocowych przeznaczonych na infrastrukturę techniczną, ochronę środowiska, rozwój sektora MSP- pozytywne postawy ludności wiejskiej wobec podejmowania pracy poza rolnictwem- pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania dla tworzenia miejsc pracy w sektorze pozarolniczym- stymulowanie rozwoju MMiŚP - zatrudnienie na własny rachunek ze środków FP i EFS- nowe usługi i instrumenty rynku pracy dające możliwość na aktywizację zawodową większej liczby bezrobotnych- standaryzacja usług rynku pracy	<ul style="list-style-type: none">- zbyt wolny proces decentralizacji finansów publicznych i funduszy pomocowych- skomplikowane procedury rozliczania środków zewnętrznych- niestabilność prawa (przepisów z zakresu prawa gospodarczego, podatkowego; częste zmiany przepisów wprowadzają niepewność i ryzyko dla prowadzonej działalności gospodarczej- silna konkurencja sąsiednich powiatów w tworzeniu odpowiednich warunków dla pozyskania inwestorów- małe zainteresowanie ze strony inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy wynikające z wysokich kosztów pracy (duże obciążenia pracodawcy).-zagrożenie skutkami kryzysu

przygotowanie kadry urzędu pracy do stojących przed nim zadań - wzrastająca liczba coraz lepiej wykwalifikowanego potencjału ludzkiego	powiatem, ograniczenie popytu na towary i usługi) - niski poziom dochodów ludności - niska mobilność zawodowa i przestrzenna ludności.		gospodarczego w tym: zmniejszenie dostępnych środków na programy rynku pracy, - spowolnienie powstawania MMiŚ przedsiębiorstw, wzrost danin publicznych, - zagrożenie skutkami klęsk żywiołowych.
---	--	--	--

3.5 Infrastruktura techniczna

<i>Sily</i>	<i>Słabości</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- wysoki stopień zgazyfikowania i zwodociągowania,- dobrze rozwinięta sieć telefoniczna,	<ul style="list-style-type: none">- słaba jakość i gęstość dróg krajowych i wojewódzkich,- słaby stan techniczny dróg,- niepełne zabezpieczenie przeciwpowodziowe,- słaby dostęp do Internetu,- brak zagospodarowania terenów nadwiślańskich,- niski stopień wyposażenia w infrastrukturę obszarów wiejskich- brak potencjału infrastrukturalnego w odniesieniu do potrzeb inwestorów- istnienie enklaw o niskiej dostępności komunikacyjnej	<ul style="list-style-type: none">- dostępność środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none">- rosnąca konkurencja w pozyskiwaniu środków zewnętrznych- brak zainteresowania inwestorów terenami o niskim poziomie uzbrojenia w infrastrukturę- zbyt małe możliwości finansowe powiatu uniemożliwiające pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na duże inwestycje (wymóg posiadania środków własnych)

3.6 Infrastruktura społeczna

Siły	Słabości	Szansa	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">- funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w Sandomierzu, zapewniającego osobom starszym i przewlekle chorym, niezbędną pomoc opiekuńczą i medyczną- zapewnienie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców, pomocy w formie organizacji opieki w Domach dla Dzieci i Młodzieży w Łoniewie i Niepublicznej Placówce Rodzinnej w Nowym Garbowie oraz w rodzinach zastępczych- zapewnienie pomocy finansowej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych- funkcjonowanie warsztatów terapii zajęciowej stwarzające osobom niepełnosprawnym	<ul style="list-style-type: none">- brak inicjatyw społecznych mieszkańców,- słaba oferta pozaszkolnej aktywności dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich,- mała aktywność gospodarza mieszkańców,- stałe ubożenie mieszkańców,- zwiększenie się grona osób korzystających z pomocy społecznej,- niekorzystne trendy demograficzne- pogarszający się stan zdrowia ludności - wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne- niska świadomość zdrowotna społeczeństwa. <p>SPZZOZ</p> <ul style="list-style-type: none">- zdekapitalizowana, stara infrastruktura,- rozproszenie przestrzenne obiektów szpitalnych oraz poszczególnych rodzajów działalności,	<ul style="list-style-type: none">- dobra współpraca z ośrodkami pomocy społecznej poprzez dofinansowanie pobytu osobom kierowanym do DPS- możliwość zwiększenia współpracy z instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie- możliwość utworzenia mieszkań chronionych dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawczych w przypadku braku możliwości powrotu do rodziny- możliwość realizacji projektów w obszarze ochrony zdrowia finansowanych ze środków UE oraz innych źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej- dostosowanie systemu ochrony zdrowia do zmieniającego się popytu na świadczenia zdrowotne.	<ul style="list-style-type: none">- brak opieki nad osobami potrzebującymi pomocy ze strony osób drugich a także możliwość wzrostu bezdomności- wzrost patologii społecznej poprzez alkoholizm wśród rodzin i dzieci i wzrost przestępczości nieletnich- brak stabilizacji życiowej młodych osób, zagrożenie bezdomnością i patologią społeczną (alkoholizm, narkomania, przestępczość)- niepewność co do dalszych kierunków rozwoju pomocy osobom niepełnosprawnym wynikająca z mniejszej możliwości powstawania warsztatów terapii zajęciowej i braku chętnych do prowadzenia WTZ z racji ponoszenia kosztów ich działania,- niski poziom finansowania

<p>niezdolnym do podjęcia zatrudnienia możliwość aktywnego wspomagania procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none">- duże poczucie regionalnej tożsamości,- wysoka aktywność lokalnych społeczności, <p>SPZZOZ</p> <ul style="list-style-type: none">- kompleksowość opieki osiągalnej na terenie Szpitala,- już osiągnięty wysoki stopień dostępności do wielu nowych form świadczeń zdrowotnych,- personel medyczny o wysokich, uznanych kwalifikacjach,- obecność Szpitala oraz wiodących oddziałów na czołowych miejscach w ogólnopolskich rankingach,- podmiotowa reorientacja postaw personelu medycznego wobec pacjentów, ,- zaawansowane procesy restrukturyzacji,	<ul style="list-style-type: none">- niski, demotywujący poziom uposażenia pracowników ochrony zdrowia,- pasywne i roszczeniowe postawy części personelu medycznego wobec nowych wyzwań,- braki kadrowe w niektórych specjalnościach medycznych,- bardzo zła komunikacja wewnętrzna - pionowa i pozioma	<p>SPZZOZ</p> <ul style="list-style-type: none">- nowe projektowane rozwiązania legislacyjne,- nowe możliwości dokapitalizowania zasobów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,- wzrost świadomości konsumenckiej, stymulujący działania pro jakościowe,- nowe możliwości wsparcia z funduszy Unii Europejskiej,- systematycznie rosnąca świadomość społeczna w zakresie zachowań prozdrowotnych,- możliwe objęcie opieką medyczną szerszej populacji.- objęcie województwa programem dodatkowych środków finansowych dla najbardziej zubożałych regionów.	<p>usług medycznych przez NFZ, SPZZOZ</p> <ul style="list-style-type: none">- niedostateczny bieżący poziom finansowania realizacji świadczeń zdrowotnych,- znaczna wysokość nakładów koniecznych do dostosowania infrastruktury do standardów europejskich i wymogów prawa polskiego,- brak rozwiązań legislacyjnych w zakresie finansów samorządowych,- brak jasno sprecyzowanych zasad polityki zdrowotnej,- destabilizacja systemu płatnika i permanentna zmiana zasad i reguł kontraktowych,- rosnąca dezorientacja odbiorców świadczeń w zakresie obowiązujących reguł systemu,- silna konkurencja na rynku świadczeń ze strony zakładów lecznictwa stacjonarnego powiatów ościennych,- eskalacja postaw roszczeniowych wśród
---	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - wysoko specjalistyczna baza diagnostyczna w SPZZOZ, - ciągle poszerzanie zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych, - posiadanie lądowiska dla helikopterów, 			odbiorców świadczeń.
--	--	--	----------------------

3.7 Oświata i sport

<i>Sily</i>	<i>Słabości</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - istnienie wyższych uczelni (WSHP, Instytut Teologiczny, PWSZ), - dobrze rozwinięta sieć szkół ponadgimnazjalnych, - liczne i różnorakie zasoby dziedzictwa kulturowego oraz bogactwo miejsc i tradycji historycznych,, - dość dobrze rozwinięta infrastruktura o charakterze sportowym i rekreacyjnym, - duża liczba klubów i stowarzyszeń sportowych, - dobre warunki do wędkarstwa, 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczne wsparcie samorządów na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego, - niewykorzystany potencjał dla różnych form kształcenia ustawicznego, - migracja młodych ludzi w poszukiwaniu lepszego wykształcenia, - malejące nakłady na sport dzieci i młodzieży oraz sport amatorski, 	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Sandomierzu, - wysoka pozycja w rankingach szkół Wyższej Szkoły Humanistyczno – Przyrodniczej w Sandomierzu, - stały rozwój Instytutu Teologicznego w Sandomierzu, - możliwość pozyskania środków z UE na rozwój nauki i szkolnictwa wyższego, - rozwój systemu kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego, - poprawa dostępu do Internetu, 	<ul style="list-style-type: none"> - migracja środowiska naukowego do innych ośrodków akademickich, - niż demograficzny i odpływ młodzieży do większych ośrodków akademickich, - malejące środki publiczne na utrzymanie dotychczasowej bazy edukacyjnej, - malejące środki publiczne na rozwój różnych form edukacji, kultury i sportu, - pominięcie Sandomierza i powiatu w nowym systemie komunikacji krajowej i tranzytowej,

<ul style="list-style-type: none">- możliwość kształcenia na poziomie akademickim,- zasoby kadrowe,- duży potencjał do kształcenia ustawicznego		<ul style="list-style-type: none">- rozwój systemu stypendialnego,- rozwój współpracy pomiędzy szkołami wyższymi i przedsiębiorcami,- wykorzystani potencjału intelektualnego do rozwiązywania problemów gospodarczych, społecznych i kulturowych,- umożliwienie doskonalenia zawodowego nauczycieli,- wykorzystanie możliwości promocji regionu poprzez sport,- rozszerzenie oferty sportowo - rekreacyjnej dla wszystkich grup wiekowych,	<ul style="list-style-type: none">- stale malejące nakłady na pozalekcyjne zajęcia kulturalne i sportowe dzieci i młodzieży,
---	--	--	--

3.8 Kultura i turystyka

<i>Sily</i>	<i>Slabosci</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrozenia</i>
<ul style="list-style-type: none">- preżnie działające lokalne środowiska kulturalne,- szeroka reprezentacja tradycyjnej kultury i sztuki ludowej,- dobrze rozwinięta sieć instytucji upowszechniania kultury i ich bogata oferta,- bogactwo i zróżnicowane zasoby środowiska przyrodniczego,- doskonale warunki geograficzne do uprawiania turystyki aktywnej i specjalistycznej,- rozwijająca się baza turystyki wiejskiej, zwłaszcza agroturystyki,- dość dobrze rozwinięta infrastruktura o charakterze sportowym i rekreacyjnym,- dobre warunki do wędkarstwa, <p>Muzeum Okręgowe:</p> <ul style="list-style-type: none">- zamek sandomierski stanowi	<ul style="list-style-type: none">- niewielka liczba ponadlokalnych imprez kulturalnych,- niedobór środków finansowych na wsparcie rozwoju kultury, marginalizacja życia kulturalnego na wsi,- brak jednolitego systemu informacji turystycznej,- zbyt krótki sezon turystyczny,- niewystarczająca promocja i marketing produktów turystycznych,- mała liczba tanich miejsc noclegowych,- niedobór infrastruktury komunalnej, obiektów gastronomicznych,- brak oferty kulturalnej dla turystów,- brak związków między sfera kultury a sferą przedsiębiorczości,- niski poziom zagospodarowania szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych,	<ul style="list-style-type: none">- uzyskanie finansowego wsparcia rządowego na potrzeby funkcjonujących placówek kultury,- większa promocja lokalnych twórców kultury,- wykreowanie imprez o zasięgu ogólnopolskim,- promocja tradycyjnej kultury i sztuki ludowej,- wzrost inwestycji prywatnych w rozwój bazy turystycznej,- realizacja programu UE „Turystyka – wspólna sprawa”,- aktywizacja organizacji oraz podmiotów gospodarczych z branży turystycznej,- wykreowanie atrakcyjnych produktów turystycznych,- znaczne zwiększenie promocji region,- rozwój turystyki kwalifikowanej i biznesowej,- powstanie i dalsza działalność grup zadaniowych –	<ul style="list-style-type: none">- stopniowa degradacja zabytków, związana z brakiem środków na ich renowację,- niewielka aktywność lokalnych środowisk kulturalnych,- brak jednolitego systemu informacji i promocji regionu,- powstanie silnej konkurencji w branży turystycznej,- pominięcie Sandomierza i powiatu w nowym systemie komunikacji krajowej i tranzytowej, <p>Muzeum Okręgowe:</p> <ul style="list-style-type: none">- dalsza niestabilna sytuacja finansowa muzeum- niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi przewodnickie i prace związane z utrzymaniem porządku,- słabe uczestnictwo społeczności lokalnej w wydarzeniach muzealnych. <p>BWA</p>

<p>doskonałą bazę dalszego rozwoju muzeum</p> <ul style="list-style-type: none">- zamek i ratusz sandomierski historyczne obiekty zabytkowe, atrakcyjnie położone,- wykształcona i z dużym doświadczeniem kadra merytoryczna,- pozyskiwanie do współpracy różnorodnych instytucji i organizacji,- dziedzictwo historyczne regionu,- duże zbiory muzealne,- atrakcyjne wystawy stałe i czasowe,- szeroka i różnorodna działalność edukacyjna muzeum,- znakomita współpraca z mediami. <p>BWA</p> <ul style="list-style-type: none">- miejsce usytuowania galerii,- duże doświadczenie w organizowaniu imprez wystawienniczych,- duża różnorodność programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.	<p>Muzeum Okręgowe:</p> <ul style="list-style-type: none">- niedostateczne wyposażenie techniczne zamku- zniszczona i nie konserwowana elewacja zamkowa- bardzo trudna sytuacja finansowa muzeum- niedostateczna liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych i obsługi- brak profesjonalnych działań z zakresu reklamy i promocji muzeum- brak systematycznej, ujętej w program współpracy ze środowiskiem oświaty- brak koordynacji działań promocyjnych w regionie- brak wykwalifikowanej kadry w zakresie pozyskiwania środków pomocowych na realizację dużych zadań inwestycyjnych. <p>BWA</p> <ul style="list-style-type: none">- niewystarczające środki na bieżącą działalność,- braki lokalowe,- wysokie koszty wynajmu lokalu,- zbyt małe zainteresowanie młodzieży i nauczycieli.	<p>„Sandomierski szlak jabłkowy” oraz „Sandomierskie rosarium”,</p> <ul style="list-style-type: none">- poprawa wizerunku regionu w Polsce,- zagospodarowanie terenów nadwiślańskich,- rozwój infrastruktury drogowej, telekomunikacyjnej, teleinformatycznej oraz recepcyjnej,- stały rozwój agroturystyki,- rozszerzenie oferty sportowo - rekreacyjnej dla wszystkich grup wiekowych, <p>Muzeum Okręgowe:</p> <ul style="list-style-type: none">- szerokie rozwinięcie priorytetowych programów muzeum- nowoczesna, permanenta promocja regionu- ożywienie turystyczne w regionie- uatrakcyjnienie i poszerzenie zbiorów i wystaw w muzeum- zatrudnienie kadry przewodnickiej z umiejętnością posługiwania się językami obcymi. <p>BWA</p> <ul style="list-style-type: none">-możliwość pozyskania środków	<ul style="list-style-type: none">- zmniejszająca się ilość ważnych imprez promujących,- zła perspektywa co do finansowania jednostek kultury.
---	---	---	---

		zewnątrznych, - organizacja, koordynacja i współpraca przy organizowaniu impres z innymi placówkami kultury.	
--	--	--	--

3.9 Finanse publiczne

<i>Sily</i>	<i>Słabości</i>	<i>Szansa</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none">• dobry poziom zaspokojenia potrzeb jednostek gospodarczych i ludności w zakresie obsługi finansowo-ubezpieczeniowej przez jednostki tego typu działające w powiecie.	<ul style="list-style-type: none">• zmniejszenie środków budżetowych z subwencji i wzrost środków z dochodów własnych	<ul style="list-style-type: none">• możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych.	<ul style="list-style-type: none">• postępująca koncentracja środków i decentralizacja zadań bez adekwatnego wsparcia finansowego

4. MISJA STRATEGII

Misja strategii jest odpowiedzią na pytanie o zasadniczym znaczeniu, po co jest opracowana i wdrażana strategia, wyraża główny motyw działań na rzecz rozwoju, określonych w strategii. Wszystkie inne cele są podporządkowane misji. Są tu uwzględnione motywy mieszkańców, uwarunkowania zarówno zewnętrzne i wewnętrzne a także specyfika naszych czasów.

***Stworzenie warunków dla stabilnego i dynamicznego
rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu,
podniesienie jego konkurencyjnej pozycji w regionie i kraju
oraz poprawa jakości życia mieszkańców***

Misja ta jest oparta na zasadniczej wartości, jaką jest dobrobyt mieszkańców w sferze życia materialnego i duchowego. Dlatego też w misji zaznaczony jest rozwój cywilizacyjny zawierający między innymi, umacnianie wartości kulturowych, rozwijający społeczeństwo informacyjne, bezpieczeństwo i inne wartości ludzkie. Misja akcentuje ponadto wielostronnie zrównoważony rozwój, a głównie ekologicznie. Bezpieczeństwo ekologiczne jest bowiem warunkiem sprawności i bezpieczeństwa w sferach społecznej i gospodarczej.

Misja wywołuje układ jej podporządkowanych celów strategicznych, w tym cel nadrzędny, cele strategiczne, podporządkowane im cele operacyjne oraz przypisane im zadania.

4.1 Cele strategiczne (na podstawie analizy SWOT)

1. Wzmocnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej Powiatu w celu wykorzystania walorów położenia i poprawy jego pozycji konkurencyjnej w regionie.
2. Zróżnicowanie struktury gospodarczej Powiatu w oparciu o istniejące zasoby i tradycje oraz nowoczesne rodzaje działalności będące nośnikami rozwoju gospodarczego.
3. Rozwój kapitału ludzkiego, aktywizacja rynku pracy, dostosowywanie metod zarządzania Powiatem i procesów w nim zachodzących do gospodarowania w warunkach członkostwa Polski w Unii Europejskiej.
4. Zagospodarowanie infrastrukturalne Powiatu adekwatne do potrzeb jednostek gospodarczych i ludności.
5. Wzmocnienie ekosystemu Powiatu w celu wykorzystania walorów środowiska dla rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia mieszkańców Powiatu.
6. Poprawa warunków życia mieszkańców.

4.2 Cele operacyjne i zadania przypisane celom strategicznym

<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
1. Wzmocnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej Powiatu w celu wykorzystania walorów położenia i poprawy jego pozycji konkurencyjnej w regionie.	1.1 Poprawa zagospodarowania komunikacyjnego w zakresie ilości i stanu technicznego dróg	1.1.1 Realizacja inwestycji na drogach powiatowych
		1.1.2 Monitorowanie budowy drogi szybkiego ruchu Piotrków Trybunalski – Rzeszów oraz innych połączeń drogowych powiatu z drogami krajowymi
	1.2 Podejmowanie działań władz powiatowych i lokalnych w gminach, mających na celu określenie głównych potrzeb w zakresie opracowania systemu funkcjonalno - przestrzennego.	1.2.1 Wydawanie opinii planów zagospodarowania przestrzennego
		Działania dostosowujące bazę ewidencji gruntów i budynków do katastru nieruchomości
	1.3 Integracja sił i środowisk gospodarczych, politycznych i społecznych na rzecz tworzenia tożsamości powiatu i budowy jego konkurencyjnej pozycji.	1.3.1 Wspieranie oraz organizacja imprez gospodarczych, kulturalnych i sportowych promujących powiat w środowisku lokalnym i na zewnątrz
		1.3.2 Promocja powiatu sandomierskiego na stronach internetowych
		1.3.3 Nawiązywanie partnerskich kontaktów z zagranicą
		1.3.4 Aktualizacja bazy danych o twórcach ludowych działających w powiecie oraz wspieranie ich działalności.
	1.4 Rozwój ponadpowiatowych funkcji oraz umocnienie roli i znaczenia powiatu i jego stolicy na terenie historycznego obszaru Ziemi Sandomierskiej.	1.4.1 Działania w ramach Lokalnej Organizacji Turystycznej „Partnerstwo Ziemi Sandomierskiej”
		1.4.2 Monitorowanie działań władz wojewódzkich i aktywne uczestnictwo w decyzjach mających wpływ na procesy rozwojowe w powiecie.
		1.4.3 Coroczne opracowywanie i realizacja kalendarza imprez kulturalnych i sportowych w

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

		powiecie
<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
2. Zróżnicowanie struktury gospodarczej Powiatu w oparciu o istniejące zasoby i tradycje oraz nowoczesne rodzaje działalności będące nośnikami rozwoju gospodarczego.	2.1. Działania na rzecz rozwoju, modernizacji i restrukturyzacji rolnictwa	2.1.1. Współpraca z ARiMR w zakresie aktualizacji baz danych ewidencji gruntów i budynków
		2.1.2. Wpływanie na poprawę warunków życia rolników poprzez zabieganie o tworzenie miejsc zbytu płodów rolnych, tworzenie infrastruktury technicznej
		2.1.3 Realizacja zalesień na gruntach nieprzydatnych do rolniczego wykorzystania.
		2.1.4 Wspieranie i uczestniczenie w działaniach różnych podmiotów zmierzających do integrowania rolników w grupy producenckie, również na bazie byłych spółdzielni.
		2.1.5 Współpraca ze służbami sanitarnymi i weterynarią w na rzecz produkcji bezpiecznej żywności w ramach Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego
	2.2. Mobilizacja kapitału lokalnego i pozyskanie inwestorów zewnętrznych.	2.2.1. Działania na rzecz pozyskania inwestorów i wsparcia lokalnych jednostek gospodarczych przy wykorzystaniu instrumentów będących w gestii władz powiatowych i lokalnych.
		2.2.2. Promowanie produktów Ziemi Sandomierskiej
		2.2.3 Działania na rzecz wykorzystania gruntów stanowiących mienie powiatu.

<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
3. Rozwój kapitału ludzkiego i aktywizacja rynku pracy.	3.1. Działania na rzecz dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego i ponadlokalnego rynku pracy oraz wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży.	3.1.1. Analizowanie rynku pracy i promowanie kształcenia w pożądanym zawodach oraz zbieranie opinii środowisk lokalnych w zakresie preferowanych kierunków kształcenia.
		3.1.2. Współpraca w organizacji Targów Edukacyjnych dla gimnazjalistów.
		3.1.3. Wspieranie rozwoju form kształcenia dla osób dorosłych
		3.1.4. Realizacja zadań inwestycyjnych poprawiających stan techniczny obiektów szkolnych i unowocześniających szkolną bazę sportową
		3.1.5. Systematyczne prowadzenie programów stypendialnych dla młodzieży
	3.2. Promocja działań na rzecz przygotowania młodzieży do wejścia na rynek pracy	3.2.1. Wprowadzenie w szkołach Ponadgimnazjalnych szkolnych ośrodków kariery, zatrudnienie doradców zawodowych
		3.2.2. Wspieranie działalności Szkolnych Klubów Europejskich w zakresie europejskich rynków pracy
	Działania na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych	Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na promocję zatrudnienia z Funduszu Pracy i EFS.
		3.3.2. Wypracowanie wspólnie z PUP priorytetów działań mających na celu zmniejszenie bezrobocia.
		3.3.3. Pozyskiwanie do współpracy coraz większej liczby pracodawców oraz stały monitoring ich potrzeb.
		3.3.4. Działania na rzecz utrzymania istniejących miejsc pracy
		3.3.5. Promocja i wspieranie samozatrudnienia wśród bezrobotnych i tworzenia miejsc pracy w istniejących jednostkach gospodarczych.
		3.3.6. Szkolenia i przekwalifikowania zawodowe osób bezrobotnych pod potrzeby rynku pracy
	3.3.7. Stosowanie szerokiego wachlarza usług i instrumentów rynku pracy	

<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
4. Zagospodarowanie infrastrukturalne Powiatu adekwatne do potrzeb jednostek gospodarczych i ludności	4.1 Pozyskanie we współpracy z samorządami lokalnymi pozabudżetowych środków na realizację inwestycji z zakresu infrastruktury	4.1.2 Rozpoznawanie wraz z samorządami lokalnymi możliwości pozyskania pozabudżetowych środków finansowych z funduszy pomocowych UE i środków organizacji i funduszy krajowych oraz podjęcie działań w celu ich uzyskania
		4.2.2 Przeprowadzenie analiz możliwości współuczestnictwa ludności w finansowaniu niektórych projektów inwestycyjnych
		4.2.3 Aktualizacja i wdrażanie powiatowego planu zabezpieczenia medycznych działań ratowniczych

<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
5. Wzmocnienie ekosystemu Powiatu w celu wykorzystania walorów środowiska dla rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia mieszkańców Powiatu.	5.1. Poprawa stanu środowiska w Powiecie	5.1.1. Wspieranie działań związanych z modernizacją i rozbudową urządzeń służących ochronie środowiska
		5.1.2. Realizacja Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Sandomierskiego
		5.1.3. Współdziałanie i wspieranie akcji związanych z promowaniem proekologicznych zachowań.
		5.1.4. Współdziałanie z samorządami lokalnymi w celu pełniejszego wykorzystania i promocji już istniejących obiektów sportowo - rekreacyjnych.
		5.1.5. Podjęcie działań w celu wytyczenia i utworzenia szlaku turystycznego biegnącego przez najatrakcyjniejsze pod względem turystycznym tereny powiatu oraz budowy ścieżek rowerowych na fragmentach tego szlaku
	5.2. Wykreowanie powiatu sandomierskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie	5.2.1. Działalność Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej
		5.2.2. Opracowywanie publikacji promujących powiat sandomierski.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

<i>Cele strategiczne</i>	<i>Cele operacyjne</i>	<i>Zadania</i>
6. Poprawa warunków życia mieszkańców.	6.1 Poprawa sytuacji ludności znajdującej się w najtrudniejszej sytuacji życiowej.	6.1.1 Prowadzenie działań w zakresie pomocy społecznej mających na celu weryfikację osób rzeczywiście wymagających pomocy oraz możliwości jej zapewnienia.
		6.1.2 Prowadzenie działań mających na celu pozyskanie prywatnych sponsorów wspierających pomoc społeczną
		6.1.3. Wspieranie organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.
		6.1.4. Aktualizacja i realizacja programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych
	6.2 Przeciwdziałanie wraz z PCPR, GOPS, MOPS, Policją, placówkami oświatowymi i medycznymi patologii społecznej wśród młodzieży.	6.2.1. Opracowanie wspólnie z samorządami lokalnymi, placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi programów zwalczania patologii wśród młodzieży i promocji „zdrowych zachowań”.
		6.2.2. Realizacja programu przeciwdziałania patologii społecznej – narkomanii w powiecie sandomierskim
	6.3. Poprawa stanu zdrowotności społeczeństwa oraz jakości i dostępności do usług medycznych	6.3.1. Opracowanie i realizacja wspólnie z placówkami ochrony zdrowia, oświatowymi, oraz Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną programów zdrowotnych skierowanych do różnych środowisk oraz grup wiekowych w zakresie promocji zdrowia i zmniejszenia ryzyka występowania chorób cywilizacyjnych
		6.3.2. Wspieranie i podejmowanie działań mających na celu pozyskanie nowoczesnego sprzętu i aparatury medycznej.
		6.3.3. Przebudowa i modernizacja obiektów szpitala celem dostosowania ich do wymogów obowiązujących przepisów prawa oraz termomodernizacja obiektów.
		6.3.4. Dostosowywanie obiektów ochrony zdrowia dla osób niepełnosprawnych – likwidacja barier architektonicznych
		6.3.5. Podjęcie działań w celu poprawy efektywności funkcjonowania SP ZOZ w Sandomierzu oraz jego sytuacji finansowej
		6.3.6. Realizacja przez SP ZOZ Programu restrukturyzacji finansowej Zakładu
		6.3.7. Wspieranie finansowe osób niepełnosprawnych w zakresie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz turnusów

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

		rehabilitacyjnych.
	6.4 Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego.	6.4.1. Aktualizacja i wdrażanie „Powiatowego Planu Zabezpieczenia Medycznych Działań Ratowniczych

4.3 Plany i projekty inwestycyjne

Sformułowane we wcześniejszych rozdziałach tego dokumentu cele i zadania realizacyjne w znacznym stopniu związane są z inwestycjami, a więc przedsięwzięciami mającymi na celu stworzenie nowego lub udoskonalenie istniejącego majątku trwałego.

Liczba i zakres rzeczowy tych przedsięwzięć znacznie przekracza możliwości ich sfinansowania. Stąd też nie można ich rozpocząć w jednym czasie. W tej sytuacji występuje konieczność określenia listy zadań priorytetowych, tzn. takich, które należy rozpocząć w pierwszej kolejności. Ponadto większość z nich, a zwłaszcza przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury technicznej charakteryzują się ponadrocznym cyklem realizacji.

Władze powiatu planują i realizują wiele zadań inwestycyjnych, stąd też występuje konieczność ich uporządkowania i koordynacji nie tylko w skali jednego roku, ale i wieloletniej. Plan ten prezentuje w swej treści roczne plany inwestycyjne oraz środki finansowe przeznaczone w okresie objętym planem na realizację poszczególnych zadań inwestycyjnych. Takie ujęcie całości zasobów finansowych powiatu określane jest jako budżet w układzie zadaniowym, a także stanowi podstawę dla konstruowania rocznego budżetu, a zwłaszcza rozmiarów wydatków inwestycyjnych.

Sporządzany plan inwestycyjny jest zbiorem zadań inwestycyjnych przewidzianych do wykonania w okresie siedmiu lat i winien podlegać corocznej aktualizacji.

Przy podejmowaniu decyzji odnośnie kolejności umieszczania zadań w planie inwestycyjnym preferowane będą:

- inwestycje rozpoczęte, wymagające kontynuowania dla uzyskania efektu;
- inwestycje, które powinny być realizowane w związku z wymogami prawa;
- inwestycje spełniające oczekiwania społeczne;
- zadania, które pozwolą relatywnie szybko obniżyć wydatki bieżące, jak koszty utrzymania lub nakłady pracy lub spowodują szybki wzrost dochodów, docelowo oszczędności;
- zadania, które zapewnią lub usprawnią usługi dla dużej liczby mieszkańców i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowe korzyści z wieloletniego planowania inwestycyjnego w powiecie to:

- pełniejsze uspołecznienie systemu planowania;
- skuteczniejsze planowanie oraz kontrola wydatków;
- skuteczna realizacja podstawowych założeń i celów rozwoju powiatu;
- jasne i przejrzyste zasady przyznawania środków dysponentom;
- większa wiarygodność powiatu;
- poprawa procedur przygotowania i rozliczenia zadań inwestycyjnych.

Wieloletni plan inwestycyjny polepsza efektywną alokację środków i zwiększa konkurencyjność w walce o europejskie środki na inwestycyjne programy infrastrukturalne.

Opracowanie tego rozdziału poprzedziły wielostronne analizy w zakresie możliwości finansowych, jak i określenia najistotniejszych dla funkcjonowania powiatu kierunków inwestowania.

Konstruując plan na pierwszym miejscu brano pod uwagę analizę możliwości finansowych powiatu w okresie planistycznym, biorąc pod uwagę wszelkie potencjalne źródła finansowania inwestycji. W konsekwencji przeprowadzonej symulacji ograniczono się do następujących źródeł finansowania: budżet powiatu, WFOŚiGW w Kielcach, NFOŚiGW, MENiS, fundusze strukturalne z UE.

Po określeniu pożądanego łącznego poziomu nakładów inwestycyjnych, wskaźników zadłużenia oraz pożądanego proporcji finansowania inwestycji ze środków własnych i kredytowych, przystąpiono do określenia priorytetowych kierunków inwestowania przy uwzględnieniu celów strategicznych rozwoju powiatu określonych w innych rozdziałach niniejszego dokumentu, które zawierają wytyczne ramowe, ogólne kierunki działań wykraczające poza okres planistyczny bez wskazywania konkretnych inwestycji i źródeł finansowania.

W wyniku tych działań za najważniejsze do realizacji w latach 2007-2013 uznano następujące zadania:

1. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Klimontowie wraz z salami dydaktycznymi oraz zakup niezbędnego wyposażenia nierozdzielnie związanego z budynkiem.
2. Remont budynku oświatowego Pracowni Szkolnych przy Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im Prof. Z. Strzeleckiego w Sandomierzu.
3. II Etap Budowy Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego
4. Przebudowa drogi powiatowej nr 0782T Klimontów – Adamczowice – Dzięwków – Węgrce Szlacheckie – Nasławice – Smyków – Świątniki – Bilcza – Dębiany - Obrazów
5. Przebudowa dróg powiatowych: nr 0735T Daromin, Przewody, Wilczyce, Dacharów, Radoszki, Wysiadłów
oraz nr 0725T Gałkowice-Ocin, Kichary Nowe, Dwikozy
6. Przebudowa dróg powiatowych:
NR 0749T Wygoda – Romanówka – Nowy Garbów – Czermin - Słupcza
NR 0743T Wyspa – Wygoda
NR 0748T Wygoda – Pawłów – Czyżów
7. Przebudowa dróg powiatowych: NR 0807T Zbigniewice – Niedźwice – Trzykosy – Gnieszowice - Koprzywnica
NR 0789T Królewice – Gieraszowice – Wólka Gieraszowska – Dmosice – Zbigniewice.

Dodatkowe zadania przewidziane do realizacji w latach 2012-2013 jako priorytetowe:

1. Rozbudowa z przebudową części istniejącego budynku Domu Pomocy Społecznej w Sandomierzu w celu utworzenia lokali aktywizujących wraz z niezbędnymi robotami towarzyszącymi. Wartość zadania 1.550.000,00 zł. W ramach Szwajcarsko – Polskiego – Programu Współpracy.
2. Budowa boiska przy I LO Collegium Gostomianum w Sandomierzu
3. Rozbudowa Ponadgimnazjalnego Zespołu Szkół Ekonomicznych w Sandomierzu

Zadania zrealizowane zostały zaznaczone na niebiesko

4.3.1 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – oświata i sport

Lp	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Szacunkowa wartość inwestycji [PLN]	Uwagi
1.	Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Klimontowie	Budowa sali gimnastycznej wraz z salami dydaktycznymi oraz zakup niezbędnego wyposażenia sali nierozdzielnie związanego z budynkiem	2008 - 2011	Powiat RPO	4.743.000,00	Zadanie zrealizowane
2.	Odbudowa skrzydła południowego I LO Collegium Gostomianum w Sandomierzu	Budowa budynku na podstawie starych fundamentów	2011 - 2013	Powiat RPO	4.500.000,00	Konieczność wykonania prac archeologicznych
3.	„Ruch szansą na zdrowie – otwarte strefy rekreacji dziecięcej”	Modernizacja boiska przy II LO im. Tadeusza Kościuszki i Szkole podstawowej nr 2 przy ul. Mickiewicza 9 w Sandomierzu	2008 – 2009	Powiat Miasto Sandomierz Norweski Mechanizm Finansowy Mechanizm EOG	Całkowita wartość projektu 471.017,61 Powiat 45 % Miasto 55 %	Zadanie zrealizowane wspólne z Urzędem Miasta w Sandomierzu.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

4.	Modernizacja boiska przy Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Sandomierzu	Budowa dwóch boisk wraz z budynkiem sanitarno – szatniowym oraz oświetlenie całego kompleksu. Boisko dla uczniów ZSTiO oraz mieszkańców Sandomierza	2010-2011	Powiat Program „Orlik 2012”	1.238.441,76	Zadanie zrealizowane
5.	Modernizacja boiska przy Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sandomierzu	Modernizacja boiska	2009-2013	Powiat RPO	675.000,00	Zadanie wykreślone z powodu przejęcia szkoły przez Ministerstwo Rolnictwa
6.	Modernizacja boiska przy Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu, ul Wojska Polskiego 22	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego o sztucznej nawierzchni. Boisko ogólnodostępne dla dzieci i młodzieży.	2010	Powiat Program „Orlik 2012”	392,639,52	Zadanie zrealizowane
7.	Termomodernizacja Pracowni Szkolnych Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Sandomierzu	Przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej obejmujące m. in. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów, wymianę i modernizację systemów grzewczych.	2008	Powiat WFOŚiGW	570.378,30	Zadanie zrealizowane
8.	Termomodernizacja Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu, ul. Wojska Polskiego 22	Przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej obejmujące m. in. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów, wymianę i modernizację systemów grzewczych.	2010	Powiat WFOŚiGW	653.616,10	Zadanie zrealizowane

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

9.	Termomodernizacja Bursy Szkolnej w Sandomierzu, ul. Wojska Polskiego 22	Przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej obejmujące m. in. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów, wymianę i modernizację systemów grzewczych.	2009	Powiat WFOŚiGW	584.600,00	Zadanie zrealizowane poszerzone o montaż kolektorów słonecznych.
10.	Termomodernizacja Warsztatów Szkolnych Zespołu Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sandomierzu	<ul style="list-style-type: none">- ściany zewnętrzne- stropodach- stolarka okienna- płukanie c.o.- odtworzenie instalacji ogromowej	2009	Powiat WFOŚiGW	569.978,00	Zadanie nie zrealizowane z powodu przejęcia szkoły przez Ministerstwo Rolnictwa
11.	Modernizacja budynku pracowni szkolnych przy Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Sandomierzu	<ul style="list-style-type: none">- remont instalacji elektrycznej,- remont instalacji c. o.- zabezpieczenia grzejników c. o.- wymiana podłóg- wymiana stolarki drzwiowej- remont kapitalny sanitariatów- malowanie ścian i sufitów	2009	Powiat RPO	1.007.335,49	Zadanie zrealizowane
12.	„Rozbudowa Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichoście”	Wybudowanie dodatkowego segmentu co pozwoliło na utworzenie dodatkowych sal: dydaktycznych, do nauki zawodu, pomieszczeń do prowadzenia zajęć pozalekcyjnych, biblioteki z czytelnią, pracowni komputerowej, gabinetu pielęgniarstwa i stomatologicznego.	2008-2009	Powiat RPO Rezerwa Celowa Prezesa RM	2.352.000,00	Zadanie zrealizowane

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

13.	Budowa Domów dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie	Budowa 3 domków na potrzeby domu dziecka. Każdy z nich przeznaczony jest dla grupy 10 dzieci. Czwarty domek pełni funkcję pogotowia opiekuńczego.	2008-2009	Powiat Środki od Wojewody Święt. Środki z Rezerwy Prezesa RM	2.400.000,00	Zadanie zrealizowane
-----	--	---	-----------	--	--------------	----------------------

Zadania zrealizowane nie zapisane w Strategii – oświata i sport

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Wartość inwestycji [PLN]	Uwagi
1.	Budowa dachu dwuspadowego na budynku szkoły MOW		2007	Powiat	412.000,00	Zadanie zrealizowane
2.	Docieplenie budynku dydaktycznego MOW		2008	Powiat	150.000,00	Zadanie zrealizowane
3.	Zakup i montaż systemu alarmowego do budynku dydaktycznego MOW		2009	Powiat	8.000,00	Zadanie zrealizowane
4.	Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z przekładką sieci preizolowanej w Ponadgimnazjalnym Zespole Szkół Ekonomicznych		2011	Powiat	402.899,00	Zadanie zrealizowane
5.	Dobudowa części dydaktycznej do budynku szkoły w Ponadgimnazjalnym Zespole Szkół Ekonomicznych	Projekt budowlano - wykonawczy	2011-2012	Powiat	63.960,00	Zadanie zrealizowane

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

6.	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących - doposażenie	Doposażenie pracowni komputerowej, językowej, monitoring wizyjny, zakup tokarek i Degestorium.	2008-2010	Powiat MEN EFS	169.719,24	Zadanie zrealizowane
7.	Naprawa dachu Bursy Szkolnej	Pokrycie dachu papą wraz z obróbkami blacharskimi.	2009	Powiat Bursa Szkolna	69.600,00	Zadanie zrealizowane
8.	Utwardzenie powierzchni gruntu pod miejsca postojowe	Wyłożenie kostką brukową placu postojowego	2010	Powiat Bursa Szkolna	85.300,00	Zadanie zrealizowane
9.	Inwestycje wewnątrz Bursy Szkolnej	Tynkowanie, malowanie, wymiana drzwi, układanie glazury	2009-2011	Powiat Bursa Szkolna	199.500,00	Zadanie zrealizowane
10.	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy I LO	Wykonanie planów boiska	2011	Powiat	5.000,00	Kontynuowanie prac w 2012 r.
11.	Wykonanie oświetlenia placu szkolnego przy ZSGiH w Sandomierzu		2010	Powiat	49.263,61	Zadanie zrealizowane

4.3.2 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – drogi powiatowe - planowane

Lp	Nazwa drogi	Dł. odcinka	Szac. wartość inwestycji	Wkład wł. 25%	Wkład wł. 15%
1	Przebudowa drogi Nr 0800T Jachimowice – Ryłowice – Strączków - Chobrzany – Gorzyczany - Samborzec	7,800 km	8 000 000,00 wart. koszt.	2 000 000,00	1 200 000,00
2	Przebudowa drogi Nr 0782 T Klimontów - Adamczowice - Dziewków - Węgrce Szlacheckie - Nasławice - Smyków -Świątniki - Bilcza - Dębiany - Obrazów	17,589 km	22 000 000,00 wart. koszt.	5 500 000,00	3 300 000,00
3	Przebudowa dróg powiatowych: Nr 0735 T Daromin - Przewody - Wilczyce - Dacharzów - Radoszki – Wysiadłów	12,013 km	12 000 000,00	3 000 000,00	1 800 000,00
4	Przebudowa dróg powiatowych: Nr 0749T Wygoda – Romanówka – Nowy Garbów – Czermin – Słupcza Nr 0743T Wyspa – Wygoda Nr 0748T Wygoda – Pawłów - Czyżów	7,500 km 1,600 km 3,500 km	12 600 000,00	3 150 000,00	1 890 000,00
5	Przebudowa dróg powiatowych: Nr 0807T Zbigniewice – Niedźwice – Trzykosy – Gnieszowice – Koprzywnica Nr 0789T Królewice – Gierszowice – Wólka Gierszowska – Dmosice – Zbigniewice	5,400 km 6,500 km	11 900 000,00	2 975 000,00	1 785 000,00
6	Przebudowa drogi powiatowej nr Nr 0752 T Gałkowice Ocina - Kichary Nowe - Dwikozy	6,603 km	6 600 000,00	1 650 000,00	990 000,00
7	Przebudowa drogi powiatowej Nr 791T Bukowa – Jeziory - Sulisławice	3,500 km	3 500 000,00	875 000,00	525 000,00
8	Przebudowa drogi powiatowej Nr 0736 T Przewody - Kleczanów	6,400 km	6 400 000,00	1 600 000,00	960 000,00
9	Przebudowa drogi powiatowej nr 0780 T Nowa Wieś – Julianów – Klimontów	3,227 km	3 300 000,00	825 000,00	495 000,00
	Razem	81,632 km	86 300 000,00	21 575 000,00	12 945 000,00

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

Zadania zrealizowane – drogi powiatowe

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Wartość inwestycji [PLN]	Uwagi
1.	Przebudowa drogi Nr 0800T Jachimowice – Ryłowice – Strączków - Chobrzany – Gorzyczany - Samborzec	7,7 km	2007-2008	Powiat ZPORR Budżet Gminy Samborzec	Prawie 6.000.000,00	Inwestycja zrealizowana w dwóch etapach. I etap w 2007 r. i II etap w 2008 r.
2.	Przebudowa drogi Nr 0782 T Klimontów - Adamczowice - Dziewków - Węgrce Szlacheckie - Nasławice - Smyków -Świątniki - Bileza - Dębiany - Obrazów	13,6 km	2009-2010	Powiat RPO Gmina Obrazów Gmina Klimontów	17.000.000,00	Inwestycja zrealizowana

Duże inwestycje drogowe zrealizowane w latach 2007-2011 w ramach tzw. „Schetynówek”:

1. Droga Dwikozy – Góry Wysokie o dł. 3,4 km. – wartość inwestycji: 1 mln zł.
2. Droga w Skotnikach o dł. 1,3 km. – wartość inwestycji: ponad 1 mln zł.
3. Droga w Wilczycach o dł. 6,2 km. – wartość inwestycji: 4,5 mln zł.
4. Droga w Świniarach o dł. 1,3 km – wartość inwestycji: 1,5 mln zł.
5. Droga w Zawichoście o dł. 4 km. – wartość inwestycji: 2,4 mln zł.

Zrealizowane inwestycje drogowe w latach:

Rok **2007** – 25 km dróg na łączną wartość ponad 6 mln zł.

Rok **2008** – 28,5 km dróg na łączną wartość 8,2 mln zł.

Rok **2009** – 29,2 km dróg na łączną wartość ponad 13 mln zł.

Rok **2010** – 31 km dróg na łączną wartość 17 mln zł.

Rok **2011** – trakcie realizacji, ok. 40 km dróg na łączną wartość 11 mln zł..

4.3.3 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – ochrona zdrowia

LP.	NAZWA ZADANIA	ZAKRES RZECZOWY	LATA REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	WARTOŚĆ INWESTYCJI (W PLN)	UWAGI
1	Budowa Budynku Zabiegowo – Diagnostycznego w ramach dostosowania obiektów SPZZOZ w Sandomierzu do obowiązujących rozporządzeń i ustaw	Uzyskano decyzję UA.73310-/12/10/2011 z dn. 2011.06.15 o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaną przez Burmistrza Miasta Sandomierza. Doposażenie Bloków operacyjnych: - Aparat Rtg z ramieniem C analogowy, autoklaw2sz, diatermia elektrochirurgiczna 2szt, lampy operacyjne, 3szt stoły operacyjne, klimatyzatory, system elektrochirurgiczny, aparat Touriquet, artroskop z osprzętem, stół operacyjny do współpracy z ramieniem C aparatu Rtg,	2008 - 2013		wartość inwestycji zrealizowanej – 1 479 000 zł	Zadanie zrealizowane

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

2	Dostosowanie obiektów SPZZOZ w Sandomierzu do wymogów zawartych w rozporządzeniu Ministra zdrowia z dnia 10.11.2006 (Dz.U.06.213.1568)	Zaawansowanie realizacji „Programu Dostosowawczego określa się na około 10%. Zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz.U. z dnia 11 lutego 2011r) zakład dysponuje nowym programem dostosowawczym i dostosuje pomieszczenia i urządzenia do obowiązujących wymagań w terminie do 31 grudnia 2016r. -wartość inwestycji zrealizowanej	2007 - 2012		wartość inwestycji zrealizowanej – ok. 2 mln - ok. 10%	Zadanie zrealizowane
3	Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Sandomierzu	Wykonano ocieplenie ścian, stropodachów, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, remont dachów w budynkach A,B,C,PS,F,F1,P	2007 - 2010		wartość inwestycji zrealizowanej – 3 527 000 zł	Zadanie zrealizowane
4	Termomodernizacja sieci ciepłych SPZZOZ w Sandomierzu	Modernizacja sieci ciepłych szpitala, centralnej ciepłej wody, wymiana grzejników centralnego ogrzewania, modernizacja wentylacji klimatyzacji w budynkach A, B, PS, wymiana kotła w kotłowni szpitala na mniejszy	2010 - 2011		Planowana wartość zadania 4 mln. zł	Wykonano jedynie zakup i montaż zaworów termostatycznych do istniejących grzejników CO. Wartość inwestycji zrealizowanej 257.515,00 zł.
5	Odprowadzenie wód opadowych deszczowych z północnej części terenu Szpitala w Sandomierzu	Budowa kanalizacji deszczowej D 400 PVC wraz z separatorem substancji ropopochodnych, odprowadzeniem wód deszczowych do istniejącego rowu (wodnicy)	2007 – 2008		257.515,00 mln. zł	Zadanie zrealizowane

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

6	Poprawa komunikacji poziomej i pionowej szpitala.	Modernizacja wewnętrznych tuneli komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi budynkami A, PS, Kuchnia, Pralnia oraz modernizacji dźwigów szpitalnych osobowych i towarowych	2007 - 2013		Wartość inwestycji planowanej 5 mln. zł	Wymieniono jeden dźwig szpitalny w budynku głównym szpitala, budynek „A”, oraz wykonano modernizację dwóch dźwigów w Pawilonie Specjalistycznym, oraz jednego dźwigu w budynku Przychodni, budynek „F” - wartość inwestycji zrealizowanej ok. 400 000 zł
7	Modernizacja układu i sieci elektroenergetycznych szpitala zasilających poszczególne budynki SPZZOZ w Sandomierzu w energię elektryczną, z modernizacją wewnętrznych instalacji elektroenergetycznych	Przeniesienie dwóch agregatów prądowórczych 250 kVA do stacji ST-2 i wyposażenie ich w aparaturę do automatycznego rozruchu. Położenie nowych linii zasilających budynki A, B, C, PS ze stacji ST-2 (linie kablowe YAKY 4 x 240 mm ²), modernizacja rozdzielni rejonowych NN w budynkach wraz z wykonaniem automatyki samoczynnego załączenia rezerwy SZR. Modernizacja wewnętrznych instalacji elektrycznych w obiektach oraz zakup i zainstalowanie jednego większego zasilacza UPS dla bloków operacyjnych, bloku porodowego, OIOM, sal wzmożonego nadzoru pooperacyjnego	2008-2013		6 mln. zł	Zadanie nie zrealizowane
8	Kompleksowa informatyzacja Szpitala	Zakup komputerów, oprogramowania , położenie sieci informatycznej łączącej wszystkie komórki szpitala	2007 - 2009		Planowana wartość zadania 3 mln. zł	W trakcie realizacji. Zakończono instalację sieci komputerowej w Poradniach Specjalistycznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

						- wartość inwestycji zrealizowanej – 447 000 zł
9	Kompleksowe rozwiązanie problemu Rehabilitacji Medycznej w SPZZOZ Sandomierz.	Stworzenie Oddziału Rehabilitacji Diennej oraz Kardiologicznej w miejsce nierentownego Zakładu Rehabilitacji oraz przeniesienie oddziału Rehabilitacji Stacjonarnej do wyremontowanych pomieszczeń po dawnej Stacji Dializ.	2007 - 2011		3.517.000,00 zł	Zadanie zrealizowane
10	Kompleksowe rozwiązanie problemu Zakładu Radiologii w SPZZOZ Sandomierz.	Dostosowanie pomieszczeń aktualnie zajmowanych przez zakład RTG, do obowiązujących wymogów lub budowa nowego zakładu. Wymiana starych aparatów RTG na nowoczesne cyfrowe aparaty rentgenowskie, w tym jeden aparat z ramieniem C. Zakupienia dwóch aparatów USG, jednego do badań ogólnych drugiego do badań dopplerowskich. Uzupełnienie aparatu do mammografii o przystawkę do badania dużych piersi. Zakupienie kamer identyfikacyjnych (fotoznaczniki) 2 sztuki po jednej do każdej ciemni.	2007 - 2010		Planowana wartość zadania 4 mln. zł	Opracowano projekty budowlane i uzyskano pozwolenie na budowę „Pracowni Diagnostyki Obrazowej” na terenie SPZZOZ w Sandomierzu. Ze względu na brak środków finansowych odstąpiono od realizacji zadania (Inwestor EURODIAL Sp. z o.o.) -Zakupiono Densytometr dla Zakładu RTG. -Aparat Rtg -Aparat USG- darowizna Ś.O.P.Ś - wartość inwestycji zrealizowanej(śr trwałe – 608 000 zł)

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

11	Pracownia Endoskopii Przewodu Pokarmowego	Zakupienie nowoczesnego gastroskopu i kolonoskopu zabiegowego z obrazowaniem video wraz z myjnią automatyczną oraz myjką ultradźwiękową.	2007		511.000,00	Zadanie zrealizowane
12	Modernizacja i dosprzętowanie Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii	Remont lub budowa nowego Oddziału Intensywnej Terapii np. w systemie kontenerowym na placu pomiędzy ładowiskiem a budynkiem A, B i PS. Stworzenie sal wybudzeniowych dla pacjentów po zabiegach operacyjnych. Konieczne jest dokupienie nowego sprzętu monitorującego.	2007 - 2010		wartość inwestycji zrealizowanej – 1 628 000 zł	Zakupiono nowy sprzęt: 1. Kardiomonitor 7szt 2. Respiratory 7szt 3. Aparat do pomiaru rzutu serca 1szt 4. Aparaty do znieczuleń 3szt 5. Nowoczesne łóżka spec. dla OIOM 6szt 6. Aparat do technik nerkozastępczych 7. Pompy infuzyjne 4 szt 8. Defibrylatory przenośne 3szt
13	Przeniesienie i modernizacja Oddziału Nefrologii Dorosłych.	Oddział Nefrologii Dorosłych powinien być zlokalizowany bliżej obecnie działającej Stacji Dializ np. na terenie dzisiejszej pracowni serologii. Na terenie przeniesionego oddziału należy także przygotować właściwe pomieszczenia do dializ otrzewnowych.	2007 - 2009		200 tys.zł.	Opracowano projekty budowlane w przebudowę Stacji Dializ o szpitalny Oddział Nefrologiczny w Sandomierzu i uzyskano pozwolenie na budowę. Ze względu na brak środków finansowych odstąpiono od realizacji zadania. (Inwestor firma EURODIAL Sp. z o.o.)

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

14	Remont i dosprzętowanie Zakładu Patomorfologii	Konieczny jest remont pomieszczeń zakładu patomorfologii, oraz doposażenie sprzętowe. Należy zakupić: Procesor Tkankowy, Zatapiarkę, Barwiarke, Cytowirówkę, Łaźnię wodną, Płytę grzewczą, Mikroskopy, Mikrotom	2007 - 2008		Planowana wartość zadania 250.tys. zł. Wartość inwestycji zrealizowanej - 197 000 zł (79% inwestycji)	Wykonano remont pomieszczeń Zakładu Patomorfologii. Malowanie, wymiana stolarki okiennej, wymiana częściowa stolarki drzwiowej, zmodernizowano i rozbudowano chłodnię zwłok (nowa komora chłodnicza) oraz kaplicę. Zakupiono sprzęt: 1. Mikrotron 2. Aparat do zatapiania w parafinie preparatów 3. Wirówka do cytologii
15	Utworzenie Dziennego Oddziału Leczenia Uzależnień i Współuzależnień.	Na potrzeby tego oddziału można przeznaczyć część dawnego budynku administracyjnego. Z danych zebranych od prowadzących Poradnię Terapii Uzależnień wynika iż potrzeby społeczności lokalnej w tym zakresie są znacznie większe niż możliwości oferowane w ramach obecnej Poradni Terapii Uzależnień którą również należy przenieść do tego budynku.	2007 - 2008		50.tys. zł	
16	Doposażenie oddziału Kardiologii	Nowa bieżnia do testów wysiłkowych, nowe rejestratory do 24-godzinnych zapisów EKG i RR.	2007		Planowana wartość zadania 30. tys. zł- Wartość inwestycji zrealizowanej - 475 000	Zakupiono nowy sprzęt: 1. rejestratory EKG 2. Kardiomonitorzy 11szt 3. Kardiomonitorzy z centralą 4. Klimatyzatory 5. Łóżka kardiologiczne spec.

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

					zł	6. Aparat USG przenośny 7. Rejestratory ASPEKT 4szt 8. Pompa jednostrzykawkowa Nie zakupiono nowej bieżni do testów wysiłkowych.
17	Doposażenie oddziału Neurologii	Zakup aparatu VIDEO-EEG	2007		Planowana wartość zadania 80.tys.zł Wartość inwestycji zrealizowanej – 467 000 zł	Zakupiono 4 rejestratory ASPEKT,, kardiomonitor 2 szt, kardiomonitor przenośny 2szt, aparat do EKG, Holter EKG i 4 rejestratory EKG, 3 rejestratory RR. Zakupiono łóżka z wyposażeniem 15 szt, Respirator, stół zabiegowy, Pompy „Mono” 2 szt, Aparat EKG Morlin, Aparat Doppler Sonare, Defibrylator, Wózek dla chorych, Aparat do krioterapii, Aparat do Magnetoterapii.
18	Doposażenie oddziału Ginekologii i Położnictwa.	Zakup aparatu USG	2007		Planowana wartość zadania 250.tys.zł Wartość inwestycji zrealizowanej – 514 000 zł	Zrealizowano zakup aparatu USG wg planu, oraz doposażono oddział w inny sprzęt medyczny m.in. łóżka porodowe 2szt, aparat KTG dla ciąży pojedynczej i bliźniaczej, fotel ginekologiczny, inkubator, kardiomonitor, kardiokrogram,

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

19	Doposażenie oddziału Urologii i Nefrologii.	Zakup sondy dorektalnej z przystawką do biopsji stercza do urologicznego aparatu USG. Zakup urządzeń do ESWL, PCNL	2007 - 2013	Wartość inwestycji zrealizowanej – 1 288 000 zł	Zakupiono aparat ESWL z osprzętem PCNL. Zakupiono kardiomonитор, sondę do aparatu usg.
----	---	--	-------------	--	--

Zadania zrealizowane nie zapisane w Strategii – ochrona zdrowia

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
1.	Wydzielenia przeciwpożarowe na granicy stref pożarowych szpitala i wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru.	Zrealizowano wydzielenie p/pożarowe pawilonu specjalistycznego i wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w całym obiekcie szpitala – - wartość inwestycji zrealizowanej - 835 000 zł Stanowi to realizację 54% inwestycji planowanej o wartości : 1 535 000 zł

4.3.4 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – kultura i turystyka

Lp	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Wartość inwestycji (tys PLN)	Uwagi
1.	Modernizacja bazy Muzeum Okręgowego : założenie systemu klimatyzacji zamku – I etap	montaż klimatyzacji w galerii zamkowej oraz kuchni królewskiej	2007	MK i Dz N programy operacyjne	652 tys. zł.	obowiązkowy wkład własny 20%
2.	Przebudowa piwnic zamkowych na potrzeby Sandomierskiej Piwnicy Artystycznej	roboty budowlano adaptacyjne projektowanie i aranżacja	2008	ZPORR MK i Dz N	383 tys.	j/w

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

		wnętrza, stylowe wyposażenie			zł.	
3.	Założenie systemu klimatyzacji zamku – II etap	montaż klimatyzacji na salach ekspozycyjnych oraz Sandomierskiej Piwnicy Artystycznej	2009	ZPORR „Program Rozwój Polski Wschodniej” MK i Dz N	417 tys. zł.	j/w
4.	Założenie systemu klimatyzacji zamku wraz z przebudową kotłowni – III etap	<i>W trakcie realizacji:</i> - Przebudowa pomieszczeń kotłowni w celu dostosowania jej do przepisów Prawa Budowlanego. - Wymiana starych, wyeksploatowanych kotłów gazowych. - Przebudowa kominowego odprowadzania spalin. - Wymiana grzejników c.o na kondygnacji parteru i piwnic. - Wykonanie instalacji kanalizacyjnej z rur PCV prowadzonych w posadzce. - Wykonanie nowej instalacji elektrycznej, wodno – kanalizacyjnej i stacji uzdatniania wody dla potrzeb technologicznych.	2011	Powiat RPO	341.846,99 zł.	Zadanie zrealizowane
5.	Przeprowadzenie badań specjalistycznych elewacji bryły zamku oraz wykonanie projektu technicznego na jego konserwację	wybór wykonawców projektowych i firmy na realizację konserwacji	2010	budżet starostwa powiatowego	40 tys. zł.	zadanie sfinansowane ze środków własnych

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

						starostwa
6.	Wykonanie konserwacji elewacji bryły zamku sandomierskiego	przeprowadzenie przetargu na roboty bud- konserwatorskie	211	ZPORR MK i Dz N	600 tys. zł.	obowiązkowy wkład własny
7.	Utworzenie „Lapidarium” na dziedzińcu zamkowym	- konserwacja renesansowej kamieniarki z warsztatu Benedykta Sandomierzanina - wykonanie aranżacji i komputerowej wizualizacji lapidarium - montaż plenerowej ekspozycji kamieniarki	2007-2009	Powiat	250 tys. zł.	Utworzono w piwnicach zamkowych
8.	Likwidacja barier architektonicznych	montaż windy przyschodowej w zamku oraz przystosowanie szaleatów.	2010	Powiat Urząd Marszałkowski WŚ Miasto Sandomierz	15 tys. zł.	Zakupiono schodołaz
9.	Pozyskanie pomieszczeń magazynowych na sprzęt pomocniczy i gospodarczy	wynajęcie lub wykup	2007-2008	Starostwo Powiatowe	wynajęcie około 300zł/m	Wykorzystano pomieszczenia po magazynie sztuki
10.	Przeniesienie magazynu zbiorów muzealnych z piwnic zamkowych z uwagi na złe warunki techniczne	wyposażenie w sprzęt specjalistyczny pomieszczeń na III kondygnacji zamku	2008	MKi Dz N Starostwo Powiatowe	80 tys. zł.	Zadanie zrealizowane
11.	Doposażenie sali rycerskiej zamku	-wykonanie kopii obrazów postaci związanych z zamkiem - wymiana krzeseł i stołów	2009-2013	MKi DzN Starostwo Powiatowe	350 tys. zł.	pilna wymiana wyposażenia

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

						sali
12.	Digitalizacja zbiorów muzealnych	zakup sprzętu audiowizualnego i oprogramowania	2008-2010	j/w	20 tys. zł.	Zakupiono rzutnik
13.	Utworzenie punktu informacyjnego dla turystów odwiedzających powiat sandomierski	przebudowa i aranżacja szatni oraz utworzenie stanowiska informacyjnego	2010	Powiat Regionalna Organizacja Turystyczna WŚ		Utworzenie PIT w ramach projektu „Kampania promocyjna Województwa Świętokrzyskiego” realizowanego przez ROT WŚ
14.	Konserwacja dzieł sztuki ze zbiorów Biura Wystaw Artystycznych w Sandomierzu	Konserwacja obrazów i innych dzieł sztuki	2008-2013	MKiDN Programy Operacyjne Starostwo Powiatowe	35 tys. zł.	Wkład własny 20 %
15.	Zakup stelaży i sprzętu regulującego wilgotność do magazynu dzieł sztuki	Stelaże i sprzęt służące do przechowywania obrazów i innych dzieł sztuki	2008-2013	Starostwo Powiatowe	15 tys. zł.	
16.	Zakup wyposażenia do Galerii BWA	Gabloty, kubiki, sztalugi, krzesła	2008-2010	Starostwo Powiatowe	28 tys. zł.	Obecnie używany sprzęt jest dwudziestoletni

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

17.	Remont pomieszczeń Galerii BWA	Remont galerii, zaplecza, schodów, łazienki, wymiana oświetlenia i okien	2008-2010	Starostwo Powiatowe	15 tys. zł.	
18.	Zakup samochodu	Zakup samochodu używanego	2008	Starostwo Powiatowe	25 tys. zł.	Obecny samochód 12-letni nie nadaje się do użytku
19.	Digitalizacja zbiorów BWA	Zakup sprzętu audiowizualnego i oprogramowania	2008-2010	MKiDN Starostwo Powiatowe	25 tys. zł.	Wkład własny 20 %

Zadania zrealizowane nie zapisane w Strategii – kultura i turystyka

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Wartość inwestycji (w pln)	Uwagi
1.	Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem na potrzeby BWA	Sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem i dwoma monitorami	2007	Powiat MKiDN (Mecenat 2007)	4.575,09	
2.	Remont Galerii BWA	Remont pomieszczeń w Galerii	2008	Powiat	4.665,00	

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

3.	Zakup rzutnika na potrzeby BWA	Rzutnik multimedialny	2008	Powiat	2.335,00	
4.	Zakup drukarki i sprzętu audiowizualnego na potrzeby BWA	Zakup urządzenia wielofunkcyjnego (drukarka, kopiarka, skaner) i kamery cyfrowej	2009	Powiat MKiDN (Mecenat 2009)	15.600,00	
5.	Zakup drzwi do biura BWA	Zakup i wymiana drzwi wejściowych do biura BWA	2010	Porozumienie z Urzędem Miasta Sandomierza – dofinansowanie działalności bieżącej BWA	2.016,00	Stare drzwi nie spełniały wymogów bezpieczeństwa

4.3.5 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – administracja

LP.	NAZWA ZADANIA	ZAKRES RZECZOWY	LATA REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	WARTOŚĆ INWESTYCJI (W PLN)	UWAGI
-----	---------------	-----------------	-----------------	---------------------	----------------------------	-------

Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2007 – 2013
Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Sandomierskiego

1	Rozbudowa lokalnej sieci informatycznej Starostwa Powiatowego w Sandomierzu wraz z przygotowaniem do elektronicznego obiegu dokumentów	II etap informatyzacji polegający na doposażeniu w sprzęt komputerowy i oprogramowanie przygotowujące urząd do elektronicznego obiegu dokumentów.	2009-2012	Powiat RPO	Całkowita wartość projektu 368.724,03 Dofinansowanie 304.286,81	Projekt realizowany w ramach Programu „E – Świętokrzyskie”. Umowa partnerska ws. Wspólnej realizacji projektu pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a poszczególnymi samorządami z terenu Woj. Święt.
---	--	---	-----------	------------	--	---

Zadania zrealizowane nie zapisane w Strategii - administracja

Lp.	Nazwa zadania	Zakres rzeczowy	Lata realizacji	Źródło finansowania	Wartość inwestycji (w pln)	Uwagi
1.	Rozbudowa budynku Starostwa Powiatowego w Sandomierzu	Wykonanie kondygnacji, budowa wyższego łącznika, przebudowa wejścia pozwalającego na komunikację osobom niepełnosprawnym, wymiana okien, budowa szybu windowego i montaż windy oraz termomodernizacja budynku.	2010-2011	Środki własne Powiatu Pożyczka z WFOŚiGW w Kielcach	Całkowita wartość: 2.556.211,78 Pożyczka z WFOŚiGW 289.292,00	
2.	Budowa systemu informacji przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego	Budowa jednolitego i spójnego systemu informacji przestrzennej całego województwa. Stworzenie m. in. Jednolitej bazy danych map topograficznych, mapy numerycznej oraz ortofotomapy, a także bazy danych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	2009-2011	Powiat RPO	Całkowita wartość: 857.819,57 Dofinans. 681.732,66	Projekt realizowanych w ramach Programu „E – Świętokrzyskie”. Umowa partnerska ws. Wspólnej realizacji projektu pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a poszczególnymi samorządami z terenu Woj. Święt.

4.3.6 Zbiorcze zestawienie zadań inwestycyjnych – inwestycje ponadlokalne

LP.	NAZWA ZADANIA	ZAKRES RZECZOWY	LATA REALIZACJI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	WARTOŚĆ INWESTYCJI (W PLN)	UWAGI
1	Przebudowa drogi Nr 0735 T Daromin – Przewody – Wilczyce – Dacharzów – Radoszki – Wysiadłów Nr 0752 T Gałkowice Ocin – Kichary Nowe - Dwikozy	Droga łącząca Powiat Sandomierski z Powiatem Opatowskim	2007-2013	Powiat RPO		Zadanie zrealizowane
2	Budowa Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Łonowie	Budowa budynku na potrzeby domu dziecka	2008-2009	Powiat Środki od Wojewody Św. środki z Rez. Prezesa RM	2.400.000,00	Zadanie zrealizowane
3	„Rozbudowa Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichoście”	Rozbudowa Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Zawichoście	2008-2010	Powiat, RPO, Rez. Cel. Prezesa RM	2.352.000,00	Zadanie zrealizowane
4.	Promocja turystyczna i gospodarcza Powiatu	Budowa portalu internetowego	2008	Powiat		Projekt zrealizowany w ramach środków własnych Powiatu

5. SYSTEM MONITOROWANIA

5.1 Istota monitoringu

Monitoring Strategii oznacza proces systematycznego zbierania danych, na podstawie których dokonuje się okresowej oceny tego dokumentu. Monitorowanie służy temu, aby zapewnić odpowiednią jakość jego wdrażania w odniesieniu do określonych w Strategii wskaźników finansowych oraz wskaźników odnoszących się do produktów i rezultatów, kwantyfikujących cele poszczególnych priorytetów.

Analiza dokonywana jest poprzez porównanie wskaźników wyjściowych zawartych w diagnozie z wartościami uzyskanymi w monitorowanym okresie czasu. Pozwala to na stwierdzenie, w jakim stopniu cele Strategii są realizowane, jaka jest efektywność wydatkowanych na ich realizację środków finansowych, a także czy cele zostały dobrane właściwie. Tak dokonana analiza potwierdza słuszność wybranych celów, natomiast w przypadku negatywnych wyników pozwala na refleksję nad przyczynami i podjęcie środków zaradczych.

Wartym podkreślenia jest fakt, iż strategia jest dokumentem dynamicznym i podlegać będzie stałej aktualizacji w przypadkach stwierdzenia, że któryś z celów został źle określony lub w sytuacji znaczącej zmiany uwarunkowań zewnętrznych bądź wewnętrznych.

5.2 Instytucje monitorujące

Monitorowanie Strategii prowadzone jest przez Radę Powiatu Sandomierskiego oraz Zarząd Powiatu Sandomierskiego przy współdziałaniu przedstawicieli społecznych poprzez Wydziały Starostwa Powiatowego.

Zarząd Powiatu Sandomierskiego czuwa nad efektywnością i jakością wdrażania Strategii.

W szczególności do jego zadań należy:

- okresowe kontrolowanie postępu w zakresie osiągnięcia szczegółowych celów, określonych w Strategii, na podstawie przedłożonych dokumentów;
- analizowanie rezultatów realizacji programu, w szczególności osiągnięcia celów operacyjnych wyznaczonych dla każdego celu strategicznego oraz wyników ocen (ewaluacji) związanych z monitorowaniem realizacji programu, w szczególności w przypadku gdy monitoring wykazuje znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów lub gdy zgłoszone są propozycje zmian w programie;
- przedkładanie Radzie Powiatu Sandomierskiego propozycji zmian lub analiz programu ułatwiających realizację celów służących usprawnieniu zarządzania programem, w tym zarządzania finansowego;
- analizowanie i zatwierdzanie wszelkich propozycji zmian treści Strategii.

5.3 Źródła danych

Wśród źródeł danych wykorzystanych do monitoringu Strategii należy wymienić:

- informacje własne pozyskane od wydziałów Starostwa oraz jednostek organizacyjnych Powiatu;
- informacje uzyskiwane od jednostek publicznych działających na terenie powiatu;
- dane statystyczne pozyskane z opracowań GUS;

5.4 Raportowanie

Dane wskaźnikowe będą zbierane co roku, przedstawiane w formie raportu monitoringowego Radzie Powiatu Sandomierskiego oraz prezentowane partnerom społeczno-gospodarczym w formie elektronicznej na stronie internetowej Powiatu.

Ponadto dane wskaźnikowe przekazywane będą wszystkim zainteresowanym w postaci wydruku lub na nośniku informatycznym.

5.5 Wskaźniki monitoringu

Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego dokumentu będą monitorowane przez cały okres jego trwania. Na tej podstawie zostaną przedstawiane dane obrazujące postęp we wdrażaniu strategii, jak również umożliwi to ocenę jej wykonania. Wskaźniki monitoringu będą zróżnicowane w zależności od poszczególnych celów.

6. WDROŻENIE I AKTUALIZACJA STRATEGII

Aktualność i przydatność strategii rozwoju powiatu będzie malała w czasie, zwłaszcza jeśli nie będzie poddawana aktualizacji. Powodem zmian zachodzących w dokumencie będzie ewolucja uwarunkowań społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarze powiatu, kraju, jak i Unii Europejskiej. Zmiany te wymuszają aktualizację diagnozy opisującej istniejącą sytuację a także kolejne elementy tego dokumentu. Proces utrzymania strategii w ciągłej aktualności będzie wymagał zachowania pewnych zasad, które można ująć następująco:

- zasada spójności wewnętrznej i zewnętrznej, która oznacza zgodność ustaleń strategicznych i operacyjnych z treścią misji oraz z wynikami diagnozy tegoż dokumentu, a także zgodność strategii z celami innych dokumentów wyższego rzędu funkcjonującymi na poziomie regionalnym i krajowym;
- zasada implikacji oznaczająca logikę i zasadność ustaleń strategicznych, np. z celów wynikają zadania i inne elementy operacyjne, a cele wynikają z diagnozy, analizy SWOT i wizji przyszłości;
- zasada selektywności oznaczająca selektywny wybór najistotniejszych dziedzin jako przedmiotu oceny stanu istniejącego i analizy SWOT, a także wybór dziedzin planowania strategicznego;
- zasada ciągłości planowania w czasie czyli aktualizacja dokumentu w odpowiednich jego elementach adekwatnie do wskazanych zmian elementów strategii (celów operacyjnych i zadań);
- zasada elastyczności oznaczająca zachowanie wymaganej ogólności zapisu celów, tak aby można w ich treść wpisywać nowe zadania, zabezpieczenie strategii przed jej dezaktualizacją;
- zasada zachowania sekwencyjności zdarzeń i procesów tzn. określenie spodziewanych efektów oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć lub faz rozwojowych z uwzględnieniem ich znaczenia dla następnych działań lub przedsięwzięć rozwojowych;
- zasada monitorowania czyli proces obserwacji i interwencji polegający na monitorowaniu rzeczywistych zmian i skupiający się na wdrażaniu strategii, systematyczna obserwacja, analiza i interwencja.
- zasada parametryzacji elementów operacyjnych strategii czyli rozbudowa systemów wskaźnikowych w odniesieniu do wkładu, produktu, rezultatu i oddziaływania realizowanych zadań;
- zasada uspołecznienia procesu budowania i wdrażania strategii która oznacza, że zainteresowane dokumentem grupy społeczne wyrażają swoje preferencje wobec władz samorządowych, uczą się myślenia strategicznego o sobie i miejscu swojej tożsamości, czują się współgospodarzami wszelkich działań wspomagających rozwój.

Wykorzystanie tych zasad będzie oznaczało zachowanie dokumentu strategii w aktualności w ciągu całego horyzontu czasowego.

[Strategia przyjęta uchwałą Rady Powiatu w Sandomierzu nr X/69/2007 z dnia 12 września 2007 r.]